

ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНИ ПЕТРО ПОРОШЕНКО СКЛАВ ПРИСЯГУ УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДУ

7 ЧЕРВНЯ У ВЕРХОВНІЙ РАДІ УКРАЇНИ ВІДБУЛАСЯ ЦЕРЕМОНІЯ ІНАВГУРАЦІЇ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ ПЕТРА ПОРОШЕНКА

Урочисте засідання в парламенті розпочалося з Гімну України у виконанні Національного заслуженого академічного українського народного хору України ім. Г. Г. Верьовки. Після цього Голова Центральної виборчої комісії Михайло Охендовський оголосив офіційні результати виборів Президента України.

Голова Конституційного Суду України Юрій Баулін привів новообраного Президента до Присяги Українському народу, яку Петро Порошенко виголосив, поклавши руку на Конституцію України та Пересопницьке Євангеліє.

Петру Порошенку вручили символи президентської влади — Знак Президента України, Печатку Президента України та Булаву Президента України, а також посвідчення Президента України.

На інавгурації були присутні Президенти України Леонід Кравчук, Леонід Кучма, Віктор Ющенко, Президент Республіки Польща Броніслав Коморовський, Федеральний Президент Швейцарської конфедерації, діючий голова ОБСЄ Дідьє Буркхальтер, Президент Федеративної республіки Німеччина Йоахим Гаук, Федеральний Президент Австрійської республіки Гайнц Фішер, Президент Литовської республіки Даля Грібаускайте, Президент Республіки Албанія Буяр Фаїк Нішані, Президент Республіки Білорусь Олександр Лукашенко, Президент Республіки Грузія Георгій Маргвелашвілі, Президент Республіки Македонія Георге Іванов, Президент Республіки Молдова Ніколае Тимофті, Президент Румунії Траян Бесеску, Президент Республіки Словенія Борут Пахор, Президент Словацької республіки Іван Гашпарович, Віце-президент США Джозеф Байден, Прем'єр-міністр Канади Стівен Гарпер, Прем'єр-міністр Казахстану Карім Масімов, Генеральний секретар Ради Європи Турбйорн Ягланд, Президент Ради Європи Герман Ван Ромпей, Генеральний секретар ОБСЄ Ламберто Дзанн'єр, Прем'єр-міністр Латвії Лаймдота Страуума, Прем'єр-міністр Угорщини Віктор Орбан, экс-Президент Республіки Польща Александер Квасьневський, экс-Президент ЄП Пет Кокс, Голова парламенту Азербайджану Октай Асадов, представники іноземних делегацій, дипломатичного корпусу, духовенства та громадськості.

ПРОМОВУ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ ПІД ЧАС ЦЕРЕМОНІЇ ІНАВГУРАЦІЇ ЧИТАЙТЕ НА 3-й СТОР.

НА МАЙДАНІ ЗАЧИТАЛИ «НАРОДНИЙ НАКАЗ» ПРЕЗИДЕНТУ УКРАЇНИ

Громадське віче, що відбулося минулої неділі на Майдані Незалежності в Києві, схвалило «наказ» новому Президенту України Петру Порошенку. Як передає кореспондент УНІАН, «наказ» зачитав один із священників зі сцени Майдану.

Зокрема, в «наказі» від імені народу України Порошенка просять забезпечити перш за все «духовність і мораль для всіх і кожного»; забезпечити, щоб закон був одним для всіх; створити правову державу на основі загальнолюдських цінностей. Також учасники віча сподіваються, що Порошенко втілить нову національну ідею — розбудову України як країни рівних можливостей. Крім того, Порошенко просять забезпечити можливість територіальним громадам відкликати посадовців будь-якої гілки влади. Йдеться в документі та-

кож про необхідність децентралізації влади і бюджетів, а також про стійкий розвиток України та її економіки.

Учасники Громадського віча на Майдані також вимагають дострокових виборів до Верховної Ради і термінового призначення дати їхнього проведення. Як зазначили учасники віча, Майдан не розходиться і не припиняється з багатьох причин, й однією з головних є те, що «досі у вищому законодавчому органі влади перебувають люди, які 16 січня проголосували за диктаторські закони», і багато із цих людей не приходять на засідання ВР, не підтримують реформи.

Майдан наголошує, що вибори повинні проводитись за пропорційною системою,

а громада має формувати списки. Також учасники віча вимагають зниження прохідного бар'єру у Верховну Раду до 3%, «оскільки нинішній бар'єр не дає можливості потрапити в парламент молодим політичним силам, які народжені Майданом».

Учасники віча побажали Порошенку здоров'я, наснаги, витримки. «Обертайтеся обличчям до нас. А ми, народ України, беремо на себе зобов'язання працювати чесно і самовіддано, і зробимо все можливе, щоб ці завдання виконати. Ми покладаємо надію, що наш президент буде прикладом для свого народу і приведе народ і країну до світлого майбутнього», — йдеться у «наказі».

Також учасники віча вшанували загиблих на Майдані хвилиною мовчання.

Про перші кадрові призначення Президента читайте на 2-й стор.

«НЕХАЙ БУДЕ ЦАРСТВО ТВОЄ ЯК НА НЕБІ, ТАК І НА ЗЕМЛІ...»

готовий відповісти за кожне своє слово. «Своє» чи не зовсім? Про це запитую у нього самого, бо, на мою думку, він таки вішає, як оракул, і є посередником поміж тим, хто готовий передати нам свою волю і знання, і між нами, заблудними вівцями, які часом шукають соковитої трави та джерельної води під орудою сірого вовка.

Боже, чи не забагато ти дав нам волі і чи не замало розуму? Чи не забагато дав ти нам солодких бажань, які насправді смакують гірше отрути? Господи, чом ти дозволив замурувати свої святі істини в саркофаги людських хитрощів, облуди, відвертої брехні?

Багато про що хотілося запитати в о. Івана, але запитала лише про найбільшціше, оскільки завжди була уважною до стану своєї душі, єдиного «документа», який просять у нас там, на останньому кордоні, звідки немає дороги назад.

— Отче, з Божою поміччю я намагалася виховувати душу у добрі і милосерді, прагнула зрозуміти кожного, хто потребував допомоги, і простягнути йому хоча б соломинку, навіть всупереч своєму сумлінню. А ось тепер я чую про біду, що діється на сході України, дивлюся на жінок, які воляють у 4

мікрофон: «Наша Родина смердит!», і зловтішаюся... Я знаю, що цих людей ніхто не ображав більше за інших, скажімо, більше за мене, але вони зрадили свою Батьківщину і пішли за політтехнологом із Москви, який організував тут бійню і очолив так звану Донецьку республіку. Він навчив донецчан кричати, витріщивши очі, що вони не українці, а малороси, і я... радію їхнім стражданням.

Отче, я боюся за себе, я боюся за свою душу, мені навіть не віриться, що це я і що це справжні мої почуття. Я простила майже усім своїм кривдникам, навіть тим, хто в молоді роки відібрав у мене будь-які життєві перспективи, я покійно плачу самотністю і невідступними хворобами за ті гріхи, в яких вина, бо інакше не мала б за що платити, але не хочу й далі плямувати свою душу через цих людей, які викликають у мене роздратування, гнів і ненависть...

(Продовження на 7-й стор.)

ЗАСНОВНИКИ:
Міністерство культури і туризму України,
Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка,
трудова колектив підприємства «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця»

За вагомий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави редакція газети «Кримська світлиця» нагороджена медаллю Всеукраїнського товариства «Просвіта» «БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ»

Головний редактор
Віктор КАЧУЛА

Газета зареєстрована Міністерством юстиції України
Ресстраційне свідоцтво КВ № 12042-913ПР від 30.11.2006 р.
Індекс: 90269

Редакція не завжди поділяє думки авторів публікацій, відповідальність за достовірність фактів несуть автори.

Рукописи не рецензуються і не повертаються. Літуння з читачами - на сторінках газети.

Матеріали для друку приймаються в електронному вигляді. Редакція залишає за собою право скорочувати публікації і редагувати мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора - (067) 650-14-22
(050) 957-84-40

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
95006, м. Сімферополь, вул. Гагаріна, 5, 2-й пов., к. 13 - 14
e-mail: kr_svit@meta.ua
http://svitlytsia.crimea.ua
Віддруковано в ТОВ «МЕГА-Поліграф», м. Київ, вул. Марко Вовчок, 12/14, тел. (044) 581-68-15
e-mail: office@megapoligraf.kiev.ua
Тираж — 2000

ВИДАВЕЦЬ - ДП «Національне газетно-журнальне видавництво»
03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1, тел./факс (044) 498-23-65
Р/р 37128003000584 в УДКСУ у м. Києві МФО 820019 код ЄДРПОУ 16482679
E-mail: vidavnictvo@gmail.com
Розповсюдження, передплата, реклама: тел. +38(044) 498-23-64; +38 (050) 310-56-63

ПЕРШІ КРОКИ ПОРОШЕНКА

У вівторок новообраний Президент України Петро Порошенко призначив нових людей на посади глави та заступника глави АП, керівника ДУС, першого помічника та прес-секретаря Президента. Відповідні укази від 10 червня 2014 року розміщено на сайті Президента України.

Главою Адміністрації Президента України призначено Бориса Ложкіна.

Борис Ложкін — український підприємець, засновник UMN group, мультимільйонер, який входить до списку 30-ти найвпливовіших медіа-менеджерів СНД, член правління Всесвітньої газетної асоціації, що складається з 76 національних асоціацій газетних, 12 новинних агентств, 10 регіональних прес-організацій та окремих керівників газет у 100 країнах світу.

Першим заступником глави Адміністрації Президента України призначено Геннадія Зубка.

Геннадій Зубко є народним депутатом України, членом фракції «Батьківщина». До цього він виконував функції керівника ДУСі.

Зубко здобував освіту в НТУУ КПІ, КІБІ, Києво-Могилянській академії, а також у Північно-західному Університеті Чикаго.

На посаду керівника Державного управління справами Президент призначив Сергія Березенка.

Сергій Березенко — колишній депутат Київради з Блоку Леоніда Черновецького. Раніше також був членом Української республіканської партії «Собор».

На посаду прес-секретаря Президента Петро Порошенко призначив Святослава Цеголка.

Святослав Цеголка — український тележурналіст, телеведучий. Із січня 2007 року — ведучий програми «Час» на «5 каналі». Також був визнаний найкращим репортером періоду Помаранчевої революції за версією «Телетріумф».

Першим помічником Президента Порошенко призначив Юрія Оніщенка.

Іншим своїм указом він звільнив Оніщенка з посади Надзвичайного і Повноваж-

ного Посла України в Королівстві Норвегія. Раніше Ю. Оніщенко обіймав посаду заступника Постійного Представника України при ООН.

Президент України Петро Порошенко розпочав засідання тристоронньої контактної групи з реалізації мирного плану на сході України, який він представив 6 червня під час візиту до Франції.

Під час зустрічі, на якій були присутні від України Надзвичайний та Повноважний посол України в Німеччині Павло Клімкін, Спеціальний представник Генерального секретаря ОБСЄ Хайді Тальявіні та Надзвичайний і Повноважний посол Російської Федерації Михайло Зурабов, Глава держави наголосив, що сторони повинні працювати над реалізацією домовленостей, які були досягнуті в Нормандії під час зустрічі з Канцлером Німеччини Ангелою Меркель, Президентом Франції Франсуа Олландом та Президентом Російської Федерації Володимиром Путіним.

«Ми маємо на цьому тижні припинити вогонь. Для мене кожен день, коли вмирають люди, кожен день, коли Україна платить таку високу ціну, є неприйнятним. Тому, по-перше, треба відновити роботу Державного кордону України для того, щоб гарантувати безпеку кожного громадянина України, який живе на Донбасі, незалежно від того, які політичні симпатії він має», — підкреслив Президент України.

Глава держави запропонував проводити засідання тристоронньої контактної групи щодня для опрацювання зробленого і координації подальших дій з реалізації плану мирного врегулювання на сході України.

Президент України Петро Порошенко зустрівся з керівниками Служби безпеки України, Міністерства внутрішніх справ, Міністерства оборони та Державної служби з надзвичайних ситуацій.

Для недопущення нових жертв у районі проведення антитерористичної операції

Президент України доручив керівникам силових відомств створити всі необхідні умови для мирного населення, яке бажає виїхати.

Президент України також доручив уряду взяти на себе організацію перевезення людей та заходи з медичного обслуговування та розгорнути мережу мобільних пунктів для забезпечення мирного населення питною водою, харчуванням і медикаментами.

Місцеві державні адміністрації за участі органів місцевого самоврядування повинні разом з Кабінетом Міністрів подбати про розміщення населення, яке прибуває з району антитерористичної операції.

Президент України Петро Порошенко доручив Кабінету спрямувати на забезпечення армії кошти, які були незаконно завдяки тому, що президентські вибори відбулися в один тур. Про це повідомляє прес-служба Глави держави.

Економія бюджетних коштів на виборах склала більше 600 млн. гривень. Петро Порошенко запропонував уряд спрямувати кошти на поліпшення озброєння особового складу, забезпечення солдатів засобами захисту, необхідною технікою.

«Пропоную підготувати та подати в установленому порядку на розгляд Верховної Ради України законопроект щодо внесення змін до Державного бюджету України на поточний рік у частині спрямування невикористаних коштів, призначених для проведення позачергових виборів Президента України, на фінансування потреб Збройних Сил України», — йдеться в дорученні Президента України.

«Спрямування відповідного ресурсу на фінансування потреб Збройних Сил України, зокрема забезпечення необхідними матеріальними ресурсами та соціальний захист військовослужбовців, дозволить Міністерству оборони України вирішити низку актуальних завдань», — наголошує Президент.

У СПЕЦБАТАЛЬЙОНІ «ДОНЕЦЬК» БУДЕ ВІДДІЛЕННЯ РУНУ — «РУССКОГОРОЯЩИХ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТОВ»...
(ЧИТАЙТЕ СТОР. 6)

АБО ПЛАТІТЬ, АБО... ВЕРТАЙТЕСЯ!

Влада Криму готова збільшити плату за воду, яка постачається по Північно-Кримському каналу з України, до 40 коп. за кубометр.

«Раніше Крим, будучи частиною України, за дніпровську воду взагалі не платив, ми тільки перераховували 0,6 коп. за кубометр за надання послуг. Сьогодні, будучи частиною Росії, ми готові купувати воду. Для нас прийнятною ціною було б до 40 коп. за кубометр води», — сказав керівник робочої групи з водопостачання при Державній раді Криму Едіп Гафаров, передають «РІА Новини».

За його словами, Крим готовий виплатити Україні борг у розмірі 1,74 млн. грн. і видати техніку, що перебуває на балансі Північно-Кримського каналу.

У КРИМУ ПУСТУЮТЬ ПЛЯЖІ...

В анексованому Криму повноцінний курортний сезон так і не розпочався, незважаючи на обіцянки кримської «влади». Станом на 8 червня пляжі західного узбережжя півострова залишаються порожніми, повідомляє «Крим.Реалі».

У вихідний день на пляж у Пішаному приїхали лише кілька десятків сімферопольців. Кілька місцевих жителів ходили навколо закритих літніх кафе, які, за їхніми словами, навіть відкривати немає сенсу. «Заради кого відкриватися? Місцеві хитрі, приїжджають з усім своїм, а туристів тут не видно», — зазначають власники прибережних кафе.

Раніше кримська «влада» повідомила про зниження у 2-2,5 рази кількості туристів, що відвідали Крим у період травневих свят. Наразі прогнозований показник туристичного потоку скоротився до 3 мільйонів осіб, тоді як ще на початку квітня в кримському «уряді» прогнозували чисельність у 8 мільйонів відпочиваючих за підсумками 2014 року.

ЛИШЕ ТРИ ВІДСОТКИ РОСІЯН ЗБИРАЮТЬСЯ ВІДПОЧИВАТИ ЦЬОГО ЛІТА В КРИМУ

Незважаючи на анексію Криму, росіяни вважають за краще відпочивати на Чорному морі Росії або за кордоном — цього літа лише 3% росіян збираються відпочити на кримському півострові, 12% — мають намір вирушити на Чорне море в Росії, 5% — за кордон. Про це свідчить соціологічне опитування російського «Левада-Центру», результати якого є в розпорядженні УНІАН.

Так, на запитання про місце відпочинку цього літа, 22% опитаних зазначили — на дачі, садовій ділянці, 12% — на Чорному морі в Росії (у 2013 році — 7%), 6% — в іншому місті або селі Росії, 5% — за кордоном (у 2013 році — 4%), 3% — в анексованому Криму (у 2013 році — 2%), 2% — в інших місцях на території колишнього СРСР, 1% — в країнах Балтії, 21% — залишаться вдома, 16% — не поїдуть відпочивати, 17% — важко з відповіддю.

Опитування проведено 23-26 травня 2014 року за репрезентативною всеросійською вибіркою міського і сільського населення серед 1600 чоловік віком 18 років і старше в 130 населених пунктах 45 регіонів країни.

Як повідомляв УНІАН, 4 червня співробітник Російського союзу туризму повідомив, що влада Росії примушує керівників підприємств відправляти своїх співробітників на відпочинок до Криму, щоб створити видимість курортного сезону, побоюючись зростання незадоволення серед кримчан.

«Керівництво Росії намагається врятувати курортний сезон у Криму, від якого залежить більше половини доходів місцевого населення. Адже зрив курортного сезону загрожуватиме погіршенням соціально-економічної ситуації в Криму — падінням рівня доходів громадян, їхньої купівельної спроможності і, як результат, виникненням незадоволення місцевого населення змінами, що відбулися на півострові», — сказав співбесідник агентства.

За його словами, саме тому російські чиновники вдаються до відвертого «шантажу». Зокрема, зазначив він, працівники московських підприємств і установ повідомляють, що на заводах і фабриках російської столиці та в урядових організаціях активно розповсюджуються путівки в санаторії та дитячі табори в Криму, щоб заповнити їх якомога більше, і принаймні створити картинку, що курортний сезон не зірваний.

При цьому він повідомив, що хоча ціни на путівки до Криму для росіян надзвичайно низькі — 20% від реальної вартості, і за проїзд пропонують заплатити тільки 60% вартості квитка, московські працівники і чиновники не бажають їхати до Криму, вважаючи його «гарячою точкою».

«Керівництво російських підприємств і держустанов навіває путівки до Криму як «навантаження» до відпустки влітку. Тим, хто відмовляється, — переносять відпустку на осінь», — сказав співбесідник агентства.

КРИМУ НАВ'ЯЗУЮТЬ РУЛЕТКУ...

Держдума Росії на пленарному засіданні у вівторок прийняла в анексованому Криму. Документ вніс у Держдуму президент Володимир Путін, повідомляє прес-служба російського парламенту, пише «Крим.Реалі».

Чинним законом передбачено створення гральних зон на території Алтайського краю, Краснодарського краю, Приморського краю, Калінінградської області. Цей перелік доповнюється «російським» Кримом.

У тексті законопроекту вказується, що кордони гральної зони на території «Республіки Крим» визначаються органами «виконавчої влади» республіки.

Проекти гральних зон, які існують в Росії, складно назвати успішними. Поки з чотирьох створених у 2009 році зон («Приморське» в курортній зоні Усурійської затоки, «Сибірська монета» в Алтайському краї, «Янтарна» в Калінінградській області та «Азов-Сити» на кордоні Краснодарського краю та Ростовської області) почала працювати лише одна — «Азов-Сити». Однак і там інвестиції, сума яких оцінюється приблизно в 1,4 мільярда рублів, поки що не окупилися.

ПРОКЛЯТІ — ЯК «ЖАНР» ПУБЛІЦИСТИКИ?

У черговому номері газети «Крымская правда» вийшов матеріал із прокльонами на адресу провідних українських політиків.

Як передає Центр журналістських розслідувань, ця публікація з'явилася у номері за 6 червня. У матеріалі, автор якого не вказаний, наведено фото і короткі доповіді на лідерів сепаратистських рухів на сході України і провідних політиків країни. Причому останніх у публікації називають «мерзотою», «пиками», «фашистськими гадами». Під визначення «фашистського гада» потрапив і олігарх Ігор Коломойський, який є президентом Європейської єврейської ради.

«Ми хочемо, щоб ви всі повиздихали, тварюки!» — резюмує видання.

До слова, співвласником газети «Крымская правда», яка торік святкувала своє 95-річчя, є «член президії кримського парламенту» Костянтин Бахарев, очолює газету його батько Михайло Бахарев.

ТИМ ЧАСОМ... Нещодавно у Сімферополі викликали до прокуратури за звинуваченнями в екстремізмі редактора кримськотатарської газети «Авдет» Шекета Кайбуллаєва. Після «Крымской правды», яку за оцю публікацію ще ніхто й нікуди не викликав, страшно навіть уявити, що ж таке було надруковане в «Авдеті»? Сподіваємося, кримськотатарські колеги ще матимуть можливість прокоментувати це на сторінках своєї газети...

Петро ПОРОШЕНКО: «Я йду на посаду ПРЕЗИДЕНТА, ЩОБ ЗБЕРЕГТИ І ЗМІЦНИТИ ЄДНІСТЬ УКРАЇНИ»

ПРОМОВА ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ ПІД ЧАС ЦЕРЕМОНІЇ ІНАВГУРАЦІЇ

Дорогі співвітчизники, від Львова до Донецька, від Чернігова до Севастополя!

Ми, українці, «живий вогник у сім'ї європейських народів і діяльні співробітники європейської цивілізаційної праці». Так казав Іван Франко.

«Стояти ногами й серцем на Україні, свої голови держати в Європі», — заповідав Михайло Драгоманов.

Повернення України до свого природного європейського стану було омріяне багатьма поколіннями.

Диктатура, що панувала останніми роками в Україні, прагнула позбавити нас цієї перспективи — народ повстав.

Переможна Революція гідності змінила не лише владу. Країна зробилася інакшою. Іншими стали люди.

Настав час невідворотних позитивних змін. Щоб запровадити їх, нам необхідні в першу чергу мир, безпека та єдність.

На заваді колосальних можливостей, які з падінням тиранії відкрилися для європейської модернізації України, стала справжня війна, спланована і розв'язана на українському Донбасі.

Досі багато хто думав, начебто Незалежність дісталася нам без жодних зусиль. Це — неправда! За нашу незалежність, самостійність боролися цілі покоління українських патріотів.

За неї полягли герої Небесної Сотні.

За неї гинуть українські воїни та мирні громадяни. Прощу вшанувати хвилиною мовчання пам'ять всіх, хто поліг за волю й незалежність України.

(Хвилина мовчання)

Я йду на посаду Президента, щоб зберегти і зміцнити єдність України. Забезпечити тривалий мир і гарантувати надійну безпеку.

Знаю: мир — найголовніше, чого прагне сьогодні український народ.

У Глави держави — широкий вибір різноманітних інструментів для забезпечення територіальної цілісності України і мирного життя громадян. Повноважень і рішучості не забракне. Я не хочу війни. Я не прагну помсти. Хоча перед очима — великі жертви, принесені українським народом.

Я прагну миру і доб'юся єдності України. Тому розпочинаю свою роботу з пропозиції мирного плану.

Наполегливо закликаю всіх, хто незаконно взяв до рук зброю, скласти її. У відповідь гарантую, по-перше, звільнення від кримінальної відповідальності тих, на чіх руках не має крові українських воїнів та мирних людей, і тих, хто не причетний до фінансування тероризму.

По-друге, — контрольований коридор для російських найманців, які захоucht повернутися додому.

По-третє, мирний діалог. Зрозуміло, що не зі «стрелками», «авверами», «бесами» чи іншою нечистю. Йдеться про діалог з мирними громадянами України.

Навіть з тими, хто дотримується інших, ніж я, поглядів на майбутнє країни. Сьогодні окремо хочу звернутися до співвітчизників з Донецчини та Луганщини.

Дорогіє братів і сестри,

сограждане!

Многие из вас уже успели ошутить на себе «прелести» правления террористов. Они, помимо мародерства и издевательства над мирными гражданами, привели и без того кризисную экономику региона на грань полной катастрофы.

Но мы ни при каких обстоятельствах не оставим вас в беде. Всенародные выборы Президента поставили жирный крест на мифе о якобы нелегитимной киевской власти. Этот миф посеян и взращен российской пропагандой и кланом Януковича, который предал Донбасс и ограбил его еще в большей степени, чем всю страну.

Донецкой областью он безраздельно правил 17 лет. А теперь финансирует террористов. Именно он несет полную ответственность за политическую и социально-экономическую ситуацию, в которой оказался регион.

И за безработицу, и за бедность, и за беженцев.

И за убитых граждан, и за слезы матерей.

С чем я как Президент приеду к вам в самое ближайшее время?

С миром.

С проектом децентрализации власти.

С гарантией свободного использования в Вашем регионе русского языка.

С твердым намерением не делить украинцев на правых и неправых.

С уважительным отношением к специфике регионов. К праву местных громад на свои нюансы в вопросах исторической памяти, пантеона героев, религиозных традиций.

С проработанным еще до выборов совместным проектом с нашими партнерами из Евросоюза по созданию рабочих мест на Востоке Украины.

С перспективой инвестиций, с проектом программы по экономической реконструкции Донбасса.

Сегодня нам нужен легитимный партнер по диалогу. Говорить с бандитами мы не будем. А действующие местные депутаты уже никого не представляют. И мы готовы огласить досрочные местные выборы на Донбассе.

Такий мій мирний план для Донбасу та всієї країни.

Дискусії не підлягає питання про територіальну цілісність України. Щойно я присягнув «усіма своїми справами боронити суверенітет і незалежність України», і завжди буду вірний цій святій обітниці.

Кількість людей, з якими мав честь поспілкуватися під час виборчої кампанії, — перевищила мільйон.

Україна — різноманітна, але вона сильна духом і духом єдина! Прагнення до миру та соборності нашої держави домінує в усіх областях України. Я глибоко вражений патріотизмом мешканців південних та східних українських областей від Одещини до Харківщини.

Мир ще не настав, але вже сьогодні ми твердо можемо сказати, що важкі випробування об'єднали українську родину.

Вони зміцнили нас як українську політичну націю, впевнену у своєму європейсько-

му виборі.

Наш народ ніколи не був таким сильним, як тепер.

Але свобода не дається раз і назавжди. За неї треба постійно боротися.

Мир, якого ми сподіваємося досягти найближчим часом, не буде тривалим, якщо ми належним чином не зміцнимо нашу безпеку.

Щоб мир став тривалим, нам слід призвичаїтися до життя в умовах постійної бойової готовності.

Ми повинні тримати порох сухим. Армія та її переозброєння зусиллями вітчизняного військово-промислового комплексу — це наш найголовніший пріоритет.

Більше того, завдання державними замовленнями підприємств ВПК дасть поштовх реіндустріалізації економіки.

Хто шкодує коштів годувати свої збройні сили, той годуватиме чужу армію. А наша армія повинна стати справжньою елітою українства. Слово «генерал» має асоціюватися не зі словом «корупція», а зі словом «герой».

Все, від чого залежить забезпечення стійкого миру та безпеки України, ми повинні зробити своїми силами.

Найнадійніші наші союзники і найкращі гаранти миру — армія, флот, Нацгвардія та професійні спецслужби!

Ніхто нас не захищатиме, доки ми не навчимося оборонятися самі.

Я використаю свій дипломатичний досвід, щоб забезпечити підписання міжнародного договору, який прийшов би на заміну Будапештському меморандуму.

Такий договір має надати прями та надійні гарантії миру та безпеки — аж до військової підтримки в разі загрози територіальній цілісності.

Будь-який агресор на кордоні України має згадати Євангельську мудрість: хто з мечем прийде, той від меча і загине!

Громадяни України не можуть відчувати блага миру та безпеки, доки ми не врегулюємо наші відносини з Росією.

Росія окупувала Крим, який був, є і буде українським. Вчора під час зустрічі в Нормандії я саме так і сказав Президенту Путіну — Крим є українським. І крапка.

Ні з ким не може бути компромісу в питаннях Криму, європейського вибору і державного устрою. А все інше повинно обговорюватися і вирішуватися за столом переговорів.

Будь-які спроби зовнішнього і внутрішнього поневолення українців — зустрічають і зустрінуть найрішучішу відсіть.

Ми хочемо бути вільними. А жити по-новому — це означає жити вільно в умовах такої політичної системи, яка гарантує права та свободи людини і нації.

Хотів би наголосити на відданості ідеї парламентсько-президентської республіки.

Ніякої узурпації влади!

Європейська демократія для мене — найкращий спосіб державного правління, винайдений людством.

Саме європейський досвід підказує нам, що значну частину повноважень вже зараз треба делегувати з центру місцевим органам влади.

Реформа щодо децентралізації розпочнеться вже цього року змінами до Конституції. Нові повноваження отримають новообрані місцеві Ради.

Але Україна була, є й буде унітарною державою.

Марення про федерацію не має ґрунту в Україні.

Важливу частину суспільного запиту на повне перезавантаження влади є дострокові вибори парламенту.

Давайте будемо відвертими. Чинний склад цього шановного зібрання не відповідає настроям суспільства. Бо воно суттєво змінилося у 2012 році. А жити по-новому означає не хехтувати волею народу.

Жити вільно — означає вільно користуватися рідною мовою. Керуватимуся статтею 10 Конституції. Вона визначає українську мову як єдину державну, але гарантує вільний розвиток російської та інших мов.

Слово «праця», як і «мир», «зарплата», «пенсія», «стипендія» звучать однаково або дуже подібно, що українською, що російською.

Наявність роботи — це те, що дає людині можливість жити безбідно.

Найбільше професійне задоволення я досі отримував саме від створення нових робочих місць.

Що може втішати людину більше, як праця та гідна зарплата за неї?

Робочі місця мають організувати підприємці. А от справа Глави держави — це забезпечення таких умов, коли ніхто і ніщо не заважає працювати.

Держава цінуватиме внесок роботодавця та платника податків в економіку та соціальну сферу.

Забезпечення людей роботою та гідною оплатою — це перша гарантія внутрішнього миру та національної безпеки.

Хоча управління економічними процесами належить до компетенції вільного ринку або Уряду, Президент як гарант Конституції зобов'язаний забезпечити умови для інноваційної економіки та соціальної справедливості.

Справедливий розподіл національного багатства — це нагальна вимога часу.

Але перш ніж національне багатство ділити, його треба примножити.

Україна має все необхідне, щоб забезпечити людям європейський добробут.

Ми вміємо і хочемо жити власною працею, здатні бути творчими та інноваційними.

Ми вже навіть вчимося не заздрити успіху сусіда чи колеги. Але ми й досі пасемо задніх. Чому?

Тому що на відміну від нас

країни європейської спільноти побудували економіку вільної конкуренції. Нових ідей, ділової ініціативи, наполегливої праці, постійного самовдосконалення.

Так буде і в Україні.

Але для цього треба знищити корупцію. Нам потрібен загальнонаціональний антикорупційний пакт між владою та народом. Суть його проста: чиновники не беруть, а люди — не дають.

Ми не зможемо змінити країну, якщо не змінимо себе, своє ставлення до власного життя і до життя цілої держави. В тому, що Україна прийшла до кризи державності, є частка відповідальності кожного з нас.

Хтось вважав нормою не сплачувати податки.

Хтось розкошував за державний рахунок.

Хтось голосував і мітингував за гроші.

Хтось отримував незаслужені пільги і нагороди.

А всі разом руйнували фундамент суспільної довіри, засади права й суспільної організації.

Європейський вибір України — це серце нашого національного ідеалу. Це вибір, зроблений нашими предками і пророками.

А що нам треба конкретно зробити, щоб жити вільно, жити безбідно, жити в мирі і безпеці?

Це все написано в угоді про політичну асоціацію та зону вільної торгівлі з Євросоюзом. Ми разом доклали зусиль до цього документа. Тепер мрію втілити його в життя, а для цього нам треба якнайшвидше підписати економічну частину угоди.

Моя ручка — вже в руках, і як тільки ЄС ухвалить відповідне рішення, підпис українського Президента миттєво з'явиться під цим доленосним документом.

Ми не маємо права злізати із підписанням економічної частини угоди.

Те ж саме стосується і якнайшвидшого запровадження безвізового режиму для України з ЄС. Ми завершили перший етап і дуже швидко зможемо завершити другий, щоб вже з січня 2015 року українці мали можливість подорожувати без віз.

Угоду ж про асоціацію ми розглядаємо лише як перший крок до повноправного членства України в ЄС.

Ніхто не має права вето на європейський вибір України. Визнати це — значить проводити політику миру та спокою в Україні.

Але така політика збанкрутіла ще в тридцять років минулого століття.

Для реалізації наших амбітних планів нам потрібні не лише мир та єдність країни,

але й консолідація всіх патріотичних, проукраїнських, проєвропейських сил.

Маємо постійно тримати в пам'яті суворі уроки національно-визвольних змагань сімнадцятих-двадцятих років минулого століття.

Тоді наші політики не змогли об'єднатися, спільно протистояти агресії. Володимир Винниченко боровся проти Михайла Грушевського, Симон Петлюра проти Павла Скоропадського. А Нестор Махно — проти всіх.

Постійні чвари та конфлікти між видатними українцями призвели до втрати нашої державності.

Висновки належить робити не лише з архівів столітньої давнини, але й з недавніх подій.

Ми не сміємо повторити старі помилки і маємо забезпечити злагоджену роботу Президента, Верховної Ради та Кабміну.

Настав час будувати нову велику країну. Сучасну, високотехнологічну, обороноздатну, конкурентоспроможну. Врахуємо досвід країн, які з'явилися на політичній карті лише кілька десятирічків тому, але стали лідерами, поставивши на розвиток інтелекту та новітніх технологій.

Бо найцінніше — не гроші, не заводи та підприємства, а «людський капітал», який має Україна.

Немає сумніву в тому, що ми здолаємо всі труднощі. Відстоїмо територіальну цілісність нашої держави, забезпечимо мир та спокій.

Нас уже ніхто не оберне в рабів криміналу та бюрократії, в прислужників колоніальної влади.

Нас підтримує цілий світ. За останні три дні я мав можливість пересвідчитись в цьому.

Навколо ідеї незалежності, свободи, гідності, правової держави, європейської інтеграції об'єдналася вся Україна і все світове українство.

Народ своє вагоме слово сказав. Під час революційних подій. Під час спротиву агресії. Під час виборів. Тепер черга — за нами, за владою.

Простягаю руку миру всім, хто віддав голос за мене, і тим, хто не голосував.

Всім, хто допоможе встановити мир, порядок і спокій в Україні. І всім, хто вірить у європейську майбутність України.

Ми — народ, що був одірваний від своєї великої Батьківщини Європи, — повертаємося до неї.

Остаточо і безповоротно. Мир нам!

Нехай нас благословить Господь! Слава Україні!

Мустафа ДЖЕМІЛЄВ: «У СКЛАДІ РОСІЇ ПЕРСПЕКТИВ ДЛЯ КРИМСЬКИХ ТАТАР МИ НЕ БАЧИМО...»

Лідер кримських татар, голова Меджлису кримськотатарського народу з 1991 до 2013 року Мустафа Джемільєв 3 червня зустрівся у Варшаві з Президентом США Бараком Обамою і Держсекретарем Джоном Керрі. Джемільєв перебував у столиці Польщі в зв'язку з врученням йому престижної «Премії Солідарності», заснованої польським Міністерством закордонних справ. Барак Обама і Джон Керрі були присутні на церемонії нагородження разом з іншими лідерами держав, зокрема, з обраним Президентом України Петром Порошенко, який виступив з привітаннями Мустафи Джемільєву і заявив, що Україна буде домагатися повернення Криму. Після церемонії Мустафа Джемільєв дав інтерв'ю Російській службі «Голосу Америки».

— Розкажіть, будь ласка, про що ви говорили з Президентом США і Держсекретарем?

— Вони окремо підходили до мене, щоб привітати з отриманням «Премії Солідарності». У цей час була можливість обмінятися думками щодо розвитку подій навколо Криму, перспектив звільнення території від окупації. Я висловлював стурбованість з приводу того, що тема Криму якось відходить на задній план у світлі загострення ситуації на сході України.

Я висловив побоювання: чи не може це означати, що в порядку поступки, щоб Росія не просувалася на материкову частину України, Захід може піти на якісь компроміси щодо Криму? Це було б для нас великою трагедією, тому що в складі Росії перспектив для кримських татар ми не бачимо. І Обама, і Керрі запевнили, що нічого подібного не буде. Поки останній квадратний метр окупованої території не буде звільнений, санкції не будуть припинятися.

Захід, у тому числі США, будуть вживати всіх заходів, щоб звільнити незаконно захоплені території. Також вони цікавилися, яке становище кримських татар, які там найбільш грубі порушення.

— Якщо говорити про порушення, що зараз найбільше турбує кримських татар?

— Загалом, насамперед, я сказав їм, що рівень демократії зовсім інший. Якщо ми за 23 роки звикли до якоїсь більш-менш свободи, то зараз ми повертаємося в режим, який дуже нагадує радянський, з яким ми боролися багато років. А в деяких аспектах встановлений нині режим в Криму навіть дещо гірший за радянський. Це — одне.

По-друге, я говорив про те, що якщо територіальна цілісність України не буде дотримана, це буде грубим порушенням того меморандуму 1994 року, який підписували США і Британія разом з Росією в обмін на здачу нами ядерної зброї, що буде збережена наша територіальна цілісність і забезпечена наша безпека.

Тоді не буде поваги до міжнародних угод, і це відкриває шлях для подальшого розповсюдження ядерної зброї. Вони з цим повністю погодилися — так, це загроза, це виклик всій світовій громадській думці. Звичайно, це не повинно залишитися безкарним.

— Коли вони говорили про те, що сприятимуть деокупації Криму, чи говорилося щось про конкретні кроки? Чи це була більш широка дипломатична бесіда?

— Які заходи — в деталях ми не уточнювали. Ми просто говорили про необхідність прийняття комплексу заходів, кінцевою метою яких має бути звільнення окупованих територій. Звичайно, за великим рахунком, йшлося про економічні санкції. Але і Обама, і Керрі були досить рішучі. Вони сказали, що цим зараз і займаються.

— Як вам здається, наскільки жорсткість режиму в Криму може бути пов'язана з подіями на сході України? Вони взаємозалежні?

— Зараз з Криму поставляють туди бойовиків. Наскільки я зрозумів, механіка така — вони привозять на літаках бойовиків до Криму, це десь в районі Євпаторії, по-моєму. Там у них якийсь табір підготовки, а потім перекидають їх у східні регіони. Серед убитих в ході антитерористичної операції багато трупів людей, які прибули з Криму.

А що стосується їхньої політики

Дружина М. Джемільєва — Сафінар подарувала американському президенту сувенірні ляльки — юнака і дівчину в кримськотатарських національних костюмах

ЛУКАШЕНКО ЗАКЛИКАЄ УКРАЇНУ НЕ ВТРАЧАТИ КРИМ

Президент Білорусі Олександр Лукашенко закликає Україну домовлятися і з Росією, і з Європейським Союзом. Про це він сказав журналістам після інавгурації новообраного Президента України, повідомив Радіо «Свобода».

«Я не думаю, що ситуація катастрофічна, надто багато тут нагнітається пристрастей, занадто розмов у цьому плані. Тому потрібно просто заспокоїтися, і в новому періоді потрібно стабілізувати ситуацію, тому що українці дуже працьовиті і розумні люди, і вони впораються з проблемами. Якщо їм не допоможуть з цими проблемами впоратися, то вони самі з цим розберуться», — сказав Президент Білорусі.

На запитання щодо того, чий Крим, Лукашенко сказав: «Це ви, українці, мені запитання ставите? От їдьте до Криму і домовляйтеся про те, щоб Крим був українським, не втрачайте його».

«У КРИМУ ФАТАЛЬНА СИТУАЦІЯ...»

Міністр закордонних справ Польщі Радослав Сікорський вважає, що в Криму після російської анексії складається «фатальна» ситуація. Про це він розповів в інтерв'ю ZN.UA.

«Я хочу вас запевнити, що і Польща, і ЄС не визнали і не визнають анексії Криму. Також хочу висловити стурбованість фактами фатальної економічної і

політичної ситуації, в яку потрапив Крим після анексії, і розумію, що багато жителів Криму, що виступали проти України, зараз починають про це шкодувати», — зазначив Сікорський.

Він також назвав неприйнятним, «що з території сусідньої держави в Україну висилаються десятки вантажівок зі зброєю і терористами». За його словами, Україна має право захищати свою територію, але при цьому зобов'язана мінімізувати втрати серед цивільного населення.

«Як колишній міністр оборони хочу сказати, що перебуваю під сильним враженням від того, як сьогодні діє Росія. Усі заплановані результати досягаються шляхом дії невеликих груп. Якщо ви подивитесь, якими були способи і ефективність першої чеченської війни, другої чеченської війни, а потім війни в Грузії, то сьогодні ми бачимо асиметричні дії з високим результатом. Я не впевнений, що ми в НАТО вчимося так само швидко», — підсумував він.

ПОЛІТИКУ ЯНУКОВИЧА ЩОДО КРИМСЬКИХ ТАТАР ФОРМУВАЛА ФСБ

Лідер кримськотатарського національного руху Мустафа Джемільєв висловив жаль, що більшість документів, які стосуються теми депортації корінного народу півострова, досі перебувають в архівах російських спецслужб і недоступні дослідникам.

Кримських татар також дуже цікавлять матеріали СБУ остан-

ніх років. Так М. Джемільєв прокоментував отримання 4 томів документів із архіву Служби безпеки на прес-конференції в «Укрінформі».

«Більшість документів (з переліку — *Ред.*) були нам знайомі. Вони, швидше за все, потрібні нашим історикам, дослідникам. Але нам дуже цікаві матеріали останніх років — підривної діяльності СБУ, яка працювала проти нашої держави, по суті справи, була філією ФСБ. Узяти б ще список стукачів, які працювали проти Меджлису. Але, на жаль, мабуть, у них якісь правила і їх поки розсекречувати не будуть», — зазначив народний депутат.

Він припустив, що ці документи можуть бути в Києві. «Я знаю, що багато що захоплене окупаційними силами. Але ті доповідні, які направляли в Київ, вони, напевно, тут», — сказав Джемільєв.

За його словами, кримські татари завжди були в центрі уваги спецслужб. «Головні сепаратисти і головна загроза Україні, виявляється, були ми. Таке збочене уявлення було. Але уся політика відносно кримських татар, особливо в останні 4 роки, при режимі Януковича, координувалася ФСБ», — підкреслив Джемільєв.

НЕ ЗАРІКАЙТЕСЯ!

Призначений Путіним т.в.о. глави Криму Сергія Аксьонова заявив, що регіон остаточно відійшов до Росії. Так він відреагував на інавгураційну заяву Президента України Петра Порошенка про те, що Крим був, є і буде українським.

щодо кримських татар, то вони зараз повністю перейшли на радянські методи, намагаючись розділити кримських татар на «хороших», які лояльні, які не висловлюють нічого стосовно окупантів, і тих, хто свідомо не згоден з окупацією.

Перших — тих з них, хто більш-менш активний — намагаються, скажімо, залучити до влади, водити на зустрічі з Путіним. А другим — комусь погрожують кримінальним переслідуванням, когось вже не пускають до Криму. Така політика.

— У недавньому інтерв'ю ви говорили про те, що існує загроза відбирання у кримських татар бізнесу і землі. Таке відбувається?

— Поки когось відбирання землі немає. Але кажуть: ось ці землі треба буде звільнити, бо щось вони збираються там будувати чи організувати. Брешуть, звичайно, — мабуть, ці землі сподобалися комусь. Але вони говорять про будівництво якихось важливих об'єктів. Натомість пропонують землі, які за якістю далеко поступають. Але земельне питання зараз не таке гостре.

Гостре — це атмосфера духоти, нав'язування російського паспорта, відмови в прийомі на роботу, відмови в лікуванні, якщо у тебе немає російського паспорта. Одним словом, тиск. Дітям наказують писати заяви, що вони відмовляються від українського громадянства і хочуть бути російськими громадянами, інакше не будуть вчитися.

У університетах те ж саме — кажуть «відраховуватимемо». Студенти стурбовані. Деякі думають перейти в якісь українські виші. Ми зі свого боку шукаємо якісь шляхи, буваємо в різних країнах, щоб розмістити наших студентів в якихось інших ВНЗ, щоб вони здобули освіту. А хтось, мабуть, буде приймати все-таки російське громадянство і стане російськими громадянами.

Економічний стан теж значно погіршується. Основною статтею доходів Криму був туризм — 60 відсотків. Зараз туризму, можна сказати, немає. Крим і так був якоюсь мірою дотаційним, а зараз буде взагалі повністю дотаційним регіоном. І дотації будуть диференційовано робити.

Найбільше людей гнітить обстановка невпевненості, морального терору. Багато людей намагаються не виходити на вулицю, щоб не зіштовхнутися з цими вироками, які називають себе козаками, «загонами самооборони». Всі в очікуванні чогось: хтось сподівається на краще, хтось готується до ще гіршого...

«Ніколи Крим українським вже не буде, це, без сумніву, вже пройдений етап... Я не думаю, що є громадяни України, які вірять, що це можливо», — цитує Аксьонова «РИА Новості».

При цьому він заявив, що всі висловлювання українських політиків з приводу повернення Криму — «це паразитування на маргінальних темах». Раніше слова Порошенка про Крим «прокоментував» самопроголошений голова Держради Криму Володимир Константинов, назвавши їх «фантастичною маячнею».

Нагадаємо, Петро Порошенко під час церемонії інавгурації в суботу заявив, що Крим є частиною України і з цього приводу не може бути компромісів.

«ВНИЗ ГОЛОВОЮ НА КРИМСЬКІЙ СОСНІ...»

Народний депутат України Олег Ляшко прокоментував слова самозваного глави уряду Криму Сергія Аксьонова про те, що Крим ніхто і ніколи не зможе загнати в інші державні об'єднання.

«Російська маріонетка Аксьонова-Гоблін заявив, що Крим ніколи вже Україною не буде... В політиці ніколи не говори ніколи. Я зроблю все, щоб повернути Україні Крим. А такі, як Гоблін, висітимуть вниз головою на кримській сосні», — написав Ляшко на своїй сторінці в Facebook.

Р. С. Але яким би радикальним не був Ляшко, «Крымскую правду» з її прокльонами (див. стор. 2) йому не переплюнути!

ЩОБ ОБ'ЄДНАТИ НАЦІЮ І КОНСОЛІДУВАТИ НАРОД

4 червня на засіданні Уряду було ухвалено постанову про створення Ради міжнародної злагоди при Кабінеті Міністрів України та введено посаду Урядового уповноваженого з питань етнічної політики.

«У різні часи в той чи інший спосіб розгравалась карта зіткнень нібито на проблемах на етнічному ґрунті. Насправді, гостро в Україні вона ніколи не поставала. Наша держава завжди була толерантною і терпимою до тих народів, які створювали тут свої етнічні групи, або ж є корінними народами на території України. Разом з тим, ми розуміємо — у нинішніх обставинах, в яких опинилась Україна, з огляду на події, що відбуваються на сході та півдні, надзвичайно важливо на високому рівні показати, що держава дуже серйозно враховує ті гострі питання, які виникають у етнічнонаціональних груп. І саме Рада міжнародної злагоди з Урядовим уповноваженим з питань етнічнонаціональної політики покликана об'єднати націю та консолідувати український народ. Ми відкриті для того, щоб врахувати всі особливості та побажання національних меншин, корінних народів, етнічних груп, які проживають в Україні, аби уникнути провокацій, що створюються з цих питань», — сказав на брифінгу міністр культури України Євген Нишук.

На офіційному рівні посада Урядового уповноваженого з питань етнічнонаціональної політики прирівнюватиметься за статусом до посади заступника міністра та віднесена до першої категорії посад державних службовців. Уповноважений з питань етнічнонаціональної політики призначається Прем'єр-міністром України. Свої дії він координуватиме з Міністерством культури та братиме участь з правом дорадчого голосу у засіданнях КМУ під час розгляду питань, що належать до його компетенції: «Це людина, яка не просто займатиметься питаннями, пов'язаними з діяльністю Ради міжнародної злагоди, а на державному рівні координуватиме етнодержавну політику, культурологічні, мовні, освітні та релігійні питання і у європейському та світовому співтоваристві».

КНИГИ, ПРИСВЯЧЕНІ ДЖЕМІЛЄВУ ТА ДЕПОРТАЦІЇ КРИМСЬКИХ ТАТАР

Дві книги, присвячені Мустафі Джемільєву та боротьбі кримськотатарського народу за повернення на Батьківщину, презентували в «Укрінформі». Обидві вони — «Мы вывели ад на земле. К 70-летию депортации крымскотатарского народа» та «Мустафа Джемилев: На протяжении десятилетия голос крымских татар не был услышан...» — вийшли до 70-річчя депортації кримських татар. Обидві мають поповнити брак інформації на цю тему серед широкого кола українців. На цьому наголосила під час презентації Олена Бондаренко — директор видавничого дому «Стилос», де книги побачили світ.

«Ці книги на дві третини складаються з документів і насамперед адресовані українцям на материковій Україні, які мало що знають про цю проблему детально».

Виглядає, що 18 травня 1944 року кримських татар виселили з Криму — і це найбільша проблема. Але це був тільки початок великого лиха, великої трагедії. І ми намагалися начерком, штрихами показати те, що було з цим народом потім, розказати про те, що протягом 45-ти років у вигнанні цей народ не припиняв боротьбу», — зазначила Олена Бондаренко. За її словами, ми в Україні мало знаємо про те, що відбувалося з кримськотатарським народом. «І тому ми не розуміємо, чому раптом кримські татари виявилися більш послідовними патріотами України, ніж часом самі українці. Ми дуже мало знаємо про лідера цього народу. Ми не знаємо про те, як він боровся, що 6 разів радянська влада його засуджувала...» — зокрема, сказала вона.

Як зазначила історик Гульяра Бекірова — редактор та упорядник обох видань, — на сьогодні зібрано понад півтисячі свідчень очевидців геноциду кримськотатарського народу. Зараз роботу над цією великою двотомною працею перервано через окупацію Криму.

Богдан Короленко — співробітник Українського інституту національної пам'яті — наголосив, що свого часу прагнення знати об'єктивну історію свого народу стало причиною для переслідування Мустафи Джемільєва, нині ми бачимо схожу ситуацію. Він також нагадав про свіжий приклад повторення історії — доручення Путіна російському уряду спільно з Російським історичним товариством розробити нову концепцію історії Криму. «Знову ж таки буде переглядатися політика пам'яті. І це дуже великі сумніви, що буде об'єктивно висвітлюватися депортація кримськотатарського народу... Переслідування кримських татар, які зараз почалися, є тому підтвердженням», — зазначив він.

Андрій ШЕКУН: «ПОВИННА БУТИ ДЕРЖАВНА ПРОГРАМА ПОВЕРНЕННЯ КРИМУ»

Андрій Шекун — відомий український активіст та громадський діяч АР Крим. Здавалося б, його непохитна проукраїнська позиція мала б сприяти активній самореалізації на теренах півострова. Однак тепер колишній вчитель української мови (а пізніше керівник громадського об'єднання «Український Дім» та директор державного видавництва «Таврія») залишився без жителя, без роботи і... без сонячного Криму, до якого за два десятиліття встиг неабияк звикнути. Його переїзду на материкову Україну передували драматичні події: викрадення, побиття, а потім... одинадцять днів полону, впродовж яких міг тільки чути та не міг бачити своїх кривдників. А ще середньовічні тортурні, які, здавалося б, були б більш «доречними» у катівнях гестапо, аніж при спілкуванні прихильників проросійського та проєвропейського векторів розвитку України. Але сталося те, що сталося: дружнє спілкування братів-словаків, виявляється, буває й таким... Тепер кримчани з галицьким корінням тимчасово проживає в Київській області, нерідко буває в столиці. Під час одного з таких приїздів ми й поспілкувалися.

А. Шекун

— Я був координатором руху «Євромайдан-Крим», починаючи з 24 листопада минулого року, — почав свою розповідь Андрій. — А 9 березня ми зібрали в Сімферополі близько двох тисяч кримчан! Для головного міста Криму — це непоганий показник, бо раніше на День народження Тараса Шевченка вдалося зібрати максимум 200-300 чоловік. На першу акцію 27 лютого прийшло тільки 30-40 чоловік; нам спочатку важко було підняти людей і переконувати їх, що треба протестувати проти російського вторгнення. Але потім настрої почали змінюватися. Щоб протидіяти

цьому, сепаратисти вдавалися до силових методів. Так і мене захопили представники так званої кримської «самооборони». Потім нас передали в руки якихось кавказців та «спеців». Може, це були чеченці, може, люди сумнозвісного Самвела. Я їх не бачив, але відмітив про себе, що деякі з них розмовляли з кавказьким акцентом.

— Проти вас застосовували силу? — Звичайно. Постійно били, намагалися зламати фізично і морально. Юрію Шевченку навіть відрізували частину вуха. Очевидно, його сприйняли за представника «Правого сектора». Юрко — колишній

десантник, він професійно бився — з ним довго не могли впоратися. А потім отак помстилися... Мені також погрозували тим, що відріжуть вуха. Потім катували електричним струмом, стріляли по ногах з пневматичної зброї. Потім знову били... Для охоронців побити безборонну людину було неабияким задоволенням. А ще своєрідною «практикою». Вони могли причепитися до чого завгодно. Були там «спеці», які нас виводили на допити (очевидно, це були люди з ГРУ); то цих людей охоронці слухали, навіть побоювалися трохи. Упродовж одинадцяти днів ми нічого не могли бачити — наші очі були зав'язані скотчем. Та ще й так туго, що похнути почали від цього... Ми попросили, щоб нам помянули пов'язки, але й тоді нічого не встигли побачити, бо нас поставили обличчям до стіни.

— А що від вас хотіли знати? — Цікавилися всім, що стосується «Правого сектора». База даних, де тренуються, «явки», «паролі»... Деякі речі я знав. Але добре усвідомлював, що коли почну говорити, то будуть бити й бити без кінця, витягувати всю інформацію. Тому краще «нічого не знати». Налаштувався терпіти, так що... все було нормально. Мені було морально легше від усвідомлення того, що родина вже перебуває в безпечному місці. До речі, було двоє охоронців, які нормально до нас ставилися. Вони оберегали нас від зайвого

насильства. І їжу приносили регулярно... Коли чергували, то не пускали в приміщення зайвих людей. Бо ввечері було багато бажаних відвести душу і застосувати рукоприкладство стосовно «майданутих» — так вони нас називали. Ці ж двоє були трохи іншими. Коли дізналися, що з мене і Анатолія Ковальського «самооборонівці» зірвали налітні хрестики, то дуже розгнівалися. Обіцяли розібратися. А через деякий час принесли взамін дешеві дерев'яні... Часом ми навіть дискутували. Ці хлопці були відносно освіченими, непогано знали географію, історію. Але відчувалося, що їх готували напередодні до виконання певної «місії». Вони були ідейними прихильниками Росії.

Напис в київському переході

— Образа залишилася на тих, хто викрав вас, тримав у полоні?

— Ні, зовсім немає. Це ж вороги, а від ворога ніколи нічого доброго не чекаєш... Прикро, що українська влада до нас так ставиться. Скажімо, у мене троє дітей, а жити нема де. Поки що маю тимчасове житло в селі, але його незабаром треба буде звільнити. Всі необхідні для життя речі залишилися у нашій квартирі, в Бахчисар'ї. Власне свого нічого тут немає, навіть ложки. Ніхто з представників нової влади навіть не зустрівся, не кажучи вже про якусь допомогу чи з житлом, чи... Нас з Криму таких є чоловік 5-6, з якими варто було б поспілкуватися. Повинна ж бути якась повага до людей, які до останнього боролися за Український Крим, не злякавшись окупаційного режиму... На сьогоднішній день такої поваги нема. Ми самотужки провели в столиці вже перший з'їзд вимушених переселенців, створили громадську спілку «Всеукраїнська координаційна рада вимушених пе-

реселенців з Криму». Об'єднуємося, намагаємося самоорганізуватися та якось вирішувати разом наші проблеми. Нам трохи допомагає громадськість, активісти з Майдану. Але влада самоусунулася. Вона не хоче навіть закон прийняти про наш статус. Є закон про окуповану територію, але статус наш не прописано. А вже близько 20 тисяч кримчан виїхало з Криму і роз'їхалося по материковій Україні. І якщо військових хоч якось підтримують і деє поселють їхні родини, то про цивільних людей майже забули. Деякі політики, державні чиновники горять, що повернуть Крим. І це добре. Але необхідно говорити, як саме вони збираються його повертати. На танках і БТР-ах? Чи, може, економічно? Спираючись на звернення до світової спільноти і юридичне обґрунтування? Чи завдяки інформаційній роботі? Про це ми не чули поки. А треба, щоб українці знали шляхи повернення Криму, генерували ідеї, щось робили практично.

— А що ви пропонуєте? — Треба створити проукраїнський уряд Криму. Хай він буде «в екзилі», у вигнанні — в Києві, Херсоні чи в іншому місті материкової України. Хай навіть матиме неповний кадровий склад, але він повинен існувати! І вибори до Верховної Ради Криму також потрібно провести восени. Тобто повинна бути якась політична основа. І не треба забувати, що число біженців буде зростати. Поки що виїхала проукраїнська еліта, найбільш загрожена категорія населення. Це — активні громадські діячі, журналісти, політики... Часом змусені покидати Крим і їхні родичі. Є ще велика категорія людей, які духовно не можуть змиритися з російською окупацією. Поки вони очікують, бо не можуть продати житло. Але як тільки запроцює реєстр, вони продаватимуть свої квартири і виїжджатимуть на материкову Україну. І тоді вони можуть або без користі для справи розпилитися, розчинитися в Україні, або ж стати нашим оплотом, базисом для повернення втраченої території. Тому підкреслюю, що повинна бути державна програма повернення АР Крим. Інформаційне і фінансове забезпечення цієї програми. Тільки тоді буде результат, і Крим знову стане складовою частиною України.

Сергій ЛАЩЕНКО

Кримчани на Майдані

«НАШ КРИМ» — ПРОЕКТ УКРАЇНСЬКОГО ІНСТИТУТУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ

Український інститут національної пам'яті розпочинає науково-популярний проект «Наш Крим», що присвячений основним віхам його історії, культурним та історичним зв'язкам Криму з українськими землями.

Крим — унікальний регіон, який в силу історичних та політичних обставин завжди мав власну національну та культурну специфіку, його мешканці були носіями різних національних та релігійних ідентичностей. Протягом 23 років незалежності України на півострові панувало порозуміння та творча співпраця між етнічними спільнотами.

Окупація Криму Російською Федерацією зламала цю ситуацію, змінила не лише

Україну, але й весь світ, зруйнувавши колективну систему безпеки. Світова система стримувань і противаг, яку Нова Європа так ретельно вибудувала після Другої світової війни, виявилася неспроможною запобігти окупації української території однією з держав-підписантів Будапештського меморандуму.

Військова агресія Росії супроводжується інформаційною війною, настирливим навіязуванням історичних міфів та стереотипів. Повсякчас чути: «Крым — исконно русская земля». Протидіяти міфам можна лише їх розвінчанням.

Важливим аспектом у протидії агресивній російській пропаганді Український інститут національної пам'яті

бачить активну просвітницьку діяльність. З цієї метою Інститут започатковує науково-популярний проект «Наш Крим».

У рамках проекту планується всебічне висвітлення особливостей розвитку Кримського півострова: міжнародної боротьби за володіння Кримом; етнодемографічної динаміки Криму; геноцидної політики російського та радянського керівництва, спрямованої на витіснення з півострова корінних народів; політичних, економічних, культурних чинників, які пов'язували Крим з українською територією.

Статті та документи проекту «Наш Крим» будуть опубліковані на офіційному сайті Інституту, а також на сайті «Історична правда», у партнерстві з яким започаткований цей проект. Матеріали охоплюватимуть період з

моменту завоювання Криму Російською імперією у 1783 р. і до 2014 р., коли Росія знову окупувала український півострів.

Передбачаються такі тематично-хронологічні блоки: Крим у складі Російської імперії (кінець XVIII — початок XX ст.); Крим у революційних процесах 1917-1921 рр.; Міжвоєнний розвиток Криму; Крим у період Другої світової війни та перше післявоєнне десятиліття; Крим у складі УРСР; Крим у незалежній Україні; Анексія Криму Російською Федерацією.

Окрім науково-просвітницьких студій, в рамках проекту планується проведення відкритих публічних заходів (більш детальну інформацію про заходи можна буде знайти на сайті Інституту) —

<http://www.memory.gov.ua/>

РОСІЯ ПЕРЕДУМАЛА РОЗВИВАТИ ЕКОНОМІКУ КРИМУ

Уряд РФ відмовився від прийняття зведеної «дорожньої карти» щодо соціально-економічного розвитку анексованого Криму, робота над якою велася два місяці. Зведена «дорожня карта» мала містити комплекс екстрених заходів щодо поліпшення умов життя та економіки в Криму, повідомляє сайт «Делова столиця». Її розробку почали в квітні, довго не могли затвердити, і документ неодноразово критикували.

Врешті, на реалізацію «дорожніх карт» коштів з федерального бюджету практично не виділятимуться. Фінанси будуть вишукувати відомства, що відповідають за реалізацію програми.

ВІЛЬНА ЗОНА В ОКУПОВАНОМУ КРИМУ?

Народні депутати Сергій Терехін, Ксенія Ляпіна та Віталій Немилостивий пропонують створити вільну економічну зону в Криму та в місті Севастополь. Про це йдеться в законопроекті № 4039 «Про податковий та митний контроль у вільній економічній зоні Криму та про особливості здійснення економічної діяльності на тимчасово окупованій території України», повідомляє «Укрінформ».

У пояснювальній записці парламентарії зазначають, що даний Закон запроваджує вільну економічну зону Криму, визначає особливості здійснення економічної діяльності на тимчасово окупованій частині території України відповідно до статті 13 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України».

Також Закон врегулює

інші аспекти правових відносин між фізичними та юридичними особами, які перебувають на території ВЕЗ Криму та за її межами. Як наголошується, головною метою цього Закону є надання соціально-економічних стимулів для зростання інвестиційної активності, розвитку туристичної інфраструктури та збільшення трудової зайнятості громадян у межах ВЕЗ Криму.

На думку депутатів, він також дозволить підняти роль територіальних громад Криму та міста Севастополя при вирішенні повсякденних питань їхнього життя.

Також метою Закону є упередження скороченню трудової зайнятості громадян України та падіння їхніх доходів внаслідок введення в Автономній Республіці Крим та місті Севастополь репресивних економічних систем інших країн протягом строку їхньої тимчасової окупації.

КРИМ ПОКАЗАВ, ЧИМ НЕБЕЗПЕЧНА ДРУГА ДЕРЖАВНА МОВА...

Русифікація Криму є яскравим прикладом того, до чого може привести поява другої державної мови в Україні. Про це в ефірі телеканалу «БТБ» заявив політолог Юрій Рубан.

«Чому така недовіра в Україні до ще однієї державної мови? Бо це російська технологія, коли оголошується, що є кілька державних мов, але надалі за допомогою освітньої та інформаційної політики інші мови просто витісняються та зникають. І залишається одна-єдина російська мова. Те, що відбувається в Криму, це якоюсь мірою урок і для всієї України. Потрібно захищати свою мову, потрібно надавати підтримку тим українцям, які опинилися на анексованій території», — упевнений Ю. Рубан.

За його словами, Україна володіє необхідними інструмен-

тами для підтримки українськомовних громадян у Криму і така підтримка вже здійснюється. «Існують способи для підтримки цих громадян. Я повністю підтримую ініціативу Міністерства освіти, яке надає спеціальні можливості дітям з Криму вчитися в українських університетах. Сподіваюся, що і далі українська влада буде над цим працювати. Тому що зрозуміло, що ті гарантії, про які багато говорили росіяни в момент анексії Криму, — абсолютно порожні, і зрозуміло, що в Криму буде відбуватися тотальна русифікація», — підкреслив Ю. Рубан.

«Росія ратифікувала багато документів, які говорять про те, що громадяни мають право навчати дітей своєю рідною мовою. Навіть у тій Конституції Криму, написаній російською владою, — там теж є фраза про українську державну мову. Просто тут проявляється вся фальш такої російської політики», — констатує Ю. Рубан.

ЛІДЕР РУНУ СЕРГІЙ ЗАМІЛЮХІН:

«В СПЕЦБАТАЛЬЙОНІ «ДОНЕЦЬК» БУДЕ ВІДДІЛЕННЯ РУНІВЦІВ»

Про лідера РУНУ (назва організації перекладається як «Русскоговорящие украинские националисты») я згадував у багатьох своїх публікаціях про Євромайдан. Вперше хлопців побачив біля пам'ятника Кобзареві уже 1 грудня 2013 року, коли в центрі Києва зібралося більше мільйона патріотів. РУНівці не тільки приходили на всі наступні мітинги, але й виконували чималий обсяг роботи. Не залишилися вони осторонь і тепер, коли Донбас і Луганщина фактично опинилися у вирі війни. Осередки РУНУ тепер по всій Україні, але Сергій Замілюхін намагається більше часу проводити в Києві. Адаже без координації дій ніяк не можна. Хоча не так давно він повернувся з Дніпропетровська, де пробув три дні. Незважаючи на велику зайнятість, Сергій погодився на коротеньке інтерв'ю.

— У Дніпропетровську тепер формується спецбатальйон «Донецьк», який входить до системи МВС. Тобто людей приймають на роботу як... міліціонерів. Це трохи пригнічує хлопців, але я кажу їм: «Хлопці, ви — не менти, а «ню-менти»... У вас особлива місія, бо прийдете на

місце корупціонерів, яких тепер так багато в системі МВС. Але саме ви зміните силові структури!». Треба сказати, що 90% бійців майбутнього спецбатальйону родом з Південного Сходу, переважно з Донецької та Луганської областей. На сьогоднішній день в стадії формуван-

ня ця військова одиниця існує як 5-та рота «Донецьк» при батальйоні «Дніпро-1». Базується поки в Дніпропетровську, там хлопці проходять медкомісії та вишкіл.

— А який вік хлопців?
— Різний. Є молодші, є й старші. Останні — це, як правило, люди з бойовим досвідом або ж колишні спортсмени. До батальйону брали не стільки бажаних, скільки людей з певними навичками. Очікується, що спецбатальйон скоро пошлють на передову. Це не будуть тимчасові відраженні, «вилазки» у тил ворога. Хлопці пойдуть туди і там, на Донбасі, перебуватимуть до закінчення АТО. З РУНівців нам вдалося сформувати поки одне відділення. Ми вирішили, що

їм краще бути разом. Хоч там всі як одна родина, а настрої — надзвичайно патріотичний. На вечірній повірці комбат перед тим, як дати команду «Розійдись!», вигукує: «Слава Україні!». А у відповідь — ніби гірське відлуння: «Героям слава!». Або ж як могутня морська хвиля... сльози на очі навертаються. Це треба бачити і чути. Гасло народилося в минулому столітті, але коли тепер вихідці з Південного Сходу кричать: «Героям слава!», то відчувають незрозумілий зв'язок з тією епохою. Це ніби данина тим героям, які захищали в минулому столітті нашу країну. А водночас і неабияке піднесення. Я був там, і у мене склалося враження, що ті хлопці вже герої. Вони погодилися на важку справу...
— Здавалося б, нічого особливого, наші силовики і повинні бути патріотами...
— Так-то воно так, але ж до цього часу було інакше... На армію не звертали уваги, це накладало відбиток на настрої людей — як рядових, так і офіцерів. Але якщо тепер силові структури будуть

С. Замілюхін

формуватися таким ось чином, то ставлення суспільства до них суттєво зміниться. А поки, уявіть собі, існують проблеми не тільки з бронешилетами і раціями, але й з одягом, взуттям... Ми спочатку хотіли добре екіпірувати тільки наших хлопців, але потім зрозуміли, що це буде неправильно. РУНівці будуть «при параді», а решта — у

спортивних кросівках? Ми вирішили забезпечити усім необхідним весь підрозділ. Поки що дістали п'ятдесят комплектів форми і сорок дві пари «берців», та 15 тактичних модульних «розгрузок». Завдяки небайдужим людям збрали майже сорок тисяч гривень. Але у разі потреби зберемо й більше.

Сергій ЛАЩЕНКО

ПІДТРИМАЙМО УКРАЇНСЬКЕ ВІЙСЬКО!

Міністерство культури України звертається до усіх небайдужих долучитися до підтримки української армії через купівлю облігацій «Ощадбанку». Кошти від реалізації даних казначейських зобов'язань «Військові» (серія В) будуть спрямовані на підтримку української армії. Номінальна вартість цінних паперів складає 1000 гривень.

Нагадаємо, продаж даних облігацій «Ощадбанк» розпочав 21 травня 2014 року. Строк обігу казначейських зобов'язань «Військові» — 24 місяці (2 роки). Ставка за казначейськими зобов'язаннями «Військові» становить 7% річних. Сертифікат казначейського зобов'язання «Військові» містить 4 (чотири) купони. Розмір доходу за кожним купоном становить 35 гривень.

Більш детальна інформація на офіційному сайті «Ощадбанку» за посиланням: <http://www.oschadnybank.com.ua/private/kzv/>

«УКРЗАЛІЗНИЦЯ» ПРИДБАЛА «ВІЙСЬКОВІ» ОБЛІГАЦІЇ

Державна адміністрація залізничного транспорту України («Укрзалізниця») придбала через установи державного «Ощадбанку» казначейські зобов'язання «Військові», кошти від реалізації яких будуть спрямовані на потреби української армії, повідомили УНІАН у прес-службі відомства.

«Враховуючи надзвичайно напружену ситуацію в східному регіоні України і необхідність фінансової підтримки української армії, яка захищає територіальну цілісність нашої держави, менеджмент «Укрзалізниця» придбав державні цінні папери, що 21 травня цього року почав продавати «Ощадбанк». Йдеться про казначейські зобов'язання «Військові» серії В номінальною вартістю 1000 гривень, кошти від реалізації яких будуть спрямовані на підтримку української армії, — йдеться в повідомленні.

Як зазначають у прес-службі, залізничники завжди надавали допомогу і з ліквідації аварій на ЧАЕС, і з подолання наслідків катастрофи в Алчевську, а також стихійного лиха на Західній Україні, а цього разу надають матеріальну підтримку українським військовим.

Як повідомляв УНІАН, уряд випустив казначейські зобов'язання «Військові» на 1,1 млрд. грн., у тому числі на 100 млн. грн. для фізичних осіб. Кошти від продажу цих паперів у розмірі 100 млн. грн. будуть спрямовані на купівлю бронетранспортерів і бронешилетів.

Потреби української армії у фінансуванні, згідно з оцінками Мінфіну на підставі отриманих запитів, становлять 12 млрд. грн.

МОЯ КРАЇНА

У мене є моя Країна.
Ні зла, ні зрад не зна вона.
В ній мами мова солов'їна
Джерельно, сонячно луна.

Слова в ній — зорі світанкові.
В них — квітів ніжний аромат,
А я стою на варті мови
Її — співець, її — солдат!

Не одвіта, немов калина.
В душі моїй цвіте, сія
Добра й краси моя Країна —
Це ти, поезіє моя!

МОВА МАМИ

Радію, що до болю близьку,
Мов дивні співи солов'я, —
У місті мову материнську
Усе частіше чую я.

Вона — і ніжна, світанкова.
Вона — і сонячно свята!
Була у тебе, рідна мати,
Віками доля не проста.

Тебе топтали дикі орди,
Імперія Росії зла,
А ти нескорена і горда
В народі — у піснях жила!

А за любов до тебе щирі
Везли запроданці, кати
На Соловки і до Сибіру,
Щоб там ти зникла назавжди.
Радію, що до болю близьку,
Мов дивні співи солов'я, —
Вкраїнську мову, материнську, —
Шевченка мову чую я!

З АРМІЇ ПРИЙШОВ

В. Чікаліно

Клени аж горять — такі червоні,
Біля них берізка золота.
Хто тут дивиться із-під долоні?
Хто й кого з дороги вигляда?

Клене мій червоний і несмілий,
Ти, моя берізка молода,
Бачу маму я в хустині білій,
Як мене з дороги вигляда.

Хустка в неї, як ромашка квітка,
Забіліла так між яворів.
Мама — це без лебедя — лебідка,
Батько мій із літаком згорів.

Я із армії прийшов до мами.
— Мамо, добрий день! —
сказав я їй.

Як лебідка, обняла руками,
А в самої... сльози із-під вій.
Я дививсь на рідну, чорноброву.
Я казав: — Не плачте, мамо! — їй.
— Плачу я від щастя, що ти мову
Не забув, хорший сину мій!

Клени аж горять — такі червоні.
У журбі берізка золота...
Щемко, боляче, що з-під долоні
Мама вже мене не вигляда.

КЛИЧЕ РОСЬ

Вся у сонячній промінні,
Вся в блакиті неба Рось,
Дзвінко дзвонить по камінню,
Мов торкає струни хтось.

В дзвоні дивне, таємниче,
Нерозгадане є щось...
Ось чому до себе кличе
В сонці, у блакиті Рось.

Кличе все в'юнка і гарна.

Кличе вдень, вночі вона.
Вік за віком кличе здавна, —
Бо багато дуже зна.

В Білій Церкві осіянна,
В Корсуні її вода:
Пам'ята полки Богдана,
Гайдамаків пам'ята.

Кличе в будні, кличе в свято
Відродить Козацький Час.
Тільки жаль, глухих багато
Та байдужих серед нас.

ВІЧНОСТІ ЛИСТИ

О. Бакуменку

За Ірпінню, за рікою,
На лузі із лісом на межі
Заросли давно травою
Бойові окопи, бліндажі...

Володимир КАПУСТІН

СТОЮ НА ВАРТІ

Мною написано і підготовлено до видання нову збірку ліричних віршів, якій дав просту армійську назву «На варті».

Щоб зберегти незалежність молодій державі від різних покидьків, яничарів, окупантів, треба захистити душу лагідного українського народу — його мову. Без мови нема держави!

Якщо у Франції чоловік говорить французькою мовою, то його називають французом, а в Росії — росіянином. І тільки невігласи, безбатченки — українця, який говорить рідною мовою, називають українським буржуазним націоналістом.

Є Україна! Є українці! Досить чіпляти ярлики. Ми, правофлангові письменники, що не втратили совісті й честі, заповіти Шевченка, Франка, маємо щодня стояти на варті рідного слова, мови.

З цієї нової збірки пропоную добірку віршів для читачів неопалимої купини «Кримської світлиці». Той, хто не поважає корінного народу, той, перш за все, не поважає себе. Навчіться поважати державу, в якій живете, державну мову — мову українську.

Володимир КАПУСТІН,
поет, публіцист, член Національної спілки письменників України

Мов ті сні — бої далекі.
На лузі, весною по траві
Ходять тихо тут лелеки
Та, бува, стоять як вартові.

Як осіння позолота
Вкрила в лісі клени, берести, —
Я читав на стінах дота
Писані багнетами листи.

Це у них бійців відверті
Хоч прості — хвилюючі рядки.
Вічності листи ці стерти
Не змогли ні зливи, ні роки!

ВСЕ СНИТЬСЯ

Блиска меч вогнистий —
блискавиця,
Грізна грому котиться луна.
В ніч таку війна вдові все сниться,
Як втіка від ворога вона.

Пролітає низько над землею
Із ревінням «месершміт» літак.
Злий із злістю гонеться за нею,
В нім пілот — гестапівець, хижак.

Кулеметні черги — блискавиці,
Як серпи стинають колоски,
А вона біжить, біжить в пшениці
Та туди, де ліс біля ріки.

в якому змогли прочитати лише окремі слова: «...Люба... медсестра...
Донеччина...»

Тумани, мов білі бинти,
Оповили по плечі тополлю.
Вночі ой нелегко іти
По мокрому, чорному полю.

Десь за горба б'є кулемет.
З околиці міста — гармати.
Біжать до Котовська вперед
Під зливою кулів солдати.

Із ними спішить медсестра,
Підтримує сумку рукою.
Гримить гнівне, грізне: «Ура!»
Вже в місті у розпалі бою.

В пілотці красива струнка,
Та ще за плечима з сокою,
Донеччини юна донька
Вносить поранених з бою.

Та куля шалена спинила,
Хитнувся в очах твоїх світ,
Донеччини донечка сміла,
України коханої цвіт.

Упала у березні хмарнім
В бою ти, як мужній солдат.

Зовуть твоїм іменем гарним
Сьогодні найкращих дівчат.

ВОГОНЬ РОЗПЛАТИ

Не видно білих хат в тумані,
Бо він селом пливе густий.
Сплять німці, поліцаї п'яні,
Лиш тихо ходить вартовий.

Дріма, то відкриває очі,
Вдивляється в нічну пітьму.
Туманної цієї ночі
Чомусь не по собі йому.

В уяві бачить він: дерева.
Над річкою біля води
Стоїть, гука дружина Єва:
— З війни додому, Гансе, йди!

Не сплять поранені у клуні.
Хтось поправля кривавий бинт...
Усі ж такі: красиві, юні.
Усім — по вісімнадцять літ!

Боєць чорнявий з-над Ятрані
Все дума, як вночі втекти, —
Бійців двох вчора на світанні
Вже вбили зрадники-кати.

Болить душа сильніш, ніж рани.
Не зна юнак, що в час нічний
Повзуть нечутно партизани
До клуні у траві густій.

Миттєво вбили вартового,
Що навіть крикнути не встиг.
Забрали автомата в нього,
На волю вивели усіх.

В кімнату кинули гранати...
Свою дід хату підпалив.
Вогонь ненависті й розплати
Катів-фашистів спопелив!

МОВ СОНЦЕ

Де хвилі зеленого жита
Так схожі на хвилі ріки,
Ти лугом ідеш гордовита,
Зриваєш кульбаби-квітки.

З цих квітів, як сонце, вогнистих,
Спела ти для себе вінок.
Тобі, як сльоза, такий чистий
Дзвенить і сміється струмок.

На ніжному листі калини,
Мов перли такі голубі,
Дошу весняного краплини
Сміються і сяють тобі.

Весною, кохана, весною
Сміються нам далі ясні.
Та й мовлене слово тобою,
Мов сонце, сміється мені.

НА КУРГАНАХ

Я люблю ночі дивні у травні,
Як пливе загадково туман,
Як в степу, мов легенди ті давні,
За курганом темні курган.

Бачу я, як з'являються скіфи,
На курганах розводять вогонь.
Біля нього стоять вони тихі,
На степ дивляться все з-під долонь.

Не вогні, може, справи з любові,
Хоч віки за віками ідуть, —
Це із скіфів гарячої крові
На курганах тьольпачі цвітуть.

ІДУ ДОРОГОЮ

Увесь я — в поетичнім слові,
Закоханий у білий світ оцей,
Іду дорогою любові, —
Іду щодня з любов'ю до людей.

«НЕХАЙ БУДЕ ЦАРСТВО ТВОЄ ЯК НА НЕБІ, ТАК І НА ЗЕМЛІ...»

(Продовження.
Поч. на 1-й стор.)

Отче, я хочу любити увесь світ, тільки на схилі літ людина здатна повною мірою оцінити його незбагненну красу і велич, а натомість своїми почуттями невблаганно наближаю нещадний судний день... Допоможі мені повернути душевний спокій і рівновагу, усвідомивши, що ці люди є також заблудними вівцями, що потребують духовної допомоги, а не карі.

— Не варто себе корити, — несподівано чує від отця Івана. — Ці люди разом з тими, кому вони довірилися, взяли на себе колективний гріх. Таких — 80 відсотків. І те, що вони роблять, не минеться дарма. Наслідком може стати війна, стихійне лихо, якісь інші катаклізми, що призведуть до величезних жертв. У ХХІ столітті події розгортаються у геометричній прогресії. Глобалізоване людство не може сьогодні керуватися тваринницькими інстинктами, як це було у XV-XVI ст. Але свідомість людей сьогодні не відповідає рівню їхньої відповідальності. Подібні люди не повинні мати в своїх руках ядерної зброї. В такій ситуації особисте, пов'язане зі спасінням окремої душі, стає другорядним. Взагалі ж, ці люди мають замислитися, ким вони є насправді, чи вони християни? Бо християнин, якщо його брат занедужав, зазнав лиха, перебуває у занепаді, шонайперше мусить кинутися йому на допомогу. У той же час ми спостерігаємо зовсім інше: росіяни зловтішаються з приводу критичної ситуації, що спіткала українців, і замість підтримки вони вже відбра-

ли Крим, а тепер розв'язали війну на сході України, намагаючись побудувати своє щастя на чужому горі. Водночас паплюжать, ганьблять, обрихають Україну, аби в цьому світлі виправдати свою агресію.

— Чи, на вашу думку, Україна назавжди втратила Крим?

— Це тимчасово. За два роки Крим повернеться додому. Але порятунок не в терпінні. Ми всі маємо для цього працювати! І не сподіватися, що хтось прийде і нас врятує. Після першого інциденту, коли ми із сім'єю змушені були покинути свою домівку, я обійшов і об'їхав майже всю Україну. І не треба думати, що комусь там болить наша доля. Ні, ми ніде нікому не потрібні. Навіть до тих, хто зазнав реальних катувань, інтерес швидко згасає. Після кількох місяців реабілітації вони лишаються зі своїми проблемами наодинці. Маємо розраховувати лише на себе і на своїх ближніх. А ближній — це не той, з ким вас пов'язують кровні узи, а той, хто поділяє ваші погляди і завжди готовий прийти на допомогу.

— Та чи багато в Криму наших однодумців, які посприяли б поверненню півострова до складу України?

— Справа тут в іншому. До цього підштовхне потужний економічний розвиток України. І не треба забувати: люди, які вже вдихнули колись повітря свободи, цього ніколи не зможуть забути, вони прагнуть свободи, і все інше відійде на задній план.

— Чула від одного єпископа, що ситуація з Кримом була угодна Господу, інакше б цього не сталося. Тож чи можемо ми за це корити долю?

— Можемо вважати це за Божу перевірку, таку собі люстрацію. Її має пройти кожна душа і або ж заслужити довіру, або ж показати свою справжню сутність.

— Отче, розкажіть про події останніх місяців у вашому житті.

— Доля Української православної церкви Київського патріархату не давала спокою московським священикам і раніше, але ми мали офіційний захист в особі своєї держави, хоч і не дуже надійний. Вже в день референдуму мене відвідав о. Герман із Севастополя разом з козаками і заявив, що тепер тут Росія і мені більше немає чого робити на її території. Він конкретно дав зрозуміти, що не позиціонує себе представником УПЦ, тобто з Українською православною церквою нічого не має спільного. І цим ще раз підтвердив ту велику помилку, якої припустилася наша держава, віддавши українські церковні справи в руки недружньої сусідки.

Вже 18 березня із засобів масової інформації я дізнався, що вважаюся екстремістом і нібито, зачинившись у себе в храмі, закликаю бити москалів і російських солдатів. Хоча слова «москаль» особисто не вживав ніколи, вважаючи його принизливим як для росіян, так і для себе самого. А ДТРК «Крим» все не заспокоювалась. В Інтернеті виставили всю мою сім'ю. Друзі радили тимчасово покинути Крим, такої ж думки був і владика Климент. За ніч ми зібралися і поїхали на кілька днів до знайомих за межі півострова.

Затрималися значно надовше. Разом із синами-священиками проповідували Боже слово на Майдані. І чули там від людей: «У нас відібрали серце, і ми тепер лишилися без серця». Й хоч, здавалося, ми були їм потрібними, все одно тужили за домом. А коли нам зателефонували і повідомили, що о. Дмитро із Переваляного, мій постійний опонент, нахваляється вирізати у храмі двері і захопити його, мене вже ніщо не могло утримати поза Кримом.

Храм Покрови Пресвятої Богородиці, що в Переваляному, о. Дмитро завжди намагався виставити як споруду спірну, бо його будівниц-

тво колись починалося представниками Московського патріархату. Хоча реально зібраних тоді коштів вистачило всього на кілька мішків цементу. Не було закладено навіть фундаменту. Все подальше робилося о. Іваном (Київський патріархат). А завершувалася робота мною.

Повернувся я додому разом із синами, вже сімейним 24-річним о. Степаном та 22-річним о. Іваном, на Вербну неділю. Перестріли нас козаки, яких не засмутило, що це — страсні дні, але я сказав: «Тут відслужу Вербну, Пасху і Вознесіння. А потім готовий через суд вирішувати долю храму». Повідомив про свою позицію і пану Аксьонову.

Так все і було. На Пасху сюди на службу приходило чимало російських солдатів, вони хрестилися, виконували всі обряди. Але останнім часом їм це ймовірно заборонили.

Та ось 1 червня на церкву було здійснено справжній напад. О 8-й годині ранку сюди прибули козаки разом із людьми, яких о. Дмитро назвав моїми парафіянами, хоча серед них не було жодного знайомого обличчя. Зате були жіночки, які верещали і проклинали церкву, виголошуючи її вірянам анафему. Потім козаки почали бити по вікнах машини, в якій я перебував разом з матушкою та хворою дочкою. Нападники пробіли шини, почали трошити машину ногами та кийками. Моя дитина, хвора на ДЦП, дуже налякалася, вона й досі перебуває у шоківому стані.

Під час нападу я намагався говорити з його організаторами: «Хіба ж брати з нагайками нападають?». І чув у відповідь: «Віддай нам храм!». Про розгляд цього питання у судовому порядку не хотіли й чути. Натомість погрозували, називали мене ватажком «Правої сектори», який нібито проводить зібрання у храмі. Єдине, що їх трохи охолоджувало, це зйомки на мобільний телефон, які робила матушка Світлана. Крушити машину хотілося усім, але нікому не хотілося потрапляти в об'єктив.

Ці люди називали мене розкольником, вимагали, щоб я забирався із Криму, де влада тепер належить єдиній духовній особі — владі Кирилу. «Ми не дозволимо тобі ні жити тут, ні правити служби, всю сім'ю твою уб'ємо, а тебе задушимо!» — нахвалялися «брати». З цим ми і залишили храм у їхньому розпорядженні.

То хіба це є люди, богоподібні від природи? І яке вони

Архієпископ Сімферопольський і Кримський Климент, о. Іван, о. Павло (Добрянський), о. Степан (син о. Івана) під час освячення та встановлення хреста і купола на храмі Преображення Господнього в с. Мраморному, 2013 р.

мають право носити хрестик, якщо замість того, щоб виявляти любов та милосердя, сіють ненависть і злобу? І хіба можна давати в руки зброю таким твариноподібним істотам, людям, які не перемогли в собі первісне, язичницьке?

— Як же, отче, ви мислите собі подальше життя?

— Гадаю, що доведеться таки розлучитися з Кримом, нападники вже поміняли в храмі Пресвятої Богородиці замки. На черзі церква Преображення Господнього в с. Мраморному, хоча тут немає жодної зачіпки, аби передати її Московському патріархату. Сам я купив землю, сам спорудив п'ятикупольний храм на власні кошти. Але для загарбників немає нічого святого. Вони не проти, щоб я віддав і свою маленьку домашню церкву, побудовану на честь Івана Воїна. З цього приводу уже приїздив до мене чоловік, ображав, називав бандерівцем.

І що може заподіяти Іван Воїн проти ворожої навали, яка приховує за православними хрестами жаду до

наживи і нетерпимість не те що до інакомислія, а навіть до братньої мови? А чому б тоді одразу не розпалити багаття, як це робилося в середні віки, у часи інквізиції, можливо, від того поліпшиться життя або кров дійсно перетвориться на вино?

Ще зовсім недавно ці не вся Україна, у тому числі і «донецькі», приїздили до о. Івана по духовну допомогу, а одержували також і фізичну. А хто шукав тілесного порятунку, відчував, що разом із поліпшенням здоров'я змінюється і у духовному плані. Отець Іван переконаний: наші фізичні і духовні хвороби пов'язані між собою. І не відмовляв у допомозі нікому, тож мав багато друзів серед представників різних народів і віросповідань.

Запорукою збереження і зміцнення країни священник бачить розбудову її на духовних засадах. Бо це сила духу дозволила йому, колись безнадійному інваліду після травми хреста, стати повноцінною людиною. Як вважає о. Іван, дух здатен повести за собою навіть мертве тіло та на інші дива.

(Закінчення на 13-й стор.)

Зліва направо: отчець Іван, О. Польченко, В. Качула, П. Вольвач

Олександрю Польченку — 60!

Ти був актором — журналістом став,
А журналістом завжди будь почесно.
І працювати сумлінно, скромно, чесно
Давно собі за правило ти взяв.

Твій «Млин» у «Рідній хаті» меле мливо,
Духовну муку нашу — на муку!
Таке під силу тільки козаку:
Своє робити мудро й терпеливо.

Тож будьмо разом на добро багаті.
Не злість, а ширість додає снаги.
Хай бісяться від злості вороги,
Хай меле «Млин» на хліб у «Рідній хаті»!

Такі рядки присвятив ще років десять тому поет-«світличанин» Данило Андрійович Кононенко побратиму-журналісту Олександрю Польченку. Усім «світличним» колективом хором повторюємо ці привітання, благословенні молитвою отця Івана, щоб і «Млин», і «Рідна хата», й інші українські, патріотичні, талановиті авторські телепрограми Олександра Олексійовича повернулися у кримський ефір й ніколи більше з нього не зникали, як це відбувається в нинішніх «перехідних» умовах. Щоб були на кримській землі і Хліб, і Півня, і Душа, і «Млин», і «Рідна хата», і «Світлиця»! З роси та води! Здоров'я, натхнення, віри і оптимізму — літ так на сто і далі!

Таїр Халілов (Таїр Халіл) народився 6 вересня 1940 року в с. Карабай Старокримського району. Освіта — незакінчена вища. Працював у радгоспі агрономом, кореспондентом газети «Ленін байраги» («Ленінський стяг»). Автор книг: «Моя доля — ХХ століття» (поема), «Коли прилітають лелеки» (оповідання), «Перший сніг» (повісті та оповідання) та ін. Член Національної спілки письменників України. Живе в с. Пушкіне Советського району Автономної Республіки Крим.

I
Джафер прокинувся після дивного і тривожного сну. Чоло його покрито крапельками поту, серце від хвилювання б'ється сильно-сильно. Уві сні його шестирічний син Ділявер простягає до нього ручки з темної кімнати і кличе до себе. А Джафер з усіх сил рветься до нього, але не може переступити поріг дому.

Розхвилювавшись, він встав з ліжка і вирішив, що обов'язково вдень піде провідати сина.

Після роботи попрямував до свого колишнього дому. Натиснув кнопку дзвінка. Нарешті почулося клацання замка і двері повільно прочинилися. На порозі стояла п'яна, розтріпана, у нічній сорочці Найле. Ця тридцятирічна розповніла жінка в юності була усміхненою симпатичною дівчиною з тонким станом. Який безжалісний час! Він не щадить людей. Інколи, дуже бажаючи побачити людину, зустрінеш її через роки і не можеш упізнати.

— Навіщо прийшов? — розгнівано спитала вона. — Мабуть, скупив?

— Де Ділявер? — Спити, — відповіла Найле, упершись рукою в одвірок. — А взагалі, що тобі від нас потрібно? — Я прийшов побачитися з сином.

— Його нема. Він у бабусі. — Тату, я тут! — погукав син. Джафер хотів пройти до кімнати, але Найле перепинила йому шлях.

— У мене гість! — Плював я на твого гостя! Дай пройти, я хочу побачити сина! — відштовхнувши руку Найле, він увійшов до кімнати.

Диван-ліжка, сидячи на якому він колись любив дивитися телевізор, застелено зім'ятим простирадлом, а на журнальному столику рештки їжі і порожня пляшка з-під горілки.

Джафер скипів гнівом, у нього потемніло в очах, в голові роїлося багато думок. Він неспокійно озирнувся і погукав: «Ділявере!».

— Тату!
Як тільки він почув синів голос, відразу зібрався з думками. Дитина була у спальні. А двері — замкнені. Добре, що ключ стримив у замковій щілині. Джафер відчинив двері і пригорнув до грудей сина, який вибіг йому назустріч.

— Я забираю Ділявера з собою, — сказав він, задихаючись від обурення.

— Не чайай сина. Не маеш права! — Найле кинулась до чоловіка, хотіла вирвати сина з батькових обіймів.

— Я не триматиму його запертим! — вигукнув Джафер і відштовхнув дружину.

Найле, похитнувшись, перекинула столик. Порожня пляшка, що стояла на ньому, покотилася до Джаферових ніг. Він, тримаючи однією рукою сина, другою, нагнувшись, підняв порожню пляшку.

— Допоможіть! — зарепетувала Найле, ухопившись за голову.

— Тату, ходімо на вулицю! — попросив син, не знаючи, якій стороні — батькові чи матері — віддати перевагу.

— Ходімо, тату!
— Зараз, синку, зараз...
— Не бери дитину, я викличу міліцію! — крикнула Найле.

— Хоч дідуся свого з того світу поклич, — промовив Джафер, прямуючи з сином до дверей, — йди, насолоджуйся...

— Не твоя справа...

— Похити у тебе на думці...

— А тобі що, заздрило? — усе більше розпалювала чоловіка Найле.

— Тху! — плонув спересердя

Джафер, і вийшов із сином з дому. На вулиці чуно було дитячі голоси, гул автомашин...

«Ах, ти ж нікчема! Звідки взялася на мою голову?! Ти глянь на неї, серед білого дня замкнула дитину... Мати називається...» — лютував Джафер. Він не міг заспокоїтись. Коли б не син, який сидів у нього на руках і обіймав за шию ніжно ручками, він готовий був вернутися і ушент рознести дім.

Згодом трохи заспокоївся, його охопила образа за себе і за дитину. Але він зрозумів, що поки живий, як би трудно йому не було, треба набратися терпіння і боротися за сина... Тому що він — батько!

— Що хочеш, синку, морозиво будемо їсти чи підемо на «чортове колесо» кататись? — спитав він у Ділявера.

— І морозиво їсти, й на колесі кататися, — відповів син.

— Якщо так, тоді спочатку поїмо морозиво, згода?

— Авжеж.

Таїр ХАЛІЛОВ

ЖАЙВОРОНКИ СПІВАЮТЬ НАВЕСНІ

Вони зайшли до кафе «Сніжок». Посадивши хлопчика за столик, Джафер став у чергу. Він кинув погляд на сина. Ділявер ще був під враженням шойно пережитого. Гиркота і сум лизали шорстким язиком Джаферову душу. Він згадав, як бувало вечорами — вони утрюх — мама, тато і син приходили на прогулянку до цього парку. Треба було бачити, яким веселим бував тоді Ділявер! Згадався час, коли вони усі були разом і щасливі. «Може, я винуватий, що не зміг зберегти щастя своєї сім'ї?» — подумав він. В уяві постала картина одного літнього вечора, коли Найле влаштувала скандал. Через якийсь час вони розлучилися.

— Я так стомилася, як ти мені надокучив! Усе моє життя покалічив! Досить! — кричала Найле.

— Опам'ятайся, подумай про Ділявера, — казав він дружині.

— А хто про мене подумав, невже ти?!

— Що скаже твоя мати?... Перед людьми соромно.

— Нас не мати познайомила, її це не стосується! — Найле нікого і нічого не хотіла слухати.

— А твої обіцянки? Забула? Хіба можна забути ці клятвені слова?

— Звичайно, я тобі, мабуть, багато чого казала...

— Роззирнилася довкола!

— Не вчи мене, сама якось розберуся!

— Ех, ти...

— Звичайно, Джафере, я не пристойна. Ти це мені хотів сказати?

Тоді Джафер не стримався, дав дружині такого ляпаса, що у неї «іскри посипалися» з очей. Та все одно вона не відмовилась від своїх слів.

Він бажав зрозуміти дружину і не зміг. Коли є родинне вогнище, улюблена робота, дитина, чоловік, чого ще їй не вистачало? Що їй ще було потрібно для того, щоб жити щасливо?

Якось, вертаючись з роботи, в трамваї він випадково побачив дружину. Трамвай був переповнений людьми. Джафер акуратно почав просуватися у бік дружини. Якийсь чоловік тримав Найле за талію і щось говорив їй. Найле дивилася у вікно і час від часу дзвінко сміялася.

Джафер обережно поклав руку дружині на плече. Найле обернулася і, побачивши чоловіка, розгубилася, зашарілася, щось хотіла сказати, і не сказала. Наче збіг у

неї прилип до піднебіння. Джафер також мовчав. Лиш подивився в очі Найле з презирством і вийшов на наступній зупинці. Після цього Джафер додому більше не приходив...

Джафер з морозивом сів навпроти сина.

— Їж не поспішаючи, щоб горло не простудити, — сказав він, поставивши на стіл перед сином голубу креманку і подав ложечку.

— Коли б мама прийшла з нами, морозиво б поїла, — з сумом сказав Ділявер.

«Тільки любов до матері не має меж, — подумав Джафер. — Любить, навіть якщо зачинили в кімнаті...».

— Ще хочеш? — спитав він у сина, коли той усе поїв.

— Ні, тату. Досить, ходімо тепер на «чортове колесо»...

Велике колесо повільно оберталося з підвищеними до нього металевими корзинами. Батько і син, обнявшись, сиділи в корзині і з висоти пташиного польоту оглядали міський пейзаж, що відкривався згори.

— Голова не крутиться? — спитав батько.

— Не крутиться, але коли дивлюся вниз в душі холоне...

— Синку, коли ти виростеш, ким хотів би стати?

— Лютчиком!

— Для того, щоб бути лютчиком,

зупинився. Усілякі дурні думки лізли в голову. Але небесні сили начеб хотіли порятувати його від біди... І він прожогом кинувся на вулицю.

II

Вечоріє. Вікна багатопверхівок відбивають проміння призахідного сонця. Десь лунає музика. У дворах — дитячий гомін. Але цей вечір для Джафера був нерадісним. Він не знаходив собі місця. Сам не помітив, як вийшов з дому і опинився перед входом до кафе. У кафе — людно. Джафер сів за вільний столик, зробив замовлення в офіціантки, запалив цигарку.

Рудоволосий чоловік, який сидів за сусіднім столиком, підвівся і сів навпроти Джафера. Нагнувшись, чоловік припав до його цигарки.

— Чому такий сумний? З дружиною посварився? — запитав він.

Спочатку Джафер хотів було прогнати його, але чоловік поводить себе чемно, тому посміхнувся йому.

— На лобі написано чи що?

— Ой, друже, — сказав рудочубий. — У мене така ж сама проблема, тому й кажу. Цих жінок дуже важко зрозуміти. Інколи й самі не знають, чого хочуть.

— Багато чого хочуть, не цінують того, що мають, — відповів Джафер, — і потрапляють в неприємні ситуації.

— Якби ж то тільки самі потрапляли, — глибоко зітхнувши, сказав

лову. У парку окрім закоханих пар нікого вже не було. Він сів на лавку. Дивився на холодне світло ліхтарів. «Ну от, настала і моя осінь!» — промовив з сумом і глибоко зітхнув. Потім звівся на ноги і повільно побрів до автобусної зупинки...

III

У гуртожитку — тиша. Усі сплять. Тільки Джафер не спить. Сумні думки обсіли його голову. У такі хвилини він завжди намагається згадати про щось хороше, радісне...

...Після весілля минув місяць. Чоловік і дружина винаймали кімнату, в якій ледь вміщувалося двоспальне металеве ліжко і стіл. Найщасливіші Джаферові дні минули у цій маленькій кімнатці. Якось уночі він прокинувся від схвильованого голосу дружини.

— Джафере, Джафере, прокинись...

— Що сталося? — стрепенувся він.

— Усе гаразд, Джафере...

Найле обережно поклатла його руку на свій кругленький живіт.

— Відчуваєш?

Він і справді відчув якісь ледь відчутні порухи. Так вібрує вудилище, коли риба смикає за гачок. Він сів скраєчку ліжка, приклав вухо до живота дружини, прислухався. Знову відчув поштовх.

— Хлопчик, Найле! Хлопчик! Дівчинка спокійніше поводить себе, — сказав він, обнімаючи дружину.

— Джафере, обережно, не натискуй, — сказала Найле, вивільняючись з чоловікових рук.

Обоє втрапили сон. Вони дивилися в темну стелю і «полетіли» на крилах мрій.

— Якщо, дасть Бог, народиться синочок, як ми його назвемо? — спитала Найле.

— Треба подумати, — відповів Джафер. — Людині ім'я дається раз на все життя. Треба добре поміркувати. Коли виросте, щоб не ображався на нас.

— Якщо народиться дівчинка, — називатиму я, якщо син — ти. Гаразд?

— Гаразд.

— Цікаво, яким іменем ти хотів би його назвати?

— Я назву його Ділявер. Ділявер! Як гарно звучить!

— Ділявер?!

— Так, Ділявер. Ім'я мого брата, який загинув у Севастополі під час висадки десанту. Нехай він з честю носить дядькове ім'я.

— Дивно, — сказала Найле. — Джафер — Ділявер... Риметься...

— Не знаю, чи буде він поетом, чи ні, але відомим футболістом може стати! Ти глянь на нього, ше в утробі матері, а вже почав ногами тусати, — промовив Джафер, обережно поглажуючи живіт дружини.

Найле голосно розсміялася. Джафер піднявся з ліжка, підійшов до вікна. Минув якийсь час.

— Що ти там робиш? — запитала нетерпляче Найле.

— Зараз, джаним, зараз... Трохи подивлюся на зірки.

— І що ти там знайшов у тих холодних зірках, не знаю.

— Сам не знаю, але коли мені сумно або коли радію, місця собі не знаходжу, хочу дивитися в зоряне небо. Пригадую дитинство, своїх батьків...

— Я ніяк не можу звикнути до твоєї дитячої легковажності, — мовила Найле.

Світало. У відчинене вікно подув свіжий вітерець, почулося солов'їне тьохання.

— Чуєш?

— Чую. Він уже виспався, — відповіла Найле. — Гаразд, рідненький, давай ще трішки поспимо. У мене просто очі злипаються.

Як тільки вони заплющили очі, відразу провалилися в глибокий сон.

Усі зірки космосу, світять у це вікно!

Усі солов'ї світу, злітайте сюди!

(Продовження буде)

Переклад з кримськотатарської Данила КОНОНЕНКА

ПОЕТ ПЕТРО ДЖЕРЕЛЯНСЬКИЙ

Літературне псевдо Петро Джерелянський (деякі друковані матеріали цього ж автора мають підпис Юрій Зайців) обрав собі сучасний український театрознавець, публіцист і поет Юрій Величко, дитинство та юність якого пройшли в Люботині. Для тих, чия життя пов'язане з Люботином, не треба пояснювати, звідки походить таке псевдо, бо назву «Джерело» здавна носить один з історичних районів цього мальовничого слобжанського міста.

Немає підстав вважати, нібито творчий доробок Петра Джерелянського, який постійно живе і працює в Харкові, перебуває в такому собі «інформаційному затінку». Навіть приблизний підрахунок свідчить, що загальний наклад публікацій самих тільки його віршів у вітчизняній періодиці вже склав понад три мільйони (!) примірників...

Поетичні уподобання Джерелянського чітко визначені — він не раз наголошував на своїй відданості невмирущим традиціям, започаткованим Тарасом Шевченком і продовженим та розвиненим уже в ХХ столітті Євгеном Маланюком. Не є випадковим і відчутний вплив поезії Райнера Марії Рільке, творче світосприйняття якого Джерелянський вважає спорідненим своєму власному. Вірші патріотичного спрямування, роздуми про одвічні християнські цінності, про кохання й довершену красу природи органічно співіснують, бо є відзеркаленням непростого, але гармонійного внутрішнього світу ліричного героя, народженого уявою мистця...

Ще кілька слів про життєвий і творчий шлях Петра Джерелянського. Здобувши освіту на історичному факультеті Харківського державно-

го університету, він вдало сполучає журналістську діяльність із дослідницькою роботою в царині театрознавства та поетичною творчістю... Вивчає особливості театральності синтезу в українському сценічному мистецтві (в історичному контексті). Працював кореспондентом, відповідальним сек-

ретарем, літературним редактором у харківських виданнях. У 2004-2006 роках — головний редактор журналу «Губернія». Від 2007 до 2011 року — літературний редактор всеукраїнської газети «Сільський вісник».

Численні публікації знаного по вській Україні автора (статті, рецензії на вистави, творчі портрети мистців тощо) в наукових збірниках, журналах «Український театр», «Музика» (Київ), «Визвольний шлях» (Лондон, Київ), «Березіль», «Губернія» (Харків), «Просценіум» (Львів), у газетах «Урядовий кур'єр» (Київ), «Панорама», «Харків'яни», «Слобідський край», «Український простір» (Харків) та інших часописах стали вагомим внеском до вітчизняного мистецтвознавства. Відзначений 2005 року творчою «муніципальною» премією імені Григорія Квітки-Основ'яненка Харківського міськвиконкомом (в газеті театральної критики та

театрознавства), неодноразовий лауреат обласних журналістських конкурсів «Часопис».

А 2011 року Петро Джерелянський став одним із переможців конкурсу імені Олександра Масельського на краший літературний твір (у номінації «публіцистика»), що його тоді в'яте проводила Харківська обласна рада. Премію та звання лауреата він отримав за збірку есеїв «Із театрального літопису».

...Для багатьох українських школярів перша в їхньому житті мандрівка до минулої рідного краю відбувається за надрукованою масовим накладом книжкою (Величко Ю.П. Україна. Сторінки історії. — Харків: Ранок, 2008. — 128 с., іл.; Російською мовою — 2011). А справді універсальним довідковим посібником (для читачів різного віку) стало енциклопедичне видання під назвою «Чарівна Україна. 5000 фак-

тів» (Величко Ю.П., Клімов А.А., Стрелков Д.Г., Цеханська О.Ф. — Харків: Ранок, 2009. — 336 с., іл.).

А ще — він є одним з авторів унікальної розвідки, в якій досліджується історія виробництва солодощів у Харкові — від часів заснування міста й до сьогодення (Вікторія Іващенко, Олена Марченко, Петро Джерелянський. Історія солодкого життя. Ювілейне видання. За редакцією А.А. Коваленко. — Харків: РА «Ірис», 2010. — 240 с., іл.). Про розмаїття ж «особистих» уподобань публіциста й поета свідчить хоча б захоплення парашутним спортом (має на своєму рахунку майже п'ятсот різних за своєю складністю стрибків, входить до Національної федерації парашутного спорту України)...

Стелан САПЕЛЯК
(З передмови до книги П. Джерелянського «Надії смолоскип», січень 2012 р.)

Ні, не простим буденним словом — Карбованим рядочком вірша
Волію думку передати,
Котрий в душі моїй загінено.
Немов легионер суворий,
Верлібр на допомогу прийде,
Або як подружку покличу
Красуню-риму на гостини...
І нічогосінько не втратить
Та думка на шляху від серця
До серця братнього — й брехнею
Вже не обернеться. Підкаже
Мені натхнення — як звичайні
Слова ураз перетворити
На віршів сяюче намисто!

Розкута думка, розум вільний.
Здається, більшого й не треба...
Обрати лет чи рух повільний?
Хтось на землі —

надійний, сильний,
А когось змалку вабить небо...
Мені завжди було замало
Самою мрією прожити:
Волів, щоб слово чином стало —
Від лиха друга врятувало,
Убивцю встигло зупинити...

ЕЛІТА
Волів це слово геть не знати:
Холодне, ніби сійво грає, —
Еліта. А довкола — «мати,
Кохана, рідний край...» — лунає.
Еліта нації... Машкари
Замість облич повизирали.
Не люди, а якісь примари
Зловісним натопком постали.
Але як вітерець ранковий
Розвіє враз нічні тумани,
Так погляд, змалку нам знайомий,
Потвор тих викриє оману.
Шляхетні не за родоводом,
Багаті духом, а не крамом,
Шевченко і Бандера — згодом
Відкриють всім, що буде з нами...

СЕРЦЯ ПОВСТАНЦІВ
Дух, що тіло рве до бою...
Іван Франко

Запам'ятаймо ці обличчя —
Подібних вже повік не буде.
Хай проминуть роки, сторіччя,
Героїв цих вшанують люди!
Спокійний погляд, скроні сиві
І, наче тесані з граніту,
Суворі обриси й красиві...
Підзвітні Господу та Світу,
Незламні духом. Таборами
Та чергами зі скорострільів
Іх ворог не зробив рабами...
То воля Божа, що вліліли.
Серця знов їхні калатають,
Як прапори червоно-чорні
Врочисто містом пропливають —

Прекрасні, грізні, непоборні!
Та, привидись, — мала сльозинка
(Ніхто крім тебе й не побачить)
Виблискує, немов льодинка,
Бо серце у героя плаче...
Вогняний вихор, що вже віє
(Не стріне воров сонця вранці!),
Своїм теплом нехай зігріє
Серця нескорені повстанців...

НАДІЯ
Розмай квітковий навесні
Щораз хвилює,
Бо не в далекій стороні
Краса вирує —
Дерева, квіти, водограй,
Як дивна мрія!
Це — рідний Український край,
Моя надія...

Петро ДЖЕРЕЛЯНСЬКИЙ

Надія кожного із нас
На світлу днину,
Де вічність — нам для щастя час,
А не година...

ЛІТО МОЛОДЕ
У червні літо — молоде,
Зелене, свіже, мов вітанья,
І сонце світить, дощ іде,
Неначе вперше та востаннє!
Скарби збирати ще не час —
Господар-серпень свої скрині
По вінця виповнить для нас.
Так є — одвіку і донині!
І для весел'я ще не пора,
Бо треба Покрови діджати
Закоханим. Життя — не гра,
Звичай годиться шанувати!
Кохати — аж до забуття —
Ніхто й ніщо нам не завадить,
І саме в тому сенс життя,
Щоб діяти, як серце радить!
Хай осінь щедро з року в рік
Безцінний досвід нам дарує,
Та все одно (забудьмо вік)
В душі червневий пал вирує!

ГРОЗУ ЗУСТРІНЬМО!
Гроза червнева, мов забава
Для лицаря перед борнею —
Яскрава спалахне заграва,
І грім над ньенькою-землею
Творцеві пророкоче славу!
А козаченько (ще хлопчина)
До битви першої крокує.
Кохана жде його дівчина,
І він їй серцем салютує
(Либонь, була на те причина...)
Не дукачі та самоцвіти
Коханій привезе з походу,
Нев'янучої слави квіти —

Козацькому оздоба роду!
Вже час і нам грозу зустріти...

БАГАТТЯ
Розпалюють господарі багаття.
Горить сухе бадилля, як омана —
Примарна мрія

про райочок хатній...
Пухнастий килим з диму і туману
Долиною розляжеться до ранку,
Приспить жалі й тривоги

нескінченні
(Вони до нас вертають
щосвітанку),
І знову дні полинуть навіжені...
Мені ж нагадують багаття ті осінні
Про вогнища козацькі

та про ватри,

НАДІЇ СМОЛОСКИП

Повстанцями розпалені, як зимні
Вітри овіяли нескорені Карпати.
Рішуче відкидай буденність сіру —
Повіриш в себе, прийде і завзяття.
Не відшурася
прабатьківської віри —
Збагнеш: хто вороги тобі,
хто — браття.

ТИ ВИНЕН!
...Єдиним джерелом влади
в Україні є народ.
Конституція України

Кажу: ти винен, мій народе, —
Розтринькав сам свої скарби,
І ясні зорі, й тихі води
Паплюжать зайди та раби.
Ти віру батьківську зневажив —
Як наволоч прийшла червона,
То ідоли поганські вражі
Звелись до неба на колонах...
Дозволив відібрати мову —
Згубити свою вічну душу...
Нема про що вести розмову,
Як слово згадувати мусиш.
Навіть кордон одвіку славний
Нам перекраями чужинці.
Дарма... Від Вісли і по Каспій —
Терен наш, браття-українці!
Тебе вбивали і брехнею,
І кулею, й голодомором —
Всією не піднявся землею,
Щоб кров'ю змити рабства сором...
То не чекай свого Месію,
Він забарився у дорозі,
Облиш підступну й злу Росію —
Зустрінь майбутнє на порозі!
Майбутнє без зрадливих друзів,
Без недостойних зайд при владі,
Де люди у невинній русі
Служити Господеві раді!
Кажу: ти винен, мій народе...
Зізнайся в цьому, українці
(Хай свідками —

Творець, Природа),
Перед собою наодинці...

ГЕРОЯМ СЛАВА!
Коли останне сподівання
На перемогу геть зникає,
Та страх і вижити бажання
Всім душою й серцем обіймає,
Тоді і постають Герої, —
Шляхетні, мужні та завзяті, —
Які спокутувать готові
Провину зрадників поганих,
Хто славу Січ віддав без бою,
Хто ладен був Москві служити,
Хто, замість смерті у двобої,
Обрав можливість тихо жити...

Такі не варті навіть згадки,
Героям — слави й шани дзвони!
Під Крутами були десятки,
Через УПА пройшли мільйони!
То будь і ти нащадком гідним
Тих, у кого серця крицеві, —
Як потерпає край твій рідний,
Про нього дбай, а не про себе!

НЕ ДАЙ ЗАГРАТУВАТИ ДУШУ!
Та й списую Сковороду...

Тарас Шевченко
Казав колись філософ мудрий:
— Усе, що трудне, — непотрібне,
А все потрібне є нетрудним...
Повір мені, мій брате рідний,
По духу радше, ніж по крові,
Що вільно мріяти й творити

Не більш кількох — на весь народ...
Так... Але чи й ті готові
Промовити, що вклав Господь
У їхнє серце? Чи не скриють
Навіки правдоньку святу?
І те, про що самі лиш мріють,
Як спільну не назвуть мету?..
Не здатні часом ми збагнути,
Хто блазнем є, а хто — пророк,
Що словом може повернути
Ланцюг подій, змінити строк...
Не прагни слави, побратиме,
Поміж сучасників своїх.
Поперед тебе успіх йтиме,
Нащадки — то брати твої!..

ШАБЛІ ПОЕЗІЙ
Як в нації вождя нема,
Тоді вожді її — поети...
Євген Маланюк

Бог мову дав — одну на всіх,
Та лиш від обраних поетів
Вірші, зібравши сльози й сміх,
Ведуть нас од падінь до злетів.
Ми майже звикли до ганьби,
А злетів здавна нам бракує,
Тому похмурої доби
Поет шаблі свої гартує.
Як тая шабля розбиває
Байдужості іржаві лати,
В пробуджених серцях лунає —
Нехай живе Україна-Мати!
Шабель-рядочків не зупинить
Ані на мить дрібний нікчема,
І полум'яний вірш полине
Над краєм — рідним та зеленим!..

ВІДЧУЙМО КРИЛА!
Поглянь — найвищої хмарини
Лет птаха вільного сягає.
Спливають хвилями години,
А він у небесах ширяє...
Його польоту передує
Та мить, що все і визначає:
Птах крила свої налаштує,
Враз стане гордим... і злітає!
Не забувай ні на хвилину,
Що право зватись українцем
(Кажу, як другу або сину) —
Від Бога, а не за червінці.
Це — щастя і випробування,
Й безмежна гордість за Україну...
Коліс залишимо вагання,
Відчуєм крила та полинем
Й самі до хмар...

НАШІ ГАСЛА
Ми гідно проживем з тобою
Відведена нам низку літ...
Молимось, щоби з бідою
Не перетнувся наш політ.
Одвічне — Бог і Україна,
Земля, де хвилями жита...
Нагадаємо доньці й сину
Ми гаслом цим про сенс життя.
Хай недруг пророкує часом
Загибель нації й країні...
Натомість знов лунає гасло
Від серця — Слава Україні!
Могутнім громом загуркоче,
Мов грізного вулкана лава:
Хто волі над усе захоче,
Враз вигукнуть — Героям слава!

НАДІЇ СМОЛОСКИП
Нам висвітлив дорогу,
А там вже й день ясний
Іде на допомогу!
Мине доба страшна
Зневаги та зневіри,
І буде всім смішна
Чужинська хижка віра.
Мов криця надмірна,
Постане правда ширша.
Повір: душі ціна —
Така є зради міра!..

МИ РІДНІ, ХОЧ І НЕ ПО КРОВІ
Коли поезія — є мова,
Якою нам говорить Бог,
То чути ширшу розмову
Спроможна не одна із двох
І не одна з десятків, сотень,
Чи навіть тисяч душ шляхетних...
Є купка обраних, де кожен
Путь із пасток шукає темних.
Таких (ми рідні не по крові)

«Нашого цвіту по всьому світу», — як часто ми повторюємо цю фразу, навіть не замислюючись над її змістом. Справді, українці своїми талантами примножують славу чужих країн, а Україна... втрачає своїх найкращих синів і дочок. В українській літературі так звана емігрантська література представлена знаковими іменами, які опинилися далеко від рідної землі в силу різних обставин. Нова хвиля еміграції припала на час після Другої світової війни. Емігрантська поезія — то завжди туга за залишеною Україною, мотиви туги та надії на краще життя. Знаменитий вірш «Журавлі» Богдана Лепкого став своєрідним гімном емігрантів: «Видиш, брате мій, товаришу мій, відлітають сірим шурком журавлі у вирій. Чути кру! кру! кру! В чужині умру...». Кілька строф про осінній відліт птахів увібрали стільки почуттів, що за емоційним впливом перевершують епічні поеми!

«Відлітають вже мудрі птахи у далекий прозорий світ. Вже не довго листю сріблится,

замітати самотній слід», — поетичні рядки емігрантського поета Андрія Гарасевича суголосні ностальгійному настрою Богдана Лепкого. Після Другої світової війни йому судилося опинитися у Німеччині, стати поетом та у молодому віці загинути під час мандрівки в Альпах... «Осінь! Осінь! В багрянці йде по росах, розпускає русі коси, золото в волоссі носить...» — це поетичні рядки ще одного емігрантського поета Володимира Янів. Як поет, Янів був членом Об'єднання українських письменників «Слово», Вільної німецької спілки авторів та міжнародного ПЕН-клубу. Втім, Володимир Янів відомий не лише як поет. Протягом 18 років професор Янів був ректором Вільного університету в Мюнхені... Птахи, що відлітають у далекий краї... Золото й багрянець осені, що пробуджують тривожні почуття й водночас дарують надії на краще... Без цих символів годі уявити емігранта, який бодай у своїх мріях повертається на рідну землю вільним птахом...

Н. Осипчук

під мамину спідницю... Дід обережно потиснув його рученятка, рвучко схопив на руки і закружляв по кімнаті. Назар сміявся так весело, що дорослі зітхнули полегшено. Все буде добре. Контакт відбувся...»

А потім малий Назарко, боязко озираючись на батьків (все-таки лючно відриватися так далеко від домівки), попрямував із дідом у невідомі йому гори. Той, хто спостерігав за старим та його онуком, не міг стримати теплої усмішки. Вони так міцно трималися один за одного, наче ро-

«Гарна бабуся у мене, — підвів очі до діда. — А що, більше фотографій не збереглося?». Старий руками розвів: «Дякую Богові, що хоч одне збереглося. Ми ж з бабусею небагато надійні були, розумієш?». Відчувалося, що йому кортіло зав'язати з онуком якусь важливу для нього розмову. Але зупиняло його лише те, що надто малим був Назарчик. Чи зрозуміє його, чи здатен осмислити весь трагізм їхнього життя?». Зрештою, в історії цієї української родини відбулася трагічна

невідкладні справи і вкотре перечитати надісланий рукопис. Інформація вразила до глибини душі! З прикриттю дізнався про те, що дерев'яна церковця згоріла. Ота церква Олексія Довбуша, церква підпалювали вже давно, але вона дивним чином вистояла. Та рукотворне диво не вдалося врятувати від людської жорстокості. На-

Того ж фатального дня, коли робили операцію молодій дівчині, Грищенко і зіграв свою зловісну роль. Потрібно було повторне хірургічне втручання, але Грищенко напоїв, що робити цього не слід. Внаслідок трагічного збігу обставин юнка пішла з життя... Треба ж було такому статися, що рідний син Назар того самого дня теж потрапив до лікарні. Але вправна рука хірурга Іванчука не здригнулася, сина прооперували і врятували від смерті. Утім, жодної радості Василь не відчував. Серце каралося від відчуття провини: сина врятував, а дівчина загинула...

Від безнадії і відчаю врятував батько, дід Степан: «Ти — лікар, хірург, і цим усе сказано. Якщо так швидко здаватимеш свої позиції, тобі не місце у медицині. Тримай удар, Васильку. Будь сильним і обачним». Уроки мудрості й любові діда Степана ще не раз прислужаться синові й онукові. Адже, як з'ясувалося, дід Степан набагато краще знав уподобання Назара, аніж його рідний батько. Робота, одвічні клопоти, за якими ніколи погомоніти, розпитати, що на серці, на душі.

свою причетність до творення прекрасного. Назар читав свою «Осінь», і почув від професора схвальний відгук: «Схоже, осінь виявилася для вас вдалою...». Для Назара це була неабияка похвала, адже для нього, як і для переважної більшості молоді, незаперечним кумиром був Володимир Івасюк. Його пісні підхоплювали з перших акордів, і у небо лінула Пісня. «Знову осінь нам приносить в золотих кронах неба просіння, злива дивних барв доволу і вітрів віолончелі. Не сумуй за веснотравням», — ці рядки хотілося повторювати і співати, бо співала сама душа.

В той час, коли світ захоплювався знаменитим ансамблем «Бітлз», Володимир Івасюк, як натура неординарна, з яскраво вираженою національною приналежністю, точно уловив модерні тенденції у музиці. Так витворився справжній український феномен — «Червона рута». «Червону руту не шукай вечорами, ти у мене єдина, тільки ти, повір», — пісня летіла на крилах, наче вільний птах. На білосніжних крилах піднімалася до самої блакиті, торкалася самісінького сонця.

ОСІНЬ ТРИВОГИ І НАДІЇ

зуміли, що від того залежить усе їхнє подальше життя. Дивно, але старість не лише не зіпсувала обличчя цього чоловіка, а додала йому якоїсь особливої привабливості. Дід, наче старий дуб, з роками ставав лише загартованішим і міцнішим. Білі сніги сріблили його гордовитого козацького чуба, але він стояв, міцний та дужий, і не хилився ані буревіям, ані зливам. А поряд із кремезним дубом вперто пробивався до життя молоденький ніжний пагінець, укоронований й викидавав зелене листя молоденький дубочок...

Так вони й пішли разом, долаючи перешкоди. Той, хто колись бував в горах, розуміє міцність й ціну дружбі. Тримаймося один одного, щоб не втратити ґрунт під ногами... Як приїхали до гірського села, все здавалося Назарові дивним та незвичним! Ще б пак! А вже цілими днями — воля! Гуляй досхочу! Втім, то лише на перший погляд здавалося, нібито дід Степан, поглинувши свої господарські клопоти, не спостерігає за онуком. Аж ніяк! Дід Степан був без перебільшення справжнім утіленням народної педагогіки. А що ж воно таке, народна педагогіка? Це коли дитину змалку привчали до праці; проте дбали також про її духовні запити. І так все виходило у діда злагоджено та продумано, наче він був академіком. Дивна річ, — не раз дивувався Назар, і все той дід встигає, навіть випікати запашний хліб.

Утім, була у діда якась таємниця, розгадати яку конче хотілося малому Назаркові. І от одного дня дід Степан, підійшовши до скрині, витягнув на світ Божий яскраву хустку. Виявляється, що у тій хустині і заховалася таємниця. Гортаємо сторінки книжки: «Простягнув онукові поштовку фотографію, з якої дивилося усміхнене, ще зовсім мале обличчя.

доля багатьох таких самих родин, які обрали шлях боротьби за волю України. І дід Степан (тоді ще молодий вояк), і його дружина Зоряна перебували у повстанцях. Зоряна воювала у сотні «Гомона», мала псевдо «Настя Черемшина». Обоє вміли лікувати поранених травмами, зналися на лікарських рослинах. Дід Степан і онука навчав усім премудростям, тож не дивно, що наука старого марно не пропала. Назар був свідком того, як дід Степан взявся за лікування хворого, від якого вже відмовилася офіційна медицина. До речі, за лікування страдників грошей не брав. Назар, син лікарів (батько-хірург), поцікавився, чому дідусь відмовляється від винагороди, адже вона — заслужена. «Якщо мені дано дар лікувати людей, — мушу його виконати. Інакше все зникне», — дістав відповідь.

Згадував дідову науку, як став дорослим, і чув шанобливе звертання на свою адресу. Дякував подумки дідові, що будив його раненько, показав прегарну дерев'яну церкву, легку, наче вирізблену з повітря. За легендою, у цій дерев'яній гуцульській церкві часто бував ватажок карпатських опришків Олекса Довбуш. Він давав гроші на іконостас і відбудову храму. Оповідь про Довбуша вразила Назарчика найбільше. Можливо, ще довго гуляв би на волі Олекса Довбуш, захищаючи знедолених, якби зловісна тінь зради не нависла над ним...

Та дерев'яна церква, оповита легендами, залишилася у споминах Назара на довгі роки. І нехай у житті довелося побачити багато заморських див, та церква спливала у пам'яті щоразу, коли з України надходила будь-яка звістка. Зрозуміло, що Назарові-редакторові доводилося читати багато рукописів. Один з таких дописів змусив відкласти убк

зар Ластівка, який вивчав історію дерев'яних церков, не міг не знати, що церквичі горіли, як сірники.

Надамо слово автору: «Вночі йому наснився дивний сон. Він бачив себе опришком — струнким і сильним легенем. Вони зуміли стріляти із Довбушем... Але чому ватажок раптом зблід і поточився? Цівка крові скапувала на землю, а він ще силкувався посміхнутися. Мабуть, йому було нестерпно боляче, бо він з останніх сил затуляв долонями криваву рану... Назар схилився над ним, взяв ще теплу руку, міцно стиснув. Невміло перев'язав рани, намагався відтягнути від небезпечного місця. Спорудив з ялівцю ліжко, обережно вклав на нього пораненого ватажка. Сів поруч, обхопив голову і гірко, як ображена дитина, заплакав...»

Дитячі спогади, гуцульські легенди... Нічого не минає даремно, а у пам'яті лишається те, що вражає. Характер Назара формувался від, тож коли настав час повертатися додому, до батьків, Назар розгубився. Звик бо до діда, аж раптом доводиться починати зорісім нове життя. Що ж, Назарові справді вдалося зануритися у зовсім невідомий йому досі життєвий вирій. Його батько Василь — талановитий хірург — швидко долав кар'єрні сходинки і невдовзі доріс до посади головного лікаря. Здавалося б, є можливість виявити свої професійні якості, прислужитися лікарській справі, — те, про що Василь завжди мріяв. Та система завжди потребує надійних і перевірених «кадрів». І хоча на посаді головного лікаря вдалося досягнути чимало, вже готували вуздечку для «норовливого коня». А тут ще й жакхливий випадок, який перекреслив усі плани, найкращі сподівання...

Грищенко, який працював з «компетентними органами», слідкував за кожним кроком Василя.

Василь не лише з подивом дізнався про те, що його син — поет...

Він усе глибше пізнавав романтичну душу Назара, спілкуючись з його друзями та дівчиною Софією: «Осінь. Час тужиння чи чекання? Жовтий лист тримаю у руках. Осінь, — напишу. — До запитання. Все минеться. Будем тільки ти і я». Поет — надто відповідально, щоб легковахити цим званням. Як часом не просто серед тисячі слів віднайти своє, справжнє. Те, що дається лише раз у житті, і важить, наче золото. Своїми сумнівами Назар поділився зі своїм порадником, дідом Степаном. Його відповідь, як завжди, була мудрою і зваженою: «Слово — не забава. Будь обережним з ним... Ми і самі до кінця не розгадали його таїни... Як зневажатимеш, насміхатимешся, то й сам не помітиш, як цей дар полишить тебе. Ти правильно підмітив: птахи прилітають, приносять на крилах добру звістку. Але ж вони можуть і полетіти геть, якщо їх наполохати... Так що думай, Ластівко. І впевнено ставай на крило...».

Щоправда, впевненість ще треба було повчитися. І життєвій мудрості, бо звідки їй взятися у неопереного студента-першокурсника? Назар не зрадив батьківської науці, обравши фах медика. Але для себе вирішив, що буде лікарем із душею... лірика. Бо хіба може бути по-іншому, коли душа прагне високого, коли ти — поет?

Професор Василенко, він же — керівник літературної студії «Сузір'я», радо привітав Назара: «Навіть мала зірка світить за тисячі кілометрів... Усі колись робили перші кроки... А ви ще станете на крило, неодмінно станете відомим поетом!». Назар поспішав на засідання літературної студії, як на свято. Дивувалася атмосфера, яка тут панувала. Професор Іван Василенко робив усе для того, щоб юнь відчувала

«Обпечешся, каменем упадеш», — попереджали небесні янголи. Та хіба є страх у того, хто сягнув небесної височини? На засіданні літературної студії «Сузір'я» студенти не лише писали й читали власні поезії. Кожному з них — таких юних, відчайдушних, хотілося бути схожим на улюбленого композитора та співака. Студенти намагалися для себе пізнати феномен Володимира Івасюка і розуміли, що цей талант пустив корені на національному ґрунті. Пісні «Червона рута», «Водограй», «Я піду в далекі гори», «Два перстені» сприймалися як щось рідне, сокровене, таке, що не забувається...

Вже багато років потому, коли Назар виїхав до Німеччини, він вперто шукав записку, яка б дозволила пролити світло на загадку смерті композитора. За однією з версій, за два місяці до смерті Володимира Івасюка викликали в КДБ для бесіди із приводу гонорарів, які він мав одержати за вихід своїх платівок у Канаді. Йому навіть пропонували «пожертвувати» ці гроші на дозвіл... виїхати із Союзу. Та Івасюка не приваблював заокеанський рай, і тому від «вигідної» пропозиції він відмовився. Спочатку його «мовчки терпіли», але роздратування наростало, як снігова куля... А вже на умовляння не йшов, не продавався за гроші. До того ж наближався ювілей — святкування 325-річчя підписання Переяславської угоди. Від Володимира зажадали, аби він відклався на цю подію, але «братерську любов» нескорений композитор розумів по-своєму. Напевно, того фатального дня, коли Івасюк взявся за створення опери козацької доби, йому вже було винесено вирок...

(Закінчення на 11-й стор.)

Назар Ластівка, звісно, був серед тих, хто вирушив на похорон незабутнього композитора. Поряд з ним був його янгол-охоронець — дід Степан, і то був чорний день у житті України. Символічно, що день похорону припав на 22 травня, дату, коли тіло Тараса Шевченка було перевезено із Петербурга до Канева. Отак проводжають в останню путь славних синів України, коли на могили миттєво виростають гори квітів. Серед сміливців, які лишали на могилі Івасюка записки, був і поет Назар Ластівка...

Та вирок було вже винесено, і на поета чекали нові випробування долі. Заарештували улюбленого професора Василенка, тож треба було подбати про його доньку Олю. Треба діяти швидко, миттєво, блискавично, бо вирок вже чекав також на Назара. Попереду чекали нові випробування, адже Назарові судилося пройти тими самими пекельними колами, що їх вже звідав професор Василенко. Якоїсь миті здалося, що пройти тими пекельними колами допоможе пісня Володимира Івасюка. І тоді розступляться тюремні мури, і вже нічого не буде й нікого не буде на цьому світі. Буде лише велична самота гір і джерельна вода, що падає із самісінької вершини. І велична пісня, що ліне до синіх небес: «Червону руту не шукай вечорами, ти у мене єдина, тільки ти, повір...».

На цьому, зрештою, мож-на було б поставити крапку в оповіді про буремне життя Назара Ластівки. Письменники часто підкидають читачам головоломки, пропонуючи самим домислити кінцівку твору. Що ж, літературний герой вже живе своїм життям, і часто сам «веде» за собою автора. Назар Ластівка нагадав про себе в оригінальний спосіб, розповівши про своє подальше життя у своїх... щоденникових записках. Саме з його нотаток розкрилося чимало таємниць з життя головного героя. Здолати страх у собі, стати вищим від обставин, вистояти і, зрештою, перемогти. Легко це чи складно? Назар пройшов афганське пекло, пізнав ціну дружби, врятував життя командирів і повернувся на рідну українську землю. Пережите на афганській війні, а надто втра-та коханої дружини далися взнаки. Назар стає психотерапевтом, щоб краще зрозуміти свій внутрішній стан і допомогти іншим. А далі — зустріч з німецькою дівчиною та еміграція...

Здається, там, у благополучній Німеччині, поет Назар Ластівка мав би заспокоїтися та лише з ностальгією згадувати про Україну. Та хіба забувають рідну землю вільні птахи? Як птах, що поспішає з вірію додому, повертається на рідну землю Ластівка, щоб відродитися до нового життя. І нехай юнацькі мрії вже оповиті туманом літ і заплуталися в осінньому листі, на гілці старого ясеня бруняться зелені пагінець молодого життя. І поет Ластівка поспішає додому, щоб доспівати улюблену пісню під синім небом вже вільної України...

Поліна СТЕПАНЕНКО,
журналіст

м. Київ

Євгенія Яніщиць — відома білоруська поетеса, лауреат Державної премії БРСР, авторка багатьох книг поезій — відносно дуже рано пішла з життя — 25 листопада 1988 року, коли їй виповнилося тільки сорок років.

Народилася вона 20 листопада 1948 р. у селі Рудка Пінського району Брестської області в родині колгоспників.

У 1971 р. закінчила філологічний факультет Білоруського державного університету, працювала редактором відділу поезії «Малодосць». Авторка книг поезії «Снежные грамніцы», «Дзень вечаровы», «Ясельда», «Каліна зімы», «Пара любові і жалю» та ін.

Пробувала свої сили і в прозі. Сьогодні ми хочемо ознайомити читачів з одним із оповідань Євгенії Яніщиць, котре свого часу друкувалося в газеті «Література і мастацтва».

Мілоня солодко поспує уві сні. Її русаве густе волосся сонячно розсіпане по подушці. І Стефка боїться, щоб не притиснути його плечем чи рукою, щоб не зачепити цей шикарний шовковистий водоспад, бо тоді Мілоні стане боляче і вона відразу може прокинутись, як це вже було не раз.

Стефка і Мілоня сплять в одному ліжку, під однією ковдрою, довго щебечучи перед тим, як обох огорне темнувата змореність сну. А ще кожного вечора Стефка розказує Мілоні казки. Тому їй не дивно, що інколи Стефка навіть стає вигадницею, бо мала Мілоня просить все нових і нових. А де ти на кожен вечір їх, нових, наберешся! А в Мілоні надто ж чіпка пам'ять: запам'ятовує кожну — від початку і до кінця! Стефка, як і завжди, прокидається першою. Так і має бути, бо вона ж старша від Мілоні на цілих п'ять років! Мілоні — шість, а Стефці — цілих одинадцять. «Яблучко, яблучко... дай мені ось це яблучко, дай мені яблучко...» — раптом починає бурмотати збуджена чимось уві сні Мілоня.

І Стефка, наскільки дозволяє свобода на такому вже й неширокому залізному ліжку, відсовується від малої, щоб не розбудити її: нехай ще поспить! У сні, десь чула Стефка, діти ростуть.

«Яблучко, яблучко... дай... Я хочу яблучко, мамочко», — знову повторюють крізь сон маленькі і примхливі уста.

Стефка потихеньку зсувається з ліжка, але Мілоня прокинулася вже і темнокарими оченятами позирає на свою старшу подругу.

— Тобі щось снилося, Мілко? — запитує Стефка.

— Так. Мені снилися яблучка, Стефко. Багато-багато яблук. Цілий кошик. Їх несла мама, а кошик випав з її рук, і яблучка розкотилися по землі. Мама кинулася підбирати їх, але вони так швидко котилися, що вона жодного для мене не наздогнала. Я хочу яблук, Стефко. Хоч одне, хоч малесеньке, — марить ще тим

Євгенія ЯНІЩИЦЬ КОШИК КАРТОПЛІ

незбутнім кольоровим сном Мілоня.

— Та де ж взяти тих яблук? Та ще — взимку! Стефка й сама їх давно не їла. Але якби було одне-однісіньке, — вона б не пошкодувала його, віддала б, не вагаючись, малій.

— Подивись, який узор намалював Дід Мороз на вікні, — раптом перебиває Мілоніну «яблучну спокусу» Стефка.

І справді: за ніч, поки вони спали, вікно в кімнаті затягнуло дивним ажурним мереживом. І чого тільки на ньому нема, коли в душі є хоч краплинка фантазії! Он — листячко клена, он — метелики і ромашки, а он якась красива пташка, а он — місяченько...

— А он — яблучко, — радісно лепече Мілоня. — Дивись, яке велике сріблясте яблучко, Стефко! Я хочу яблучко, хоч би одне, хоч малесеньке, — знов не заспокоюється мала.

— Де ж ти його бачиш, Мілко? Це зовсім і не яблучко, а велика біла кулька, Мілоню. Кулька, придивись уважніше.

— Ні, ні, це яблучко, Стефко. Я хочу яблучко, хочу яблучко, — ніяк не хоче забути про сон дівчинка.

— Діти, що тут за шум такий? — зазирає до кімнати дбайлива Стефчина мама.

— Та ось, Мілоня яблук хоче, хоча б одне, — відповідає Стефка і сама зажурилася, як доросла. («Які ще яблучка, тут хоч би картопельки до весни вистачило. Але малій же не скажеш про це, Мілоня ж цього не зрозуміє»).

— Яблук у нас нема, донечко. Але завтра — Новий рік. Має прийти до нас у гості з хутора бабуся Марфа. Може, вона чим вас і порадує. Почекайте, дітки, до завтра. А тепер — хутчіше вмиватися і снідати.

«Нас утро встречает про-

ристе картопляне диво, дівчинка згадує застовпований у пам'яті кошик картоплі і Мілоніну маму. А ще — велику чорну автомашину-будку, в якій поїхала тітка Феня — Мілоніна мама.

— Ну що, маленька нахабнице, тут, певно, смачніше, ніж вдома? — замість привітання долинає з кухонних дверей голос дядька Станіслава, Мілоніного татка. — А Петрик з Броніком сумують без тебе. Може, все-таки підемо, га, кізенько-стрибунко? — звертається до дочки дядько Станіслав.

— То нехай і Стефка з нами йде. Без Стефки я не піду, — сокоче мала. — Забирай, татку, і Стефку!

— Нехай і Стефка йде, як же без Стефки, — погоджується дядько Станіслав. — Тільки зі Стефкою!

А Стефка знає, відчуває, що хоч дядько Станіслав і справді зі всією ширістю запрошує і її, однак йти їй не можна. Дядько Станіслав один у хаті і йому дуже важко справлятися з трьома дітьми. Вона ж, Стефка, на власні очі бачила, як дуже ошадливо, на шматочки нарізує дядько Стас хліб своїм дітям! Ні, Стефка не піде до них, їм же й так нелегко.

— Нехай з нами і Стефка тоді йде! — не вгаває мала Мілоня.

— Та що ти, Стасю, ніяка вона в нас не нахлібница, їй же як тому горобцю треба, — відгукується Стефчина мама. — Нехай краще Мілоня буде у нас. І Стефка до неї дуже звикла. Мілонька — як рідна сестра їй. Нехай краще буде у нас.

Засмучена Стефка полегшено зітхає (нарешті, Мілонька залишиться з нею!).

— Ти не думай, Маріє, я тобі відроблю, відкошу влітку разом з твоїм Іваном, допоможу й хлівець звести. Руки в мене теслярські, сили ще багато, — не знає, як віддякувати сусідці дядько Станіслав. — А коли вона вже так прилипла до вашої хати, то нехай побуде, доки сама Феня не вернеться. Вже скоро, за якихось півроку... Амністія, казали, якась повинна бути. Може, під цю амністію і Феніна доля підпаде. Трійко діток все-таки, га, Маріє? І за що ж я увесь фронт пройшов, га, Маріє, щоб до такого сорому дожитись?

— Ти не один такий, Станіславе, — намагається заспокоїти схвилюваного дядька Стефчина мама. — Он, і Матвійку забрали з Гальшанки. І так само ж, як і твою Феню, усього лиш за кошик кар-

топлі. Щоб він був пропав, той кошик, хай би краще згнила та проклята бульба, коли ми її тоді навесні перебирали! І треба ж тому гончаку так глумитися над своїми людьми, над жінками!

Стефка здогадується, хто цей «гончак». Це той самий міліціонер, що й до них пританяв долинає з кухонних дверей голос дядька Станіслава, Мілоніного татка. — А Петрик з Броніком сумують без тебе. Може, все-таки підемо, га, кізенько-стрибунко? — звертається до дочки дядько Станіслав.

— То нехай і Стефка з нами йде. Без Стефки я не піду, — сокоче мала. — Забирай, татку, і Стефку!

— Нехай і Стефка йде, як же без Стефки, — погоджується дядько Станіслав. — Тільки зі Стефкою!

А Стефка знає, відчуває, що хоч дядько Станіслав і справді зі всією ширістю запрошує і її, однак йти їй не можна. Дядько Станіслав один у хаті і йому дуже важко справлятися з трьома дітьми. Вона ж, Стефка, на власні очі бачила, як дуже ошадливо, на шматочки нарізує дядько Стас хліб своїм дітям! Ні, Стефка не піде до них, їм же й так нелегко.

— Нехай з нами і Стефка тоді йде! — не вгаває мала Мілоня.

— Та що ти, Стасю, ніяка вона в нас не нахлібница, їй же як тому горобцю треба, — відгукується Стефчина мама. — Нехай краще Мілоня буде у нас. І Стефка до неї дуже звикла. Мілонька — як рідна сестра їй. Нехай краще буде у нас.

Засмучена Стефка полегшено зітхає (нарешті, Мілонька залишиться з нею!).

— Ти не думай, Маріє, я тобі відроблю, відкошу влітку разом з твоїм Іваном, допоможу й хлівець звести. Руки в мене теслярські, сили ще багато, — не знає, як віддякувати сусідці дядько Станіслав. — А коли вона вже так прилипла до вашої хати, то нехай побуде, доки сама Феня не вернеться. Вже скоро, за якихось півроку... Амністія, казали, якась повинна бути. Може, під цю амністію і Феніна доля підпаде. Трійко діток все-таки, га, Маріє? І за що ж я увесь фронт пройшов, га, Маріє, щоб до такого сорому дожитись?

— Ти не один такий, Станіславе, — намагається заспокоїти схвилюваного дядька Стефчина мама. — Он, і Матвійку забрали з Гальшанки. І так само ж, як і твою Феню, усього лиш за кошик кар-

топлі. Щоб він був пропав, той кошик, хай би краще згнила та проклята бульба, коли ми її тоді навесні перебирали! І треба ж тому гончаку так глумитися над своїми людьми, над жінками!

Стефка здогадується, хто цей «гончак». Це той самий міліціонер, що й до них пританяв долинає з кухонних дверей голос дядька Станіслава, Мілоніного татка. — А Петрик з Броніком сумують без тебе. Може, все-таки підемо, га, кізенько-стрибунко? — звертається до дочки дядько Станіслав.

— То нехай і Стефка з нами йде. Без Стефки я не піду, — сокоче мала. — Забирай, татку, і Стефку!

— Нехай і Стефка йде, як же без Стефки, — погоджується дядько Станіслав. — Тільки зі Стефкою!

А Стефка знає, відчуває, що хоч дядько Станіслав і справді зі всією ширістю запрошує і її, однак йти їй не можна. Дядько Станіслав один у хаті і йому дуже важко справлятися з трьома дітьми. Вона ж, Стефка, на власні очі бачила, як дуже ошадливо, на шматочки нарізує дядько Стас хліб своїм дітям! Ні, Стефка не піде до них, їм же й так нелегко.

— Нехай з нами і Стефка тоді йде! — не вгаває мала Мілоня.

— Та що ти, Стасю, ніяка вона в нас не нахлібница, їй же як тому горобцю треба, — відгукується Стефчина мама. — Нехай краще Мілоня буде у нас. І Стефка до неї дуже звикла. Мілонька — як рідна сестра їй. Нехай краще буде у нас.

Засмучена Стефка полегшено зітхає (нарешті, Мілонька залишиться з нею!).

— Ти не думай, Маріє, я тобі відроблю, відкошу влітку разом з твоїм Іваном, допоможу й хлівець звести. Руки в мене теслярські, сили ще багато, — не знає, як віддякувати сусідці дядько Станіслав. — А коли вона вже так прилипла до вашої хати, то нехай побуде, доки сама Феня не вернеться. Вже скоро, за якихось півроку... Амністія, казали, якась повинна бути. Може, під цю амністію і Феніна доля підпаде. Трійко діток все-таки, га, Маріє? І за що ж я увесь фронт пройшов, га, Маріє, щоб до такого сорому дожитись?

— Ти не один такий, Станіславе, — намагається заспокоїти схвилюваного дядька Стефчина мама. — Он, і Матвійку забрали з Гальшанки. І так само ж, як і твою Феню, усього лиш за кошик кар-

«ШЕКСПІР: ПРАВДИ НЕ ЗНАЄ НІХТО»

23 квітня 1564 року — день народження Шекспіра. 23 квітня 1616 р. — день його смерті. Того ж дня, 23 квітня 1616 р., в Мадриді закінчив свій життєвий шлях інший геній світової літератури — Мігель де Сервантес Сааведра. На їхню

пам'ять день 23 квітня оголошено ЮНЕСКО Всесвітнім днем книги.

Нещодавно співробітниками бібліотеки-філії № 4 ім. М. М. Коцюбинського Центральної бібліотечної системи для дорослих м. Сімферополя провели

Годину цікавого спілкування «Шекспір: правди не знає ніхто» для підопічних відділення соціально-побутової адаптації Центрального району.

Завідувач бібліотеки розповіла про загадкове життя і творчість великого драма-

турга, про версії, що відкидають авторство Шекспіра, про численних псевдо-Шекспірів, яких налічується більше нелічущихся.

Співробітниками бібліотеки була продемонстрована відеопітота «Хто ж такий Шекспір?», в якій представлена версія авторського права творів великого англійця. Присутні взяли активну участь у літературній вікторині «За книгами і континентами», яку провела бібліотекар I категорії Тетяна Соколова. За традицією, призом за літературні знання стала цікава книга. Слова вдячності за захід висловила представник центру Лідія Борзенкова.

Завершився захід PR-акцією «Стань читачем нашої бібліотеки!».

Ірина РЕЙДЕР,
завідувач
бібліотеки-філії № 4
імені М. Коцюбинського
м. Сімферополь

З апалюю свій золотий трикрий, триогнь довічний, — і думаю... передумую ще раз, передумую начисто — і все... напишу... і відлунює в грудях вогонь.

1. Семен, світ Іванович

Гостро біліла жовтою кісткою абрикосова зламана гілка... в пам'яті, як у глибокому колодязі, і стомлена зелень акацій і кленів, повільні білі башти серпня, високе сонце в синьому шатрі, а під сонцем — неосяжний жовтий день, гарячий промисловий день... і абрикоси — сипались спілі абрикоси. На землі, під кроною — червоно-жовте коло, і в колочій траві, і на голій лискучій дорозі, і на стерні — струшені червоні абрикоси.

Дзеленькнув і зашурхотів велосипед: під'їхали Ви і спинились, ставши ногою на стерню. Зупинились — і приємна легка хвиля, — проходила й лоскіт, — сколихнули жар повітря і припалену зелень, — всі підійшли до Вас; і всім хотілося торкнутись, непомітно доторкнутися до Вашого велосипеда і зустрітись з Вами очима... і пригощали, їли разом спілі абрикоси, жовто-червоні грудки меду, і сміялися чогось: високе сонце не згасє, а синє небо не міліє, і не збирати в кошики солодкі абрикоси, не вибирати ніколи...

І знову хочу струснути, доторкнутися до гілки і відчуті, чути шелестіння абрикосів, що дощем посиляться на землю під ворухке гілля (із марива і мерви створюється текст, колористична сув'язь зелено-жовтого гілля і вишуканих алегорій — тінями на сторінках миттєвих істин, блискавки і жах життя — сплелися).

* * *

Тут ретро Ваше: голодна юність і любов до книги, випалені толом чорні ячмені і білі комони в дворах; вогонь, залізо і безсоння лісів, болі і річок; вода і сніг, і твань, і лід окопів... і роз'їзджені рокади.

А потім: після заліза крові, після пронизливих доріг... колиба посеред села, — а потім: привітна біла хата і тремтливий молоді тополі біля вікон... ще й досі дві стоять, тріпочуть зелено-білим листям... і нас, дітей, не пам'ятають хто, лякали Вами: мовчазний, кульгавий, знервований і злий.

Ваше минуле... і моє — мої літа далекі: шкоринка хліба з часником, вода з колодязя в горіховім саду, сонячний краплистий дощ, і польові, і палисадникові квіти, шовковиці старі загушаві, повні гнізд грачних, пахучої трави і таємниць; і перша кобзарєва книга, і перші кострубаті вірші; і опівнічю виноград: в росі холодні і пахучі грона винограду, нарізаного батьком під солов'їні співи.

І от: зустрілись... Ви: сиві скроні, пошрамлена долоня, ласкаві карі очі на білому обличчі і усмішка... як ні в кого, гіркувата і приємна, а ще мова, елегантна і незвична, не селянська, мова... і я: сутулуватий, сизоокий і неговіркий, принишклий перед Вами із пересторогою в очах...

І Ви: привітно усміхнулися до мене. Всі були, як всі, а Ви — інакший, і я зрадив, і вибрав Вас, я випростав себе... Ви, мимохідь — тоді — в дозрілий ґрунт зронили зерно любові і я від Вас веду свої літа, свій вік...

І не було більше нікого, або — не ті... І нехай те зерно, як гірчичне, із усіх найдрібніше, але як проростає, більше стає за всяке зілля, і деревом стане, — і злітаються птахи небесні, і співають, і гнізда ліплять у розкішному гнізді.

А людей літа не втомлюють, люди ходять і ходять, і шукають омріяний той вирій, де трава вічно зелена і дерева не жовтіють, а повітря прозоре, і скельні криниці, і вода в скельних криницях холодна — і не знаходять... зарано обривається життя. І обірвалося, Ви криком кричали...

Що залишається від того, від життя: усмішка, ім'я і голос? Жменя попелу? Чи жменя сухого насіння? І що зійде? Я ще не знаю, і ніхто не знає...

Е ні! Я знаю... тепер мені той простір захищати, від зла і неправди захистити простір, в якому діти,

я і діти, мені робити все, робити шось просте і повсякденне, аби і їм був затишок і світло, як мені колись, як і мені колись під Вашими долонями і словами.

* * *

Розповім колись...

Як згрібали сміття обабіч шосе і палили його, позбиравши в купи людський непотріб. Працювали як смітників.

Горіло шосе, синій дим стелився, піднімався над шосе, із диму виринали злякані авто і повільно їхали, оминаючи дітей з граблями і сапами.

А потім серед степу по шосе йшли діти, багато дітей, йшли після роботи, і здавалося, що то не шосе, а міська вулиця, по якій іде багато людей і повільно рухаються авто, і на плечах у хлопців і дівчат граблі та сапи.

І синій дим стелився над шосе, серед весняних дерев, стелився і волікся вітром у степ.

Все пахло димом.

Олександр ФЕДУК

НЕЗЛИМ, ТИХИМ СЛОВОМ

* * *

І побачив, як дівчинка беззвучно заплодувала, коли зробив я нарешті вірний малюнок перетину на дошці, зраділа моему успіхові, таємно зраділа, а я побачив, і мені стало приємно, і я вже, як хлопчик, шось весело став говорити про те, що як багато працювати, то обов'язково досягнеш успіху і таке інше... І стає біля дошки шістдесятилітній вчитель і радіє тихим оплескам дівчинки...

* * *

Та зрозуміло ж, що я не можу нічого зробити зараз, він затявся і буде сперечатися, скільки б я не переконував його. Зла нема в очах, є непокура, — от він і продовжує говорити всякі слова непотрібні, тільки для того, щоб не було моє слово останнім. І я замовкаю, ображено тіаю, робота стоїть...

Але ж то, розумію, той природний спротив, що зрушував отари людей, що виокремлював людину із отари, що давав крила для духовних злетів і ворухив життя. Я дивлюсь на хлопчика і радію, а ззовні гніваюся на нього за непослух і глупоту.

* * *

Про вразливість. Якою злою людиною треба й бути, щоб отак не розуміти чужу душу, не кажу вже про дітей, яких така вчителька не відчуває зовсім, — мені здається, так мені здається.

Глуха душа її, оглухла від зла, і я кажу їй про те, а сприймаються слова мої нею, я ще більше зло.

Але ж і я вразливий, і я ніколи не стану підніжкою будь-кому чи тим більше гряззю... А як же їй хочеться хоч трохи мене образити, наступити на мене...

* * *

І повторить твій жест... я побачив і здивовано завмер душею на мить... одинадцятирічна дівчинка, чорнява і життерадісна україночка, слухаючи мене, несподівано, може, і для себе самої несподівано, повторила долонею мій жест, і я помітив, але не показав, не виказав здивування, а тільки якось душею-серцем зрадив, і продовжив свою розповідь ще більш піднесено і щасливо після того, як помітив повторений жест.

Остання дівчинка, що повторила жест, бо, як підрасте, мене вже не

буде в школі, а може, і не буде на світі, — залишиться жест, той мій жест, що повторить колись дівчинка.

* * *

Колись мріяв... і вже збирався... Більш як сорок років мріяв я написати про красу математики, радів, сміявся, розглядаючи циклоїди і лемніскати, намагався перемалювати і зрозуміти декартові листи і архімедові спіралі, захоплено шукав геометричну та алгебраїчну красу і вишуканість, і хотів, хотів писати про те... і нічого не написав, і не пишу і вже, мабуть, не напишу... скільки днів пролетіло.

* * *

Moritur te salutant, Caesar! Великі червоні і зелені комбайни їдуть по шосе і сигналять, вітаючи мене, а я стою на узбіччі... когось пізнаю, когось — ні, відповідаю, піднявши долоню.

Почалися жнива і комбайни, як якісь допотопні звірі, з'явилися на дорогах і на золотих полях. Розпал жнив, сонячний липень і комбайнери, колишні мої учні, зустрівши мене серед степу на дорозі, вітають,

А потім сталося, вирішилося, як треба: хто на захист батьків, сусідів, дітей і бідних стане? Хто? Ставай! І став я... залишився в селі серед ображених, і з віршами-прокльонами Шевченка до гноблених хилився, у молоді літа рішучо відмовлявся від сімейних огорож, щоби вільно і щиро захищати людей своїх і дітей від своїх же панів і панянок. Та що казати... життя проходить, а не стає мій народ вільним і самодостатнім... може, після «Майдану»... але боюся, знову і знову боюся, що переможцями стануть ситі і обмежені, як то завжди робилося... досить про страх!

* * *

А моя сім'я із гущі, із простолоду, із дна, із намудлистого, українського, і навіть шукати не треба, і ніхто не буде шукати коренів, кореня шукати сім'ї моєї не стане, і не треба, досить того, що мовою русинської родичі мої помічені, відзначені, — отого і досить... цікаво, напевно б, знати, хто був прапрадідом моїм. Романом звався мій прапрадід один, а інших імен — і не чув, і не знаю, і вже не буду знати,

* * *

А я знизу придивляюся і радію, когось впізнавши, а когось — ні, бо високо сидять мої учні, мої хлопці, мої чоловіки молоді, що були учнями не так давно, високо сидять і радіють, бо час жнив, час хліба, час гарячої роботи, а я стою на траві узбіччя і теж радію череді гуркотливіх комбайнів, засипаних половою, а потім, розминувшись, їду собі далі, шукаю своє.

2. Тарас, світ Григорович
Рання осінь надворі. Свариться дід мій: ти бач, холера... чулась, що співає?... не чула? Вийди, послухай, що виспіває, що виспіває варнача душа... то ж не тільки його, і нас покличуть до поліції... що співає? «Реве та стогне...» — співає і «ще не вмерла Україна», націоналіст якийсь, та де там — співає, кажу йому, хоч тихіше співай, як вже так хочеться, а то ж і нас викличуть... ні, — виспіває, викрикує...

Таку розмову пам'ятає моя мама, чула мій батьками, коли ще дівчиною була, до переселення на Україну, коли ще жили біля Собібора, на хуторі Люта.

А то батько її найняв чоловіка перекрити хату... ото він робить, перекладає дах і співає... Та так і залишилася хата не перекритою, бо того співака забрали, а скоро і війна...

А ще казала мати, що хтось їм ще в Польщі читав «Кобзареву Катерину»... от воно так і вийшло: коли трапилася біда, і я, п'ятирічний, опинився в лікарні, то мати купила мені книжку, і тією першою книгою був «Кобзар». Зеленого кольору, пам'ятаю, велика книга з малюнками, здається, Касіяна. Я ще не вмів читати, але ті малюнки запам'яталися на все життя, бо в тих малюнках і було все життя.

А тоді така пригода сталася... прокидаюся я в ранці, в хаті нікого, перехилився з ліжка, травяє чисте, і побачив біля стіни під ліжком камінь чотирикутний, чорний, на шкатулку схожий порізьблену... ліг, і став гадати, що ж то воно могло бути і звідки — під ліжком, і так мені цікаво стало: що ж то таке там, під ліжком біля стіни... коли ж таки встав, а ліжко було велике, широке, заліз під нього, схопив той камінь, вибів на вулицю і... побачив: Шевченко, то був портрет Шевченка, вирізаний з каменю... молодий Тарас... я так і не довідався, як могло таке статися, а може, й знав колись та забув, не пам'ятаю... отак Шевченко був для мене однією із таємниць всього цього світу, з дитинства...

* * *

Горить мій триогнь, горить... і у батькові моему вгадуються мені риси їх, хоч сивини зовсім не було ні у Шевченка, ні у Ван Гога, ні у мого вчителя, — а батько сивий з ранніх літ. Відлунює вогонь в грудях.

бо не достигає зілля із намулу до сонячних вод, не відчуються імена із дна, із ґрунту, із кісток перетлілих... і він теж не знав, не знав він родичів діда. То вже потім, як стає кріпак салоновим поетом і п'є коньяк з кавою, понаходять в родоводі його і старшин, і отаманів, а ще ікони з нього намалюють... а поки живе людина, поки живу я простим життям, без неприродної шани, далі діда я в історію свою не заглядаю.

* * *

Іду і падаю в сніг, гтраюся, борюся з Богом, радію нетверезий, поза селом їду, щоб менше люди бачили, а дороги нема... сніг глибокий і чистий, вчорашній сніг... падаю в сніг, повертаюся в сугробі, сміючись, оліплений сонцем... а сонце, січневе низеньке, вихитується, котиться низенько над землею, доловиді дистану, дістаю, обпікаюся снігом, сміюся... і падаю навznak, і знову встаю, за жовті роки тримаючись, повертаюся і встаю... Бога промені бачу, сліплять промені очі, поборою, перемагає Бог мене, сонячними променями в'яже, і очі, повні сліз, і обличчя, спотворене радістю... та чи то з Богом я борюся? Може, то омана, заблуда? Борюся із сатаного, і водить він, веде мене кудись по засніжених сяючих бездоріжжях... шапку свою смішливу гублю, шукаю... і знайшов, сміюся, і сильніший, я сміятися буду і потім, — ще, друже, посміємося, і зараз сміюся, один серед сліпучого поля, під сонцем розлитим, розсипаним у снігах... їду і падаю, хитаюся, клонюся, падаю назустріч, пухнасті білі хвилі снігу під ноги Богу Золотому... а на завтра, а завтра кульгати трохи... і плече заболить...

* * *

А в 2012 році видадуть «Кобзаря» в золоті і діамантах. Співець бідняків у золотих шатах... ото посміявся б, якби взнав про таке, а може, й ні, може, і не сміявся б... за чотири оті літа, що жив після заслання, може, і йому захотілося хоч якось надолужити втрачене, пожити веселим, солодким життям, та й в славі... ображався ж колись, після першого «Кобзаря»: ну, ніхто, каже, тобі не «гавкне й не лайне, немов і не було мене». Ні, таки мабуть, посміявся б із діамантового «Кобзаря»... ну, коньяк з кавою, — то таке... вдивлявся в себе, розумів, що не від світу цього... сорок три автопортрети зробив, відчував підсвідомо: стихія в ньому, стихійний Шевченко, — то які там діаманти в окладах могли б заворожити? Хотілося і йому інколи якось підлаштуватися до життя, та де там: стихія! Вчився малювати, і кохався в любованні, академік, гравер, а вірші самі писалися... писав і кидав папірці на підлогу чи у валізу, що

під ліжком... Стихія! Само собою писалося:

...Тихесенько вітер віє,
Стени, лани мріють,
Між ярами, над ставами
Верби зеленіють...
Зеленіє, вмивається
Дрібною росою,
І все то те, вся країна
Повита красою...

* * *

«Співець Апокаліпсу»? Ні і ні. Мріяв з Ликерою, хату купував, ґрунти, брата вмовляв лісу доброго на двері, лутки заготовляти, хату збирався класти над рікою, — то й що, що «сибіряка»... на ландо з Ликерою каталися, дарунки їй дарував, перевиховати намагався, хоч трохи, — та бач: ні! Ні! Врекла, не захотіла, не наважилася за старого і сердитого виходити заміж... та й люди відмовляли... А потім, до кінця життя, на могилі його сиділа. О, говорили люди, Шевченка знову прийшла, сидить на могилі.

* * *

Він, Тарас, не винуватий, так сталося, так склалося, зтулилося його життя, — так, що в мові його заговорила, почувалася Природа, Правда, Бог і Україна, — він би, може, і не хотів, по-іншому хотів би, — та так вже сталося. То й не треба його вихвалити, хоч відверто та відкрито, хоч завуальовано в так званих художніх творах про Шевченка.

Він був і є звичайною простою людиною, а таланти його від Бога чи від Природи, — то не його заслуга, він не міг не писати, а коли не писав, — то миг. І не трудами великими він зробив свою справу для України, а Природою своєю і обставинами (та хоч таке: будь він успішним художником та якби його цар залишив у Петербурзі... не знаю, не знаю, не певнене хотів шось сказати, і не кажу).

По Маланчуку: Тарас Григорович недовершений, як в письмі, так і в малярстві недовершений, як і нація, народ, тому він і найбільш національний, він не геній, як і народ...

* * *

Тобі молитися на когось хочеться? Молись. Але не на Шевченка! Тобі співати хочеться? Співай, така у тебе є розкіш — вірші Шевченка, — співай! Співай: реве та стогне Дніпр широкий... Тобі малювати хочеться? Малюй... Бо інакше шось недоброе з тобою зробиться.

3. Вінсент, світ Вангога

Стіна, кімната, гуртожиток... на стіні, дивлюся, людина впа на коліна на аркуші паперу, кричить, піднімає кулаки в небо... сидить біля вікна, шось пише і каже: Ван Гог... ім'я прозвучало, не був то Ван Гог, і я його більше не бачив, але ім'я прозвучало, і десь через 5-7 років — у стінах університету сталося все.

Та не було ніякого Ван Гога! Була людина, що впа на коліна і кричить до Бога, піднявши кулаки в небо. Та й не Ван Гог то був, як потім з'ясувалося, а хтось із латиноамериканців.

Але ім'я прозвучало... Через 5-7 років... грошей нема, радість і сонце є, життя є і на краю світу... підійшов — кіоск, село, полудень, за склом велика біла книга: Перюшню, Ван Гог. Грошей нема, прошу, прошу її, я зараз побіжу, принесу, побіжу, біжу, а сонце, день, тиха обідня радість... беру у когось гроші, і забираю, забираю білу книку з відрізанним вухом, і біжу, не пам'ятаю, їду, біжу, тримаю в долонях мою радісну для мене книгу, — отакий день!

* * *

А друг мій давній, професор, філолог, не назву ім'я, — заперече, нема, каже, Ван Гога, нема художника, є нездара, що хотів... і жодного разу він не змінив своєї думки, жодного разу не сказав і не побачив у ньому когось достойного уваги...

* * *

Зайшов у кімнату, глянув і обілів: невже то я з кулаками в небі? Нехай наповне ваші жили жива кров... гуртожиток, стіна, на колінах людина, білий аркуш, і я питаю, а він каже: Ван Гог...

с. Мар'янівка
Запорізька область

Отець Іван, Данило Кононенко і матушка Світлана в редакції «Кримської світлиці», 2007 р.

«НЕХАЙ БУДЕ ЦАРСТВО ТВОЄ ЯК НА НЕБІ, ТАК І НА ЗЕМЛІ...»

(Закінчення.

Поч. на 1, 7-й стор.)

Московський патріархат, на думку о. Івана, перетворює своїх вірних на механічних «свічоставців», які не шукають при цьому Христа, бо ця церква вросла в державу і виконує ненайкращі її завдання, а замість миру сіє ворожнечу. Якщо вже церква і держава — це єдине ціле, то первинними мають бути релігійні засади, на основі яких будуватиметься все інше, а не навпаки.

Майбутнє України о. Іван Катяло бачить за Єдиною помісною соборною православною церквою. Спроба об'єднання церков мала місце вже на Майдані, де цією ідеєю особливо перейнявся молодий священник із Сімферополя Павло Добрянський. Чому кожен священнослужитель у звичайний спосіб споруджує свій вітвар, якщо вірян практично ніщо не роз'єднує? Чому представники

УПЦ КП, греко-католики, прихильники автокефальної церкви входять на Майдані до одних сотень, разом змагаються за свободу, а якщо доведеться, то лежать поряд в години останнього прощання, а ось помолитися разом їм нібито шось заважає? Отця Івана турбує те, що новий український Президент Петро Порошенко є вірянцем УПЦ Московського патріархату і за його словами про Єдину соборну помісну церкву може мислитися церква із центром у Москві, для якої не існує ні української мови, ні Української держави.

— Чому ворог прийшов до України саме зараз? — розмірковує о. Іван, — він, як і хвороба, проникає в тіло, коли воно не готове захищатися, має знижений імунітет і з ним легко впоратися. А ось коли держава міцна і монолітна, на неї ніхто не накидає оком. Кажуть: як пре-

красно все обійшлося в Криму — здали його без єдиного пострілу, не проливши ні сльози, ні краплі крові. Зате надолужили на Донеччині та Луганщині. А можна було б зупинити цю навалу вчасно і безболісно для народу. Варто б лише націлити найпотужнішу зброю на південнобережні палаци і маєтки російських та українських багатіїв, і вони одразу б порозумілися.

Розмову з о. Іваном доповнила його вірна подруга матушка Світлана. І слова її перш за все стосувалися отієї самої «люстрації», з допомогою якої Господь перевіряє на міцність і справність людські душі. Не склалася

ми в Жовтневому палаці, він затуляв собою афганців, до яких «беркутівці» ставилися з особливою люттю, клопотався про машину, аби вивести поранених. А у той же час десь далеко народжувала йому первістка дружина Ірина, яку марно було заспокоювати, що її чоловік нібито у безпеці — вона бачила його по телевізору в найгарячіших точках.

Але ж не у всіх така молодецька вдача. І хто відповідь, як нам тепер жити в Криму за нав'язаними новими правилами, приховуючи в душах обурення і протест? Днями, розглядаючи прилавки, що у рубльовому форматі виглядали просто приголом-

Матушка Світлана і «душа Майдану» отець Павло

стосунки у молодого священника (ще студента) Павла Добрянського ні з владикою Климентом, ні з найвищим київським церковним керівництвом. За півгодину розмову встиг він «дістати» і мене, припустивши, що у своїй роботі я передовсім керуюся особистою вигодою. Зачешило, навіть дуже. Бо ця «особиста вигода» великими літерами написана на моєму обличчі, починаючи із «дорогих» прикрас і макіяжу і кінчаючи черевиками.

І ось чую від пані Світлани, що в найкритичніші лютневі дні Павло Добрянський став душею Майдану, про те, як кропив свяченою водою представників обох сторін конфлікту, у тому числі й не дуже задоволених цим «беркутівців». Багато активістів саме йому завдячують

своїм порятунком. Бо це він був поряд з іконою в руках, коли вони лежали поранени-

шливо, я обізвалася до виставленого тут товару: «Щось ти мене зовсім не радуєш!». «Ви хоч не говоріть про це вголос!» — одразу ж зупинила мене незнайома жінка, яка, можливо, не гірше за мене знає, що це таке — дихати повітрям свободи, але вже відчула й інше — як дихається з целофановим пакетом на голові.

А я поки що занепокоєна переважно одним: як сумішати те, що послане нам згори, із тим, що вивергають брудні земні надра. Бо не повірила навіть отцю Івану, що бувають ситуації, коли можна дозволити собі нездоволене і виправдати це.

Щойно минула Тройця, одне із найбільших християнських свят, сповите зеленню, квітами, оспіване вранішніми пташками. Але тінч чужого гріха затуляла переді мною святкове небесне сяйво, бо він, отой гріх, не такий вже й чужий, він має безпосереднє відношення до кожного. Адже ми всі тут — рідні, починаючи з Адама і Єви, гріх, здійснений якими, став вироком для всього людства.

Тамара СОЛОВЕЙ

ЦЕРКВА СПРИЯТИМЕ МИРУ В УКРАЇНІ

Міжконфесійна та міжнародна група «Примирення» заявляє про готовність сприяти порозумінню між громадянами України та служити справі загального примирення.

Про це йдеться в комюніке учасників групи, яке від її імені оприлюднив на прес-конференції в «Укрінформі» на тему: «Церкви України про «Шлях до майбутнього через примирення» голова інформаційно-аналітичної служби Київської митрополії УПЦ Володимир Бурга.

«Ми, представники Церков України, усвідомлюючи власну відповідальність перед Богом і людьми за долю України і кожного її мешканця, заявляємо про власну готовність сприяти ініціативам, які будуть мати за мету побудову довіри і порозуміння між громадянами України та слугуватимуть справі загального примирення», — йдеться в документі.

Члени групи «Примирення» рішуче засудили спроби розпалювання ворожнечі на релігійному чи національному ґрунті і висловили впевненість, що примирення в Україні можливе через повернення до християнських цінностей.

Ініціатори комюніке вважають, що суспільство охопила не стільки політична чи економічна криза, скільки моральна і втрата довіри одне до одного.

Україна у складі групи «Примирення» представлена офіційними делегатами від Української православної церкви, Української греко-католицької церкви, Римсько-католицької церкви в Україні й Німецької евангелічно-лютеранської церкви в Україні. Групу очолює Архієпископ Вроцлавський Польської православної церкви Єремія.

ТИМ ЧАСОМ...

СУД ЗАЛИШИВ ПІД ВАРТОЮ СВЯЩЕНИКА, ЗАТРИМАНОГО ЗА НАПАД НА ВИБОРЧУ ДІЛЬНИЦЮ

У Харкові суд залишив під вартою настоятеля Святомиколаївського храму протоієрея Луганської єпархії Української православної церкви Московського патріархату Володимира Марещького, якого 25 травня затримали разом із терористами за збройний напад на виборчу дільницю.

Про це кореспондентів УНІАН повідомив адвокат Марещького Олександр Шадрін. За його словами, відповідне рішення Апеляційний суд Харківської області ухвалив 6 червня. Марещький брав участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції. Таким чином, Марещький залишатиметься під вартою до 27 липня. Рішення суду є остаточним та оскарженню не підлягає.

Як повідомляв УНІАН, 25 травня Марещького затримали на Луганщині за збройний напад на виборчу дільницю. Його обвинувачують за ч. 2 ст. 258 (терористичний акт, скоєний за попередньою змовою групою осіб) Кримінального кодексу України.

29 травня один з харківських судів обрав міру запобіжного заходу для Марещького у вигляді тримання під вартою терміном на 2 місяці без визначення розміру застави.

ТЕРОРИСТИ ОБСТРІЛЯЛИ СИЛОВИКІВ З ТЕРИТОРІЇ ХРАМУ, Є ВБИТІ...

У Слов'янську Донецької області терористи з території храму обстріляли з мінометної установки блокпости Національної гвардії України, повідомляє прес-служба Нацгвардії.

«Нещодавно стало відомо, що на території церковного подвір'я, яке знаходиться в місті Слов'янськ, терористами був встановлений 120-міліметровий мінометний комплекс, з якого злочинці почали завдавати активних вогневих ударів по блокпостах українських силовиків. У результаті мінометного обстрілу серед правоохоронців є вбиті і поранені», — сказано в повідомленні.

У Нацгвардії також підкреслюють, що розташування зброї на території Храму Божого виглядає блюзнірством.

«Враховуючи викладені обставини, українські правоохоронці залишають за собою право вжити всіх відповідних заходів, щоб зупинити агресорів», — підсумували в прес-службі. (Gazeta.ua)

У КРАМАТОРСЬКУ ВЗЯЛИ В ЗАРУЧНИКИ ДІТЕЙ

Терористи укріплюють свої позиції у Слов'янську та Краматорську, облаштувавшись у людних місцях житлових кварталів та дитячих будинках. Про це повідомив речник АТО Владислав Селезньов.

«Наразі ситуація в зоні АТО під контролем українських силовиків. Проте, за оперативною інформацією, терористи укріплюють свої позиції. Наприклад, у Краматорську, згідно з розвідданими, терористи захопили Будинок малюка. Фактично, діти перебувають у заручниках терористів — малюків та персонал терористи витіснили на другий поверх, а на першому облаштували штаб та вогневі точки. У Слов'янську терористи облаштувають вогневі позиції у найбільш людних місцях житлових масивів», — сказав В. Селезньов. (УНН)

Вербна неділя в Перевальному. Над військовою частиною, біля якої діяв захоплений нині храм Покрови Пресвятої Богородиці УПЦ КП, ще майорить український прапор...

ЯК ЧИТАЧАМ У КРИМУ ОТРИМУВАТИ УКРАЇНСЬКУ «КРИМСЬКУ СВІТЛИЦЮ»?

До редакції продовжують звертатися читачі з тривожними повідомленнями, що передплата «Кримської світлиці» на II півріччя у Криму заблокована, нашої газети взагалі немає в місцевих передплатних каталогах. У травні ще була можливість передплатити «Світлицю» з «материка» на кримську адресу (про що ми повідомляли читачам), але тепер втрачена і вона. Поки що газету беруть для реалізації в кіосках «Крим-

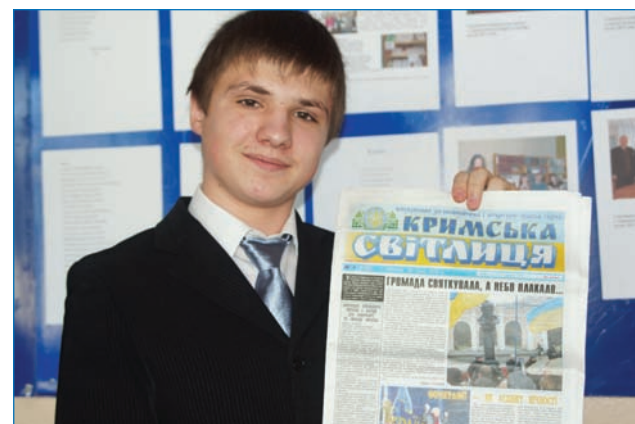
союздруку», але що буде у II півріччі — непередбачувано.

Як бути? Поки не заблоковане наше орендоване приміщення у Сімферополі на вул. Гагаріна, 5 (бо через проблеми з банківськими розрахунками, які з деяких пір стали мисленими, всяке може статися...), сімферопольці можуть звертатися до редакції — будемо ділитися нашими запасами. Чекаємо вас щопонеділка, в другій по-

ловині дня (газета до нас надходить, на жаль, із запізненням). Читачам з інших міст і районів Криму ми можемо пересилати газету поштою (звичайно ж, за умови, якщо отримуватимемо її самі). Це буде трохи довше і дорожче (поштової витрати на пересилання в Криму, до слова, тепер вищі за вартість самої газети), але оскільки «Крим-пошта» зараз доставляє п'ятничну «Світлицю» переплатником у виторок-

середу, то й ми постарасмося не відставати.

(099) 966-66-50 — це контактний телефон для замовлення такого, продиктованого нинішніми окупаційними обставинами, способу отримання газети у II півріччі. Як нас запевняють наші видавці у Києві, зараз робиться все можливе, щоб у кримських передплатних каталогах на 2015 рік «Кримська світлиця» була обов'язково. А поки що — просимо вибачити нас за ці «анексацийні» незручності. Бо ті, хто це «середньовіччя» нам усім влаштували, вибачитися, звісно ж, не стануть...

З «Кримською світлицю» — Роман Коровніков, учень 9-В класу НВК «Школа-гімназія» № 25 м. Сімферополь, «срібний» призер III Всеукраїнського конкурсу «З любов'ю до Кобзаря» на краще читання творів Т. Г. Шевченка

«ДРУГИЙ ФРОНТ» Й УКРАЇНА: НОРМАНДІЯ ВШАНОВУЄ ГЕРОІВ

Франція 6 червня цього року вітала весь прогресивний світ з нагоди 70-річчя висадки союзних військ у Нормандії в роки Другої світової війни. Саме цього дня сімдесят років тому розпочалися бойові дії союзників проти фашистського рейху, які зрештою покладали край чотирьом рокам німецької окупації, рокам терору і ганьби, рокам війни на виснаження.

Цього дня французи разом із союзниками зібралися вшанувати пам'ять чоловіків і жінок, солдатів, бійців Руху опору, цивільних осіб, які своєю мужністю і жертвоністю наблизили так званий «День Д» і здобули перемогу над фашизмом. В урочистих заходах у Нормандії взяли участь близько тисячі ветеранів Другої світової війни.

До них приєдналися офіційні представники 19-ти країн-союзниць (зокрема, Австралії, Бельгії, Великої Британії, Німеччини, Греції, Данії, Італії, Канади, Люксембургу, Нідерландів, Нової Зеландії, Норвегії, Польщі, Росії, Словаччини, Словенії, США, України та Чехії), які об'єдналися, щоб здолати ворога. Урочисті заходи в Нормандії мали на меті передати традицію вшанування пам'яті воїнів молодому поколінню і нагадати про важливість спільних зусиль, які допомогли наблизити весну 1945 року.

До Франції прибули представники європейських монархій — королеви Великої Британії Єлизавета II та Данії Маргрете II, королі Нідерландів Віллем-Александр та Норвегії Гаральд V, британський принц Чарльз. Серед високих гостей — глава Білого дому Барак Обама, Президент Польщі Броніслав Коморовський, Прем'єр-міністри Великої Британії Девід Кемерон і Канади Стівен Гарпер, канцлер ФРН Ангела Меркель, а також новообраний Президент України Петро Порошенко.

Національна урочиста церемонія розпочалася біля меморіалу в місті Кан із вшанування пам'яті загиблих у битві за Нормандію цивільних та членів Руху опору. Міжнародна урочиста церемонія в пам'ять про загиблих і поминальна служба відбулися в місті Уїтреам за участі 7 тисяч гостей. Близько тисячі іноземних журналістів працювали у прес-центрі, розташованому на міському пляжі. Організатори вирішили надати безкоштовний доступ для всіх іноземних телеканалів.

На місцях поховання загиблих учасників операції відбулися і двосторонні меморіальні заходи, в яких взяли участь Президент Франції та, відповідно, керівництво США, Норвегії, Канади,

Польщі, Данії, Нідерландів та Великої Британії.

Для участі у запланованому спектаклі-реконструкції подій 70-річної давнини на північне узбережжя Франції з'їхалося кілька сотень колекціонерів на американських армійських джипах (вартість одного 12 тисяч євро) і мотоциклах, у військовій формі часів Другої світової війни, з прапорами та муляжами зброї. Безпеку та порядок під час офіційних заходів у Нормандії забезпечували 12 тисяч французьких правоохоронців.

Українську офіційну делегацію в Нормандії очолював новообраний Президент Петро Порошенко. Запрошення новообраного президента до Нормандії є проявом солідарності з Україною в цей складний період агресії Росії проти нашої держави, а також визнання величезного внеску України в перемогу над фашизмом у Другій світової війни, вважає доктор з історії релігії Сорбонни Галина Аккерман. «Україна є однією з головних дійових осіб у війні проти нацистської Німеччини, тому запрошення французького президента видається цілком природним», — зазначає вона, нагадуючи, що українці також брали безпосередню участь у висадці в Нормандії.

Г. Аккерман зауважила, що

близько 10 тис. українців у складі канадського військового контингенту визволяли Францію, 84 з них поховані на цвинтарі Cintheaux в Нормандії. Крім того, на її думку, серед основних причин запрошення делегації України до Франції був і той факт, що українських воїнів у боротьбі з нацизмом полягло більше, ніж інших. «Українські військові втрати в боях з вермахтом були більші, ніж у США, Великої Британії та Франції разом узятих», — сказала Аккерман.

Вона нагадала, що Україна пережила страшні часи нацистської окупації, втративши 16-19% від загальної чисельності населення і за цим трагічним показником поступається лише Білорусі (25%). Росія втратила 12,7% населення. За різними даними, від 7 до 11 млн. українців загинуло у війні з нацистами. «Українські солдати й офіцери, які заплатили високу ціну в ім'я перемоги над нацистами, а також мільйони цивільних осіб, чоловіків, жінок і дітей, убитих або заморених голодом, закатованих фашистами, всі вони мають бути в нашій колективній пам'яті, а отже, Україна має повне моральне право брати участь у такій меморіальній церемонії 6 червня в Нормандії», — підкреслила науковець. На її переконання, про такий важливий і жертвний внесок України у перемогу над нацизмом мають знати у світі.

(«Українформ»)

ВИСАДКА СОЮЗНИЦЬКИХ ВІЙСЬК У НОРМАНДІЇ: ЯК ЦЕ БУЛО

Радянські джерела рідко згадують значущість «Дня Д» для Другої світової війни. Проте саме в цей день союзницькі війська покладали початок новому післявоєнному світовому ладу та звільненню Європи.

Визволення прийшло з повітря. Перші союзні війська висадилися у Нормандії після опівночі 6 червня 1944 року. Це були 24 тисячі десантників у керованих планерах. Ще до початку денної десантної операції з моря їхнім завданням було взяти під контроль мости і важливі транспортні вузли й надіслати світлові сигнали для повітряних військ. Але план не спрацював: сильний вітер відкинув десантників далеко вглиб материка і тільки їхня десята частина прибула вчасно до фронтової зони.

Вторгнення заскочило німецькі війська зненацька. Ще о другій годині ночі німецькі генерали оцінювали військової стан поблизу «Атлантичних валів» — оборонних укріплень на узбережжі Атлантики — як такий, що не становить загрози: у телефонній розмові із Берліном вони запевнили, що повідомлення про висадку десанту «перебільшені», а загальний стан спокійний.

Відволікаючий маневр

Та це скоро змінилося. Увечері 5 червня від морського узбережжя Англії вирушила величезна армада: найчисленніші у військовій історії повітряні та морські сили рухалися під покровом ночі у напрямку французького атлантичного узбережжя. «День Д» був міжнародною справою. У ньому брали участь не тільки американські, але й британські та канадські військові, а також менші контингенти норвежців, бельгійців, чехів та словаків, — пояснює у розмові з DW військовий історик Петер Ліб. — Потім приєдналися поляки. Були присутніми грецькі кораблі, а також невеликий контингент вільних французів.

Підкріпленням служили також війська союзників із Співдружності націй: австралійці та новозеландці. Три дивізії канадців були відповідальними за берегову лінію з кодовою назвою «Джуно». «Звичайно, було два великих гравця: американці та британці, — розповідає Ліб. — Обидві групи визначали стратегічні маршрути». Проте вони розуміли, що йдеться про коаліційну війну і що менші країни теж мають взяти у ній участь, зазначає історик. «Це було зроблено для того, аби показати світові, що боротьба проти гітлерівської Німеччини є спільною справою», — вважає він.

Вирішальний день

О 6:30 ранку 6 червня — незадовго до сходу сонця — біля узбережжя з'явилися перші американські військові кораблі. На своїх плацдармах на ділянках узбережжя із кодовими назвами «Юта» та «Омаха» вони одразу відкрили вогонь по укріпленнях німців. Годиною пізніше британські, канадські та французькі формування здійснили наступ на ділянках «Голд», «Джуно» та «Сорд». За підтримки серед інших і польського військового корабля вони атакували берегову

лінію завдовжки 80 кілометрів, котра за короткий час перетворилася на кришаву, усипану полеглими полем бою.

У «Дні Д» брали участь 4200 десантних кораблів, 1200 військових кораблів та 155 892 союзних солдатів з 14 країн, котрі були захищені з повітря союзними бомбардувальниками. Із представників менших народів були сформовані змішані бойові частини. Більшість десантних кораблів походила з британського Королівського флоту, хоча рідкісні фотографії і відеозаписи, зроблені у день вторгнення, показують трохи іншу картину, зазначає Петер Ліб. «Усе почалося з того, що американські репортери та оператори перебували на десантних кораблях. Тому в нас набагато більше фотографій американців, аніж британців чи канадців», — розповідає історик.

Другий фронт на Заході

Проте операція «Оверлорд» проходила не за планом. Хаос коштував життя тисячам союзних солдатів. Багато з них потонуло у їхньому важкому обмундируванні, через те, що аварійні десантні кораблі відкривалися зарано. Танки, що мали бути підкріпленням для наземних військ, тонули у морі до того, як досягли берега. Американський наступ на плацдармі «Омаха» ризикував закінчитися провалом: багато солдатів страждали на морську хворобу, тому були небоєздатними і ставали легкими мішенями для німецьких стрільків. Вторгнення союзницьких військ на цьому відрізку було під загрозою провалу, більш ніж 50 відсотків солдатів загинули уже за перші години операції. «Саме у «День Д» канадці та американці зазнали найбільших втрат за всю Другу світову війну», — підбиває підсумки військовий історик Ліб.

(Закінчення на 15-й стор.)

Операція «Оверлорд»: американські солдати незадовго до висадки на узбережжі Нормандії 6 червня 1944 року

ПОГАННИЙ МИР КРАЩИЙ ВІД «ХОРОШОЇ» ВІЙНИ...

Новообраний Президент України Петро Порошенко і російський Президент Володимир Путін домовилися у Нормандії про шляхи вирішення кризи в Україні. Про це повідомляє пресслужба Президента Франції Франсуа Олланда.

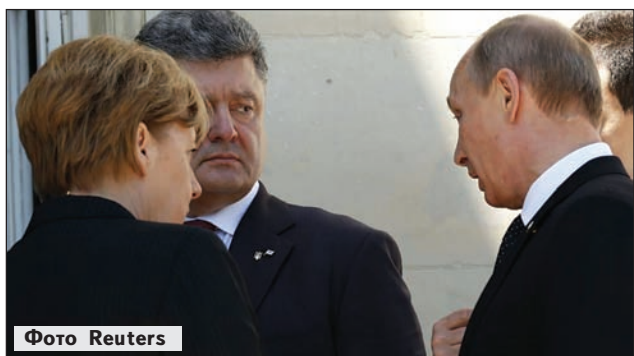

Фото Reuters

АГРЕСІЮ ПУТІНА ЗУПИНЯТЬ... ПРАВДИВІ ПІДРУЧНИКИ

Агресія Путіна на сході України захиляється завдяки тому, що сучасне покоління вирросло на нових українських підручниках історії, написаних на початку 90-х. Про це йшлося під час «круглого столу» «Друга світова війна у навчальних програмах та шкільних підручниках з історії», на якому українські науковці закликали політиків не втручатися у написання підручників з історії та нагадали, що Друга світова війна тривала і після травня. Обговорення було організовано Українським інститутом національної пам'яті та Міністерством освіти і науки України, повідомили у Центрі досліджень визвольного руху.

Кандидат філософських наук, провідний науковий співробітник Українського інституту національної пам'яті Олександр Штоквиш розповів, що із здобуття Україною незалежності почалися зрушення в історичній науці і в підручниках з історії: «Відбувся процес, який багато хто називає «націоналізацією історії» — виокремлення історії власного народу із загальноімперського, радянського контексту. Є дискусійні питання, але це необхідний процес, щоб народ, який шойно отримав незалежність, почав розуміти, що в нього є своя історія».

На думку науковця, завдяки тому, що протягом 90-х були написані українські підручники історії, сьогоднішнє покоління не реагує на путінські спроби апелювати до радянської ідентичності. Кандидат історичних наук,

директор Українського інституту національної пам'яті Володимир В'ятрович зазначив, що багато українських політиків вчилися не в українських школах і не за українськими підручниками. Тому не дивно, що дехто з них починає публічно проваляти невігластво в питанні історії чи війни. «Мабуть, доречно було б говорити про курси для політиків, щоб вони розуміли, якою країною вони керують», — запропонував він.

«Завжди погано, коли у написання підручників втручається хтось, хто мало на цьому розуміється», — підкреслив кандидат історичних наук, заступник міністра освіти і науки України Павло Полянський.

Науковець нагадав, за міністра Дмитра Табачника вносилися правки, які суперечать загальному толерантно-

му духу підручника. Якщо скрізь використовували термін «Друга світова війна», то у цих правках використовувався вже термін «Велика Вітчизняна війна» і текст відрізнявся радянським наративом. При цьому Полянський додав, що Друга світова війна не закінчилась 8-9 травня, а тривала до 2 вересня 1945 року, і до того часу там гинули люди — як українці, так і представники інших народів. «Це науково неправильно — вилучити ці кілька місяців війни», — сказав О. Штоквиш.

У підручниках з історії зараз відбувається відмова від радянського наративу «Великої Вітчизняної війни» і перехід до більш широкого трактування подій як Другої світової війни. Як пояснюють науковці, таке трактування логічне, бо для українців війна розпочалася не 22 червня 1941 року, а 1 вересня 1939 року, а то й раніше — із захоплення Карпатської України. Це ще один привід, щоб подавати це як історію Другої світової війни.

Олександр Штоквиш вважає, що у радянських традиціях війна замальовується в чорно-білих тонах — «наші і

вороги», але війна багатотонна, про неї не можна розповісти простою схемою. «Я проаналізував низку підручників з історії для 10-11-х класів. У багатьох моментах позитивний виклад — учням не нав'язується думка, наводиться багато карт, фотографій, схем, документів, аналізуючи які, дитина може зробити висновки сама», — зазначив історик.

За словами доктора історичних наук, професора, завідувача кафедри новітньої історії України Запорізького національного університету Федора Турченка, свій перший підручник він видав у 1994 році і з того часу постійно перебував під тиском, особливо з боку комуністів.

Турченко зазначив, що історики ще не виробили українське питання в Другій світової війни: «Через це ми постійно перебуваємо в тіні Росії. Це вилілось у те, що президент сусідньої держави каже, що виграла війну Росія і росіяни. Я читав російські підручники, у темі про війну там немає українців та інших народів, які тоді входили до Радянського Союзу. Там є тільки Росія»...

Десь опівдні у німців по-ступово почали закінчуватися боеприпаси. Тому головний опір у більшості бункерів міг бути швидко зломлений десантними військами, що наступали. Але стратегічне планування головнокомандувача генерала США Дуайта Д. Ейзенхауера і британського генерала Монтгомері не спрацювало: «Атлантичні вали» можна було подолати порівняно швидко — за декілька годин вони були у руках союзницьких військ. Але подальший наступальний рух вглиб Франції проходив дуже-дуже повільно, адже німці там зайняли оборонні позиції та могли жорстоко оборонятися», — розповідає історик.

Наступ союзницьких військ

Операцію висадки, у котрій була задіяна велика кількість людських ресурсів та техніки, не можна було продовжувати на материку. Місцевість мала погану видимість, на шляху траплялася велика кількість кам'яних стін, ровів та чагарників, що робило її ідеальною засідкою для німецьких снайперів. Союзні дивізії просувалися з великими труднощами, наприкінці червня їм вдалося взяти портове місто Шербур, що стало базою для поповнення постачання, тому мало вирішальне стратегічне значення. 25 липня розпочалася «Операція Кобра»: союзні бомбардувальники та винищувачі підтримували з повітря танкові дивізії, що створювали широкі просіки у чагарниках і розчищали дорогу союзним наземним військам.

Наприкінці липня висадилася танкова дивізія польків, що налічувала 20 тисяч чоловік і була одразу використана як підкріплення у Фалезькому котлі. Саме там закріпилися німецькі танкові війська. На початку серпня німецький опір був в основному подоланий, що відкрило шлях до звільнення від нацистського панування Франції, а відтак і Європи.

Але союзницька коаліція не протрималася довго: американці, які хотіли запровадити військове урядування в усій Франції, не врахували у своїх планах французького генерала де Голля, каже Петер Ліб. «Його вітали як великого визволителя Франції. І тоді союзникам стало ясно: де Голль має значну підтримку французького населення. Тому ми не можемо розробляти тут власні плани військового управління. Ми маємо якнайшвидше передати країну до рук французів», — розповідає історик.

Де Голль як визволитель Франції
25 серпня Париж вітає де Голля, який провів у місті парад танкової дивізії вільних французьких збройних сил. Союзні війська мали разом звільняти Париж, проте за французами залишили пріоритетне право у цій справі.

«Американці зрозуміли: у довгостроковій перспективі краще мати французів як союзників, аніж ризикувати розколом усієї військової коаліції», — розповідає історик. Таким чином, битва за Нормандію врешті-решт завершилася перемогою, хоча вона і була здобута ціною величезних людських втрат. Це була опорна віха в історії цієї війни на два фронти, доля котрої вирішувалася у тому числі й на сході.

<http://www.dw.de>

У ДЕМ'ЯНОВОМУ ЛАЗІ НА ПРИКАРПАТТІ ПОМ'ЯНУЛИ НЕВИННО УБІЄНИХ УКРАЇНЦІВ

У Меморіальному комплексі «Дем'янів Лаз» в Івано-Франківську в неділю відбулася панахида та віче-реквієм за невинно убитими українцями.

Традиційно в час Зелених свят прикарпатці збираються на місці, де в 1941 році енкаведисти перед відступом Червоної армії розстрілювали в'язнів Станіславської та інших тюрм.

Панахиду відслужили священники традиційних конфесій. Митрополит Івано-Франківський Української греко-католицької церкви владика Володимир (Війтишин) сказав, що то була «не лише спільна молитва за тими, хто здобував незалежність України, але й оплакування сьогоднішніх героїв, які відстоюють суверенність нашої держави».

Під час віча-реквієму директор Музею радянської окупації, один із організаторів розкопок у Дем'яновому Лазі Роман Круцик згадав рецепт стародавніх римлян «гуманітарного знищення наро-

дів»: «Хочеш завоювати народ без війни, поміняй йому героїв на своїх». На думку Р. Круцика, радянська влада робила все, аби українці не знали своєї історії або забули її сторінки. «І сьогодні не громадські організації повинні повертатися до національної пам'яті, це вже повинна робити держава», — сказав Роман Круцик.

Заступник міського голови Івано-Франківська Михайло Верес у своєму виступі сказав: «Сьогодні Росія — не єдиний наш ворог, ворогом є наша роз'єднаність, міжпартійна боротьба, невміння українців об'єднатися в боротьбі за свою державу».

Не один рік на урочистостях в Дем'янів Лазі приходить український політик, депутат Верховної Ради 5 і 6-го скликань Зіновій Шкутяк. У коментарі Радіо «Свобода» він сказав: «Якоюсь мірою було несподіванкою те, що сьогодні відбувається в Україні, а з іншого боку, наша безтурботність, можливо, і призвела до таких

трагічних наслідків, тому треба пам'ятати, як нам сусід запхав у спину ножа, і не бути безпечними». Син Зіновія Шкутяка Петро зараз перебуває на Луганщині — батько чотирьох дітей, він добровольцем пішов до Нацгвардії. Учасники поминальних заходів поклали вінки і квіти до могил закатованих людей. Після розкопок у 1989 році на місці масових поховань був створений меморіальний комплекс

«Дем'янів Лаз», тут у кількох могилах перепоховано понад півтисячі людей.

У неділю вінки поклали також до могил січових стрільців у Меморіальному сквері в Івано-Франківську, пам'ятника страченим оунівцям, хреста жертвам політичних репресій, а також до могил Героя Небесної Сотні Романа Гурика і загиблих під Слов'янськом працівників спеціальної роти міліції.

Радіо «Свобода»

УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕНДАР

ЧЕРВЕНЬ 13

1892 р. — у Києві пушено перший в Російській імперії електричний трамвай.

Народився: 1874 р. — Марко Черемшина (Іван Семанюк), український громадський діяч, письменник і перекладач, адвокат, доктор права.

Помер: 1891 р. — Василь Мова, український кубанський письменник, поет, драматург.

14 День міста Севастополя. Датою заснування Севастополя вважається 14 червня 1783 р. (за новим стилем).

День свого рідного міста севастопольці традиційно відзначають у другу суботу червня.

Адмірал Д. Сенявін писав: «Назначив места под строения, доставив туда надобное количество всякого рода вещей и материалов, 3-го числа июня месяца адмирал [Макензи] заложил четыре здания. Первое — часовню имя Николая Чудотворца... Другое — дом для себя, третье — пристань очень хорошую против дома своего, четвертое — кузницу в адмиралтействе. Здания эти все каменные, приведены к концу весьма скоро и почти невероятно. Часовня освящена 6-го августа, кузница была готова в 3 недели, пристань сделана с небольшим в месяц, а в дом перешел адмирал и дал бал на новоселле 1-го ноября. Вот откуда начало города Севастополя» (ЦГАВМФ СССР ф. 315. оп. 1, л. 443, л. 22 Автограф).

У біографічній довідці про

Мекензі, опублікованій у Військовій енциклопедії (СПб, 1914), теж написано: «Мекензи Фома Фомич (Томас) — основатель г. Севастополя...».

За звичаєм засновником міста є той, хто першим заклав камінь у фундамент першої будівлі.

Однак проросійським силам у 2008 році за бездіяльності української влади з третьої спроби вда-

лось успішно провести пропагандистську спецоперацію і встановити пам'ятник російській царичі німецького походження Катерині II як засновниці Севастополя, яка через 8 місяців — 10 лютого 1784 р. своїм указом повеліла Григорію Потьомкіну влаштувати на цьому місці велику фортецю і назвати Севастополем.

1905 р. — почалося повстання на панцернику «Потьомкін». Його організатором і першим керівником став уродженець Житомира артилерійський унтер-офіцер Григорій Вакуленчук. Приводом для повстання послужив наказ командира корабля про розправу з 30 матросами, які відмовилися їсти борщ, що був приготований із зіпсованого м'яса.

Повстання почалося з легендарної фрази, вимовленої Вакуленчуком українською мовою: «Та доки ж ми будемо рабами!».

Як згодом влучно висловився Іван Багрянний, який докладно вивчав історію повстання та працював над романом про панцерник: «Це було повстання української стихії. Повстання кріпаків князя Потьомкіна, нащадків Са-

м'яла Кішки і всього українського Запоріжжя».

За часів УНР панцерник мав назву «Борець за свободу», входив до Українського військово-морського флоту.

Народився: 1891 р. — Євген Коновалець, командант корпусу Січових стрільців Армії УНР, засновник і перший голова ОУН.

Померли: 1919 р. — Олександр Мурашко, український живописець, педагог і громадський діяч.

1919 р. — агентами Добровольчої армії вбитий Микола Рябовіл, український політичний діяч на Кубані часів Громадянської війни; Голова Кубанської законодавчої ради; Голова Кубанської військової ради.

Вбивство Рябовола мало великий політичний резонанс, різні політичні організації та партії виступили з протестом, Кубань охопила жалоба, а кубанські козаки послали дезертирство з денікінської армії. Це був початок розтління денікінської армії і її подальшої поразки від більшовиків.

1931 р. — Вячеслав Липинський, видатний український політичний діяч, історик, історіософ, соціолог, публіцист, теоретик українського консерватизму. Один із організаторів Української демократично-хліборобської партії. За гетьманату — посол України в Австрії.

15 День медичного працівника.

День батька. За традиціями Нового Світу символом Дня батька є квіти Троянди, які носять біля серця, прикольючи на одяг у цей день. Червоні троянди носять, якщо батько живий, а білі, якщо він покинув наш світ.

1775 р. — за наказом Катерини II російські війська під командуванням генерала

Петра Текелі зруйнували Запорізьку Січ.

1830 р. — у Севастополі почався «чумний бунт» матросів, придушений незабаром військами.

1834 р. — відкрито Київський університет.

Народився: 1941 р. — Іван Миколайчук, український кіноактор, сценарист, режисер, письменник. Зіграв 34 ролі в кіно, написав 9 сценаріїв, мав дві режисерські роботи.

«Я не знаю більш національного народного генія... До нього це був Довженко», — казав про Миколайчука Сергій Параджанов.

16 1848 р. — у Львові засновано культурно-просвітницьку організацію «Галицько-Руська матиця». Основною метою організації було проведення просвітницької та видавничої діяльності, а також розвиток шкільництва на західноукраїнських землях.

1934 р. — у Харкові створено Спілку письменників України.

Народився: 1906 р. — Зиновій Книш (псевдонім Богдан Михайлюк), український громадсько-політичний діяч, письменник, публіцист, перекладач з есперанто.

Помер: 1957 р. — поляки стратили Івана Підкову, козацького гетьмана.

17 1876 р. — Міністерство внутрішніх справ Росії заборонило друкувати книги українською мовою.

1990 р. — у Києві створено Союз «Чорнобиль».

1993 р. — Україна й Росія поділили Чорноморський флот.

18 1637 р. — запорожці і донці здобули турецьку фортецю Азов.

1709 р. — зруйновано Чортмильську Січ.

1754 р. — закладено фортецю святої Єлисавети, пізніше — Єлисаветград, тепер — Кіровоград.

1918 р. — у Новоросійській бухті під керівництвом Федора Раскольнікова затопили Чорноморський флот, аби не видавати його за умовами Берестейського миру.

1939 р. — відкрито пам'ятник Тарасові Шевченку на його могилі в Каневі.

Народилися: 1681 р. — Феофан Прокопович, український теолог, письменник, поет, ректор Київської академії.

1928 р. — Сергій Плачинда, український письменник, прозаїк, публіцист, критик, член Спілки письменників України (1960), автор «Словника давньоукраїнської міфології» (1993), монографічно-пошукових книг «Міфи і легенди Давньої України» (2006), «Лебедя. Як і коли виникла Україна» (2005), «Як українські міфи по світу розійшлися» (2009), згідно з якими історія українського народу починається від часів Мізинської стоянки (XX-XV тис. до н. е.).

Помер: 1993 р. — Іван Гончар, український скульптор, історик, графік, маляр, етнограф, колекціонер, заслужений діяч мистецтв УРСР (1960), народний художник УРСР (1991), лауреат Державної премії УРСР ім. Т. Шевченка (1989).

1993 року на базі приватної колекції Івана Гончара засновано Український центр народної культури «Музей Івана Гончара».

О, МУЗИКО КОХАННЯ!

Вона — Сільва і принцеса цирку, Одетта і циганка Аза, справжня королева оперети! Всі ці зіркові оцінки та характеристики — про приму трупи та улюбленицю глядачів Тамару Гончаренко, заслужену артистку Криму, з чим голосом багато років пов'язаний весь музичний репертуар Кримського академічного українського музичного театру. А йому в діапазоні трьох октав з її відданістю сцені, самоконтролем і самодисципліною, здається, підвладне все від класичного вокального мистецтва — опер та оперет до дитячих мюзиклів. Вона виконує більшість головних партій у музичних спектаклях, уривки з опер у концертах симфонічно-камерної музики, періодично влаштовує класичні шоу в своїх бенефісах. Зміст одного з них висловила в чотиривірші: «Я вдячна життю за талант, за радість самовираження. О, Бог мій, який великий твій дар! Сій, любове, в співу звуках!».

Під завісу нинішнього театрального сезону Т. Гончаренко підготувала новий сольний проект — творчий вечір «О, музико кохання!», який став своєрідним підсумком до власного ювілею, а в глядачів з'явилася ще одна можливість побачити улюблену артистку протягом однієї програми в різних амплуа. В яких? — спробувала я ще до прем'єри відкрити завісу, зустрівшись з Т. Гончаренко після однієї з репетицій.

— Якщо на своєму минулому творчому вечорі в 2012 році я виконувала в основному соло — арії з відомих опер, прозвучав лише один дует з лауреатом міжнародних конкурсів Федором Марченком — Цирліни і Дона Жуана з опери «Дон Жуан» В. Моцарта, — сказала Тамара Михайлівна. — То цього разу ми вирішили з режисером-постановником — головним режисером театру Юрієм Федоровим і другим режисером Світланого Соболя показати на сцені любов у різних партнерських проявах за допомогою музичного вираження.

навіч-чоловіки — Георг Отс та Анатолій Солов'яненко. В театрі почала роботу артисткою хору.

— Яка ваша дебютна роль?

— Панночка-русалка в музичній комедії «Майська ніч» М. Лисенка за мотивами повістей М. Гоголя і граю її я досі. Всього ж у моєму репертуарі більше ста ролей, остання з яких — Богородиці, Казанської Божої Матері в рок-опері «Юнона та Авось» О. Рибнікова. Епізодична роль, але дуже яскрава.

— На вашій театральній афіші — мабуть, уся світова класика. Чи є щось таке, що ви мрієте зіграти?

— В опереті «Маріца» І. Кальмана я граю Циганку, а хотіла б втілити образ головної героїні — Маріци. Поки що її партії співаю тільки в

концертах. Чекаю, що колись така нагода мені ще випаде.

Театр — це дуже важлива частина мого життя. Це те місце, яке дозволяє проявити все краще, закладене в мені природою. Хочеться і самій відпрацювати спектакль із задоволенням на високій ноті, і щоб глядачі отримували заряд натхнення та хорошого настрою від вокального мистецтва.

У цих прагненнях мене підтримують мої партнери на сцені в чоловічих і жіночих дуетах, керівництво театру — директор Володимир Загурський і головний режисер Юрій Федоров. Самій експериментувати з вокалом довіряють диригенти симфонічного оркестру Олександр Коваленко і Віктор Климов.

— Що, по-вашому, потрібно артисту, щоб усе життя бути затребуваним на сцені?

— Робота вокаліста — дуже енергозатратна. Потрібно і багато їсти, іноді навіть серед ночі. При цьому бути завжди в формі, стежити за фігурою, голосом. Це фізичний бік професії. А розумовий — багато текстів, музики і нот, які потрібно знати напам'ять, бо ми працюємо без суфлерів. Усе це склавши разом, виходиш на сцену. Не маєш права бути незібраною. Моє правило: в гострих моментах з колегами йти на компроміс, домовлятися і завжди залишатися доброзичливою.

— А як ви стежите за зовнішністю? Маєте якісь свої особливі рецепти?

— Коли я навчалася в університеті, наш викладач Катерина Альохіна говорила студенткам: «Підійть у парк, подивіться на квіти, візьміть у руки камінці». Це потрібно, бо в житті повинна бути релаксація, тобто зняття психічного напруження. Жінці необхідно відчувати свій організм, частіше спілкуватися з котями. Для підняття тонусу використовую в харчуванні народні засо-

би: кисле молоко, нині — полуниці. Користуюся косметикою бренду «Сибірське здоров'я», тому що, по-перше, вона виготовлена на натуральній основі, а по-друге, там працює менеджером моя дочка Марина.

Поза сценою люблю влаштовувати різні кумедні ігри, розіграші. Всі сміються — і знімається напруження після роботи.

— Де ви любите відпочивати в Криму?

— Мені подобається Місхор. Декілька разів перебувала там за путівками у санаторії. На морському узбережжі в Євпаторії живе моя тітка, є друзі в Ялті. Однак надовго з Сімферополя не виїжджаю. Люблю свій дім.

Раніше театр багато гастролював. Ми виїжджали зі спектаклями на місяць-два. Здійснили дві гастрольні поїздки в Хайдельберг — місто-побратим Сімферополя в Німеччині. Однак щоразу мені дуже швидко хотілося додому. В Криму особлива енергетика. Можливо, саме тому я не прийняла запрошення переїхати на роботу в Донецьку оперу, хоч і дуже люблю оперний вокальний матеріал. Виконую в концертах арії Тетяни з опери «Євгеній Онегін» П. Чайковського, Земфіри з «Алеко» С. Рахманінова та інші. Недавно в програмі «Несумна опера» співала колоратурну арію Розіни з опери «Севільський цирюльник» Дж. Россіні, квітковий дует.

За роль Маріани в спектаклі «Кішка, перетворена в жінку» Ж. Оффенбаха на Міжнародному фестивалі ім. М. Заньковецької в Ніжині Чернігівської області два роки тому отримала першу премію в номінації «Роль другого плану».

— Ваші героїні живуть у різних епохах. Як ви підбираєте їм історично-достовірні костюми?

— Я завжди беру активну участь в їхньому створенні. Мене в дитинстві

вдома навчили шити, а до доступу до училища я працювала в швейному ательє. Створений художником з костюмів Генрієттою Петкевич образ доповнює зачіска, підібрана чудовим майстром перукарського мистецтва Наталією Шлевською. Це дуже творчі люди, результатом роботи яких захоплюються глядачі.

— А вас особисто що приваблює в сценічних жіночих характерах?

— Душевність, м'якість і благородство.

— Що б ви побажали собі і нам, глядачам?

— Коли мені доводиться приймати якісь рішення, я завжди думаю: «А як би в цій ситуації вчинила «любов»? Для мене головне — душа людини, її позитивний моральний стан, тоді й з матеріального боку їй буде додаватися, зростатиме достаток. Я сама мрію про власний дім в оточенні чудової природи.

Наше мистецтво відповідальне за все, що нині діється в Криму, країні. Людям потрібно частіше слухати музику В. Моцарта. Вона очищає мозок від агресивних зомбуючих установок. Твори високої класики гармонізують психіку, внутрішні нервові центри. Вважаю, що вульгарність зі сцени пеєть молодість, спотворює моральні принципи. Тому роблю в своїй творчості ставку на класичний вокал, який не викликає тваринних пристрастей та агресії, а пробуджує і розвиває у внутрішньому «я» красиві природні якості та почуття.

* * *

І в театрі відбувся незабутній вечір: чарівний голос — сопрано яскравого забарвлення, жива музика, постановочні сюрпризи, іскрометна хореографія — все, що дає радість від доторку до справжнього мистецтва, де правлять бал три краси — пластики, костюмів і взаємних стосунків.

Валентина НАСТІНА

ОФОРМИТИ ПЕРЕДПЛАТУ на всеукраїнську загальнополітичну і літературно-художню газету «Кримська світлиця» та інші культурологічні видання ДП «Національне газетно-журнальне видавництво» (газету «Культура і життя», журнали «Українська культура», «Український театр», «Театрально-концертний Київ», «Музика», «Пам'ятки України: історія та культура») можна в будь-якому поштово-відділенні зв'язу України. У країнах далекого зарубіжжя оформити передплату на ці видання можна через сайт www.presa.ua на сторінці «Передплата On-Line». Передплатити та придбати окремі примірники видань в електронній версії можна за адресою — <http://presspoint.ua/>. Така послуга доступна в будь-якій країні світу. Довідки за тел.: (044) 498-23-64; e-mail: nvu.kultura.porhun@gmail.com